

การพัฒนาความรับผิดชอบด้านการเรียน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2
โรงเรียนปริยัติรังสรรค์ อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี

สารนิพนธ์
ของ
นางสาววงศ์วี โพธิ์สวัสดิ์

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการแนะแนว

มีนาคม 2549

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

353.1404

๑/๒๕๓

๑.๓

การพัฒนาความรับผิดชอบด้านการเรียน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2
โรงเรียนปรีดิรัฐราษฎร์ อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี

นางยุเมกข์ วัฒนศักดิ์

บทคัดย่อ
ของ
นางสาววงศ์วิ โพธิ์สวัสดิ์

๑๑๑ ๑๒๒ ๒๕๔๙

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการแนะแนว
มีนาคม ๒๕๔๙

วงศ์รวี โพธิ์สวัสดิ์. (2549). การพัฒนาความรับผิดชอบด้านการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา
ปีที่ 2 โรงเรียนปริยัติรังสรรค์ อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี. สารนิพนธ์ กศ.ม.
(จิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ : ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นันทนา วงษ์อินทร์.

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาการพัฒนาความรับผิดชอบด้านการเรียนของ
นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนปริยัติรังสรรค์ อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี ประชากรที่ใช้
ในการศึกษาค้นครั้งนี้เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนปริยัติรังสรรค์ อำเภอเมือง จังหวัด
เพชรบุรี ปีการศึกษา 2546ที่มีความรับผิดชอบด้านการเรียนต่ำ ที่ได้จากการสังเกตของครูประจำชั้น
และครูผู้สอน จำนวน 30 คน กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนปริยัติ
รังสรรค์ อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี ปีการศึกษา 2546 ที่มีคะแนนความรับผิดชอบด้านการเรียน
ต่ำกว่าเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 25 จำนวน 16 คน ซึ่งได้จากนักเรียนที่สมัครใจเข้าร่วมโครงการ หลังจากนั้น
จึงสุ่มอย่างง่ายอีกครั้งหนึ่ง เป็นกลุ่มทดลองจำนวน 8 คน และกลุ่มควบคุมจำนวน 8 คน
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ แบบประเมินพฤติกรรมความรับผิดชอบด้านการเรียนของนักเรียน
และโปรแกรมการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มตามทฤษฎีพฤติกรรมนิยม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล
ได้แก่ t – test for Dependent samples และ t – test for independent samples

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. นักเรียนกลุ่มควบคุมมีคะแนนความรับผิดชอบด้านการเรียนก่อนและหลังการทดลอง
ไม่แตกต่างกัน
2. นักเรียนกลุ่มทดลองมีคะแนนความรับผิดชอบด้านการเรียนก่อนและหลังการทดลอง
แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
3. นักเรียนกลุ่มควบคุม และกลุ่มทดลองมีคะแนนความรับผิดชอบด้านการเรียนภายหลัง
การทดลองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

THE DEVELOPING OF STUDYING RESPONSIBILITY OF MATHAYOM SUKSA II
STUDENTS OF PARIYATRANGSAN SCHOOL IN PHETCHABURI PROVINCE

AN ABSTRACT
BY
WONGRAWE PHOSAWAT

Presented in partial fulfillment of requirements
for the Master of Education degree in Guidance and Counseling Psychology
at Srinakharinwirot University

March 2006

Wongrawe Phosawat. (2006). *The developing of studying responsibility of Mathayom Suksa II students of Pariyatrangsan School in Phetchaburi Province*. Master 's Project, M.Ed. (Guidance and Counseling Psychology). Bangkok : Graduate School, Srinakharinwirot University. Project Advisor : Assist. Prof. Dr.Nanthana Wong-In.

The purpose of this research was to study the developing of studying responsibility of the students in Mathayom Suksa II at Pariyatrangsan school in phetchaburi in the academic year 2003. The population were the 30 students of low responsibility in studying ; classified by teachers. The samples were 16 from 30 students whose responsibility scores were lower than twentyfifth percentile and volunteered to participate the program, then divided in two group by simple random sampling , the experimental group and control group were consisted of 8 students in each group.

The instruments were the Studying Behavioral Evaluation Form and Behavioral Group Counseling Program. The t – test for dependent and t – test independent samples were used for analyze the data.

The results of the study were as follows :

1. The studying responsibility of the students in the control group before and after the experiment were no significant differences.
2. The studying responsibility of the students in the experimental group before and after the experiment were significantly differences at .01 level.
3. The studying responsibility of the students in the control group and in the experimental group after the experiment were significantly differences at .001 level.

อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตร และคณะกรรมการ
สอบได้พิจารณาสารนิพนธ์ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการแนะแนว ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นันทนา วงษ์อินทร์)

ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตร

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทศพร มณีศรีป่า)

คณะกรรมการสอบ

ประธาน

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นันทนา วงษ์อินทร์)

กรรมการสอบสารนิพนธ์

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นันทนา สุรักษา)

กรรมการสอบสารนิพนธ์

(อาจารย์อนุสรณ์ อรรถศิริ)

อนุมัติให้รับสารนิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษา
มหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการแนะแนว ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

(รองศาสตราจารย์ ดร.สมชาย ชูชาติ)

วันที่ 3 เดือน มีนาคม พ.ศ. 2549

ประกาศคุณูปการ

สารนิพนธ์นี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความกรุณาของ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นันทนา วงษ์อินทร์ อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นันทา สุริรักษา และ อาจารย์อนุสรณ์ อรรถศิริ กรรมการสอบ ที่กรุณาให้คำแนะนำ ให้แนวคิดและข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ ตลอดจนปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความเมตตา ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ ที่นี้

ขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มิ่งพรรณ เกิดพิทักษ์ ที่กรุณาให้คำแนะนำ และเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้

ขอกราบขอบพระคุณ คณาจารย์ในภาควิชาจิตวิทยาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา ทุกท่านที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ให้แก่ผู้วิจัยด้วยความเมตตาและเอาใจใส่ด้วยดีเสมอมา

ขอกราบขอบพระคุณ นายสุพล อนามัย ผู้จัดการและครูใหญ่โรงเรียนปริยัติรังสรรค์ และคณะครูอาจารย์สายชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนปริยัติรังสรรค์ ทุกคน ที่ให้ความอนุเคราะห์ และอำนวยความสะดวกในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้

ขอกราบขอบพระคุณ คุณธงชัย ศุภวงศ์ ผู้อำนวยการโรงเรียนอรุณประดิษฐ์ ที่ให้ความอนุเคราะห์และอำนวยความสะดวกในการทดลองเครื่องมือในการวิจัยครั้งนี้

ขอกราบขอบพระคุณ คุณศิริพร ศิริ ผู้ช่วยผู้วิจัย ที่ให้ความช่วยเหลือในการเก็บข้อมูลในการทำสารนิพนธ์ในครั้งนี้

ขอกราบขอบพระคุณ คุณเรณู ขจรกุลจิระ ที่ให้ความอนุเคราะห์ในการอำนวยความสะดวกและช่วยเหลือในเรื่องการลงทะเบียนการเรียน และติดตามเอกสารต่าง ๆ ให้

ขอขอบคุณนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนปริยัติรังสรรค์ ที่เข้าร่วมโปรแกรมการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มตามทฤษฎีพฤติกรรมนิยม เพื่อพัฒนาความรับผิดชอบด้านการเรียนของนักเรียนในการวิจัยครั้งนี้

ขอขอบคุณเพื่อน ๆ พี่ ๆ สาขาวิชาจิตวิทยาและการแนะแนว รหัส 44 และเพื่อน ๆ พี่ ๆ น้อง ๆ โรงเรียนปริยัติรังสรรค์ทุกคนที่คอยช่วยเหลือ เป็นกำลังใจให้กับผู้วิจัยตลอดมา

ท้ายสุดนี้ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ บิดามารดา พี่น้องในครอบครัวที่คอยให้กำลังใจ ให้ความห่วงใย และให้ความช่วยเหลือในทุก ๆ ด้านแก่ผู้วิจัยตลอดมา ผลแห่งความดีทั้งหลายที่เกิดขึ้นจากการวิจัยครั้งนี้ ขอมอบให้แก่ผู้มีพระคุณและบูรพคณาจารย์ทุกท่าน

วงศ์รวี โพธิ์สวัสดิ์

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ	1
ภูมิหลัง	1
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	4
ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า	4
ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า	4
นิยามศัพท์เฉพาะ	5
สมมติฐานของการศึกษาค้นคว้า	6
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	7
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความรับผิดชอบด้านการเรียน	8
ความหมายของความรับผิดชอบด้านการเรียน	8
ความสำคัญของความรับผิดชอบ	9
ประเภทของความรับผิดชอบ	11
องค์ประกอบของความรับผิดชอบ	12
ทฤษฎีเกี่ยวกับความรับผิดชอบ	12
ลักษณะของบุคคลที่มีความรับผิดชอบ	16
การพัฒนาความรับผิดชอบ	16
หลักการฝึกความรับผิดชอบ	18
ขั้นตอนการฝึกความรับผิดชอบ	19
เทคนิคการฝึกความรับผิดชอบ	19
การประเมินผลความรับผิดชอบ	19
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความรับผิดชอบ	20
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการให้คำปรึกษากลุ่มตามทฤษฎี	—
พหุติกรรมนิยม	22
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการให้คำปรึกษา	22
ความหมายการให้คำปรึกษากลุ่ม	22
ปรัชญาการให้คำปรึกษาแบบกลุ่ม	23
หลักพื้นฐานในการให้คำปรึกษาแบบกลุ่ม	24
จุดมุ่งหมายของการให้คำปรึกษากลุ่ม	26
การจัดตั้งกลุ่มเพื่อรับคำปรึกษา	27

สารบัญ (ต่อ)

บทที่		หน้า
2 (ต่อ)	พลังในการให้คำปรึกษา	29
	ขั้นตอนในการให้คำปรึกษากลุ่ม	30
	บทบาทของผู้นำกลุ่ม	31
	บทบาทของสมาชิกกลุ่ม	33
	ข้อควรคำนึงในการให้คำปรึกษากลุ่ม	33
	เอกสารที่เกี่ยวข้องการให้คำปรึกษาตามทฤษฎีพฤติกรรมนิยม	35
	ภูมิหลังของทฤษฎีการให้คำปรึกษาแบบพฤติกรรมนิยม	35
	ความเชื่อเกี่ยวกับธรรมชาติของมนุษย์และหลักของ การให้คำปรึกษาตามทฤษฎีพฤติกรรมนิยม	37
	จุดมุ่งหมายของการให้คำปรึกษาตามทฤษฎีพฤติกรรมนิยม	37
	ลักษณะเด่นของการให้คำปรึกษาตามทฤษฎีพฤติกรรมนิยม	39
	หลักการเรียนรู้ที่นำมาใช้ในการให้คำปรึกษาตาม ทฤษฎีพฤติกรรมนิยม	39
	ขั้นตอนในการให้คำปรึกษาตามทฤษฎีพฤติกรรมนิยม	41
	เทคนิคที่ใช้ในการให้คำปรึกษาตามทฤษฎีพฤติกรรมนิยม	43
	งานวิจัยเกี่ยวกับการให้คำปรึกษแบบกลุ่มตามทฤษฎีพฤติกรรมนิยม ...	46
3	วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า	48
	ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	48
	เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล	49
	วิธีดำเนินการสร้างเครื่องมือ	49
	วิธีดำเนินการทดลอง.....	50
	การวิเคราะห์ข้อมูล	51
4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	53
	สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	53
	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	54
5	สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	58
	ความมุ่งหมายของการวิจัย	58
	สมมติฐานของการวิจัย	58

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
5 (ต่อ) วิธีการดำเนินการวิจัย	59
สรุปผล	60
อภิปรายผล	60
ข้อเสนอแนะ	64
บรรณานุกรม	67
ภาคผนวก	71
ภาคผนวก ก เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย	72
ภาคผนวก ข คะแนนความรับผิดชอบ	105
ภาคผนวก ค ค่าดัชนีความสอดคล้องของการสังเกต	119
ภาคผนวก ง เอกสารขอความอนุเคราะห์	120
ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์	124

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 แสดงแบบแผนการทดลองแบบ Randomized Control Group Pretest – Posttest Design	50
2 ผลการเปรียบเทียบคะแนนความรับผิดชอบด้านการเรียนของนักเรียนกลุ่มควบคุม ก่อนและหลังการทดลอง โดยรวมและรายด้าน	54
3 ผลการเปรียบเทียบคะแนนความรับผิดชอบด้านการเรียนของนักเรียนกลุ่มทดลอง ก่อนและหลังการทดลอง โดยรวมและรายด้าน	55
4 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนความรับผิดชอบด้านการเรียน ของนักเรียนกลุ่มทดลองก่อนและหลังการทดลองโดยรวมและรายด้าน.....	56
5 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนความรับผิดชอบด้านการเรียน ระหว่างนักเรียนกลุ่มควบคุมกลุ่มทดลองหลังการทดลองโดยรวมและรายด้าน...	57
6 คะแนนความรับผิดชอบด้านการเรียนของนักเรียนที่ได้จากแบบประเมิน พฤติกรรมความรับผิดชอบด้านการเรียนของนักเรียน (จำนวน 16 ข้อ) ก่อนการทดลอง (n = 8)	106
7 คะแนนความรับผิดชอบด้านการเรียนของนักเรียนที่ได้จากแบบประเมินพฤติกรรม ความรับผิดชอบด้านการเรียนของนักเรียน (จำนวน 16 ข้อ) หลังการทดลอง (n = 8)	107
8 เปรียบเทียบคะแนนความรับผิดชอบด้านการเอาใจใส่ต่อการเรียนและงานที่ทำ (ด้านที่ 1) ก่อนการทดลองและหลังการทดลอง (n = 8)	108
9 เปรียบเทียบคะแนนความรับผิดชอบด้านการตรงต่อเวลา (ด้านที่ 2) ก่อนการทดลองและหลังการทดลอง (n = 8)	109
10 เปรียบเทียบคะแนนความรับผิดชอบด้านความละเอียดรอบคอบในการทำงาน (ด้านที่ 3) ก่อนการทดลองและหลังการทดลอง (n = 8)	110
11 เปรียบเทียบคะแนนความรับผิดชอบในภาพรวม ก่อนการทดลองและหลังการ ทดลอง (n = 8)	111
12 คะแนนความรับผิดชอบด้านการเรียนของนักเรียนที่ได้จากแบบประเมิน พฤติกรรมความรับผิดชอบด้านการเรียนของนักเรียน (จำนวน 16 ข้อ) ก่อนการทดลอง (n = 8)	112
13 คะแนนความรับผิดชอบด้านการเรียนของนักเรียนที่ได้จากแบบประเมิน พฤติกรรมความรับผิดชอบด้านการเรียนของนักเรียน (จำนวน 16 ข้อ) หลังการทดลอง (n = 8)	113
14 เปรียบเทียบคะแนนความรับผิดชอบด้านการเอาใจใส่ต่อการเรียนและงานที่ทำ (ด้านที่ 1) ก่อนการทดลองและหลังการทดลอง (n = 8)	114

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
15 เปรียบเทียบคะแนนความรับผิดชอบด้านการตรงต่อเวลา (ด้านที่ 2) ก่อนการทดลองและหลังการทดลอง (n = 8)	115
16 เปรียบเทียบคะแนนความรับผิดชอบด้านความละเอียดรอบคอบในการทำงาน (ด้านที่ 3) ก่อนการทดลองและหลังการทดลอง (n = 8)	116
17 เปรียบเทียบคะแนนความรับผิดชอบในภาพรวม ก่อนการทดลองและหลังการ ทดลอง (n = 8)	117

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ในสภาพสังคมปัจจุบันความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีได้ก้าวหน้าขึ้นอย่างมากมา ความต้องการทางด้านวัตถุเพิ่มขึ้น พร้อมกับสภาพจิตใจของคนทั่ว ๆ ไปจะต้องพบปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ ในการดำเนินชีวิตเพื่อความอยู่รอด จะเห็นได้ว่าการแก่งแย่งชิงดีชิงเด่น เอารอดเอาเปรียบเห็นแก่ตัว เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตัวมากกว่าส่วนรวม มีความคิดที่จะกระทำดีน้อยลง ขาดความรับผิดชอบ ทำให้สังคมเกิดความสับสนวุ่นวาย ทั้งนี้เนื่องจากพฤติกรรมของคนในสังคมมิได้เป็นไปตามแนวทางจริยธรรมที่พึงประสงค์ จึงทำให้เกิดปัญหาตามมา ความรับผิดชอบก็เป็นจริยธรรมที่สำคัญประการหนึ่ง อันควรปลูกฝังเพื่อพัฒนาคนให้มีคุณภาพที่ดียิ่งขึ้น ดังที่ สนธยา ฉัตรมาศ (2532 : 4) ได้กล่าวสรุปไว้ จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องปลูกฝังให้กับเด็ก เพราะความรับผิดชอบเป็นลักษณะสำคัญของความเป็นพลเมืองดี ช่วยในการอยู่ร่วมกันในสังคมเป็นไปอย่างราบรื่นและสงบสุข ความรับผิดชอบมีหลายประการ เช่น ความรับผิดชอบต่อตนเอง ความรับผิดชอบต่อครอบครัว ความรับผิดชอบต่อเพื่อน ความรับผิดชอบต่อโรงเรียน ความรับผิดชอบต่อชุมชนและ ความรับผิดชอบต่อประเทศชาติ เป็นต้น ความรับผิดชอบทั้ง 6 ด้านนี้ เป็นคุณลักษณะที่มีความสำคัญและควรปลูกฝังให้กับนักเรียนเป็นอย่างยิ่ง ถ้านักเรียนมีพฤติกรรมที่ขาดความรับผิดชอบเหล่านี้ จะมีผลต่อตนเอง และสังคมเสียหายได้ คุณลักษณะด้านความรับผิดชอบนี้ไม่ได้เป็นสิ่งที่ติดตัวมาแต่เกิดและไม่ได้เกิดขึ้นเองโดยอัตโนมัติ ความรับผิดชอบมีการปลูกฝังให้แก่เด็กอย่างช้า ๆ ใช้เวลาในการพัฒนา จะต้องมีการฝึกหัดจนเป็นนิสัยทุกวัน ให้เหมาะสมกับวัยของเด็ก ความรับผิดชอบบังคับให้เกิดขึ้นไม่ได้ มันเกิดจากภายในตัวเด็กเอง จากการที่ได้รับการฟูมฟักให้งอกงามขึ้นโดยพ่อแม่ที่บ้านและจากสังคมทั่วไป (กีโนติ. 2526 : 62) ดังนั้น การปลูกฝังความรับผิดชอบสามารถที่จะกระทำได้ ถ้าทุกฝ่ายประสานความคิดและให้ความร่วมมืออย่างจริงจัง นับตั้งแต่สถาบันครอบครัว สถาบันโรงเรียน สถาบันสังคม ซึ่งสถาบันเหล่านี้ล้วนมีอิทธิพลในการสร้างเสริมความรับผิดชอบทั้งสิ้น

ในหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 ได้กำหนดจุดมุ่งหมายของการศึกษาไว้ว่า เพื่อให้ผู้เรียนมีความซื่อสัตย์ มีวินัยในตนเอง เคารพต่อกฎหมาย และกติกายของสังคมรับผิดชอบต่อตนเอง ครอบครัว สังคม ตลอดจนเสริมสร้างความเสมอภาคและความเป็นธรรมในสังคม เพื่อให้ผู้เรียนรู้จักสิทธิและหน้าที่ รู้จักการทำงานเป็นหมู่คณะ มีความสามัคคี และเสียสละเพื่อส่วนรวม รู้จักแก้ปัญหาด้วยสันติวิธีอย่างมีเหตุผลและหลักการ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2511 : 2) ซึ่งรัฐบาลได้เห็นความสำคัญในการปลูกฝังความรับผิดชอบต่อให้แก่เด็กและเยาวชน โดยได้จัดลำดับความสำคัญของความรับผิดชอบต่อ การพึ่งตนเอง และความขยันหมั่นเพียร ไว้เป็นลำดับแรกดังประกาศค่านิยมพื้นฐาน 5 ประการ เมื่อวันที่ 17 ธันวาคม 2525 ของสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ ซึ่งได้แก่ การพึ่งตนเอง ขยันหมั่นเพียร และมีความรับผิดชอบต่อ การประหยัด

และการออม การมีระเบียบวินัย การปฏิบัติตามคุณธรรมของศาสนา และความรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ (สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ. 2525 : 3) จากการศึกษาวิจัยของกรมการ ฝึกหัดครู พบว่า คุณลักษณะของจริยธรรมด้านความรับผิดชอบ เป็นคุณลักษณะประการแรกที่ ควรปลูกฝังไว้ในสังคมไทย (กรมการฝึกหัดครู. 2522 : 5) ฉะนั้นความรับผิดชอบจึงเป็นคุณลักษณะ หนึ่งที่มีความสำคัญและควรปลูกฝังให้กับนักเรียน การที่บุคคลเกิดความสำนึกในความรับผิดชอบ และเป็นคติประจำใจ จะต้องมีการฝึกฝนและปลูกฝังตั้งแต่วัยเด็ก

ดังนั้น โรงเรียนในฐานะที่เป็นสถาบันที่จะช่วยพัฒนาจริยธรรม ความคิด และความ รับผิดชอบของเด็ก จากแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติฉบับที่ 8 (พ.ศ.2540 – 2544) มีนโยบายใน การส่งเสริมให้นักเรียนสามารถเรียนรู้ด้วยตนเอง มีเจตคติที่ดี มีวินัย มีความรับผิดชอบ และมี ทักษะที่จำเป็นต่อการพัฒนาอาชีพและดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา แห่งชาติ. ม.ป.ป. : 8) ซึ่งความรับผิดชอบด้านการเรียนเป็นคุณลักษณะหนึ่งที่มีความสำคัญ และ ควรปลูกฝังให้กับเด็กนักเรียน โดยเริ่มจากเด็กวัยประถมศึกษา ดังที่ สโปค (Spock. 1946 : 318 - 320) กล่าวว่า เด็กจะมีการเปลี่ยนแปลงอย่างมากหลังอายุ 6 ขวบ เด็กเริ่มเป็นอิสระจากพ่อแม่ มากขึ้น เขาจะเริ่มพัฒนาความรับผิดชอบอย่างมากเกี่ยวกับเรื่องราวที่เขาคิดว่าสำคัญ เขาเริ่ม ทำงานต่าง ๆ ด้วยตนเอง และจากคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของเด็กในปัจจุบัน ที่ต้องมีคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ซึ่งคุณลักษณะอันพึงประสงค์จะประกอบด้วย ลักษณะดังนี้

1. มีวินัยและความรับผิดชอบ
2. ซื่อสัตย์สุจริต
3. เมตตากรุณา
4. เสียสละเพื่อส่วนรวม
5. เห็นคุณค่าในการรักษาสาธารณสมบัติ
6. เห็นคุณค่าในทรัพย์สินของตนเอง
7. อนุรักษ์และรักษาสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียน
8. ความมีสัมมาคารวะ

ดังนั้น ครูจึงมีบทบาทที่สำคัญยิ่งในการปลูกฝังความรับผิดชอบด้านการเรียนให้เกิดขึ้นกับ เด็ก ซึ่งวิธีการที่ใช้นั้น มิใช่ด้วยการว่ากล่าวตักเตือนและอบรมเท่านั้น แต่ควรให้ผู้เรียนได้มีโอกาส สำรวจตนเองยอมรับและเข้าใจตนเอง มองตนเองในแง่ความเป็นจริงได้ถูกต้อง เพื่อช่วยให้ผู้เรียน ได้มองเห็นแนวทางในการแก้ไข ปรับปรุง และพัฒนาตนเองไปในทางที่ดีขึ้นตามศักยภาพที่เขามีอยู่

และจากงานที่ผู้วิจัยเป็นครูได้รับผิดชอบอยู่ ไม่ว่าจะเป็นการดูแลนักเรียน การแนะแนว นักเรียน การสอนกิจกรรมแนะแนว รวมถึงการสัมภาษณ์ครูผู้สอน จากการสัมภาษณ์ผู้ปกครอง เด็ก และได้พบเห็นพฤติกรรมความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียน ปริยติรังสรรค์ ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2546 พฤติกรรมที่พบเห็นได้บ่อย เช่น การเข้าเรียน ไม่ทันเวลาของนักเรียน การนำงานอื่นที่ไม่เกี่ยวข้องกับการเรียนมาทำในขณะที่ครูสอน การไม่ส่ง งานที่ครูมอบหมายให้ ไม่นำอุปกรณ์การเรียนมาตามที่ครูมอบหมายให้ การไม่ให้ความร่วมมือใน การทำกิจกรรม การไม่ติดตามงานและแก้ไขงานให้ถูกต้อง ซึ่งพฤติกรรมต่าง ๆ เหล่านี้ เป็น

พฤติกรรมที่ขาดความรับผิดชอบของนักเรียน ซึ่งนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ของโรงเรียนปริยัติรังสรรค์ มีพฤติกรรมในลักษณะดังกล่าวจำนวนมากในปีการศึกษา 2546 นี้ และผลของการที่นักเรียนมีพฤติกรรมขาดความรับผิดชอบ จะส่งผลกระทบต่อตัวเด็ก คือ ทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ ไม่ประสบความสำเร็จในการเรียน และอาจทำให้เด็กเกิดความท้อแท้ เบื่อหน่ายในการเรียนไปเลยก็เป็นได้ และยังทำให้การเรียนการสอนไม่บรรลุเป้าหมาย เด็กอาจจะไม่ได้รับความรู้ในสิ่งที่ควรจะได้รับจากการเรียนการสอน

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาถึงวิธีการที่จะช่วยแก้ไขปัญหาการขาดความรับผิดชอบของเด็กนักเรียนจากรายงานการวิจัยต่าง ๆ พบว่า วิธีที่สามารถช่วยแก้ไขและพัฒนาความรับผิดชอบของเด็กนักเรียนได้ มีหลายวิธี เช่น การใช้กิจกรรมกลุ่ม สถานการณ์จำลอง การใช้เทคนิคแม่แบบ และการให้คำปรึกษา เป็นต้น วิธีหนึ่งที่น่าจะพัฒนาความรับผิดชอบด้านการเรียนได้ คือ การให้คำปรึกษาตามทฤษฎีพฤติกรรมนิยม เพราะการให้คำปรึกษาแบบพฤติกรรมนิยม เป็นกระบวนการช่วยเหลือนักเรียนในการปรับพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของตนเองในปัจจุบันให้เป็นพฤติกรรมที่พึงประสงค์ ตลอดจนสามารถปฏิบัติได้จริง มีการวางโครงการปรับพฤติกรรมอย่างเป็นระบบ โดยผู้วิจัยทำหน้าที่สร้างบรรยากาศของการให้คำปรึกษาตามทฤษฎีพฤติกรรมนิยมและใช้เทคนิคต่าง ๆ ตามความเหมาะสมกับปัญหาของนักเรียน ได้แก่ เทคนิคแม่แบบ กรณีตัวอย่าง การให้ข้อมูลย้อนกลับ การชี้แนะ การเสริมแรงทางสังคม เป็นต้น (ม.ร.ว.สมพร สุทัศน์ีย์, 2533 : 158 – 160) และผู้วิจัยสนใจที่จะนำวิธีการให้คำปรึกษาเป็นกลุ่มตามทฤษฎีพฤติกรรมนิยมมาใช้ในการพัฒนาความรับผิดชอบด้านการเรียน ทั้งนี้ เพราะว่าการให้คำปรึกษาเป็นกลุ่ม เป็นกระบวนการที่ส่งเสริมให้นักเรียนเผชิญกับปัญหาของตนเอง และแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้น นักเรียนมีโอกาสอภิปรายเกี่ยวกับปัญหาและวิธีแก้ไขที่เกิดขึ้น นักเรียนมีโอกาสอภิปรายเกี่ยวกับปัญหาและวิธีการแก้ไขร่วมกัน ซึ่งนอกจากนักเรียนจะคิดแก้ไขปัญหของตนเองแล้ว นักเรียนสามารถเสนอความคิดเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหของผู้อื่นด้วย วิธีการนี้ทำให้นักเรียนแต่ละคนแสดงความสามารถต่อกลุ่ม อันจะนำไปสู่ความรู้สึกว่าตนเองมีคุณค่ามาสู่ทุกคน (คมเพชร ฉัตรสุภากุล, 2521 : 91) และเนื่องจากนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เป็นวัยที่อยู่ในช่วงวัยรุ่นตอนต้นที่ควรสร้างคุณลักษณะและปลูกฝังให้เกิดความสำนึกในความรับผิดชอบที่มีต่อตนเอง ซึ่ง วัชร ทรัพย์มี (2522 : 178 – 179) กล่าวว่า วัยรุ่นเป็นวัยที่แสวงหาเอกลักษณ์ของตนเองและต้องการการยอมรับจากกลุ่มเพื่อน เด็กในช่วงนี้จึงเต็มใจที่จะฟัง เข้าใจ และยอมรับความคิดเห็น ตลอดจนข้อเสนอแนะจากเพื่อนรุ่นเดียวกันมากกว่าผู้ใหญ่ และพร้อมที่จะนำแนวคิดนั้นไปปฏิบัติ ดังผลการวิจัยของ รังสรรค์ เพ็งหนู (2523 : 86) ได้ศึกษาพฤติกรรมกล้าแสดงออกของนักเรียนหญิงวัยรุ่นโดยวิธีจัดโครงการให้คำปรึกษาเชิงพฤติกรรมนิยม พบว่า นักเรียนที่ฝึกพฤติกรรมกล้าแสดงออกตามโครงการให้คำปรึกษาเชิงพฤติกรรมกล้าแสดงออกมากกว่าก่อนได้รับการทดลอง และปิยรัตน์ นุชผ่องใส (2530 : 62) ได้ทำการศึกษาผลของการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มที่มีต่อสัมพันธภาพระหว่างบุคคลของนักศึกษาปีที่ 1 มหาวิทยาลัยขอนแก่น ผลการศึกษาพบว่า นักศึกษาที่ได้รับคำปรึกษาและกลุ่มที่มีต่อสัมพันธภาพระหว่างบุคคลสูงกว่ากลุ่มที่ไม่ได้รับคำปรึกษาแบบกลุ่ม

ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะนำวิธีการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มตามทฤษฎีพฤติกรรมนิยมมาใช้ในการพัฒนาความรับผิดชอบของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนปริยัติรังสรรค์

อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี เพื่อพัฒนาให้นักเรียนเป็นเยาวชนที่มีความรับผิดชอบทั้งต่อตนเอง ต่อสังคม และต่อประเทศชาติเพิ่มมากขึ้น และสามารถที่จะดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ตั้งจุดมุ่งหมายไว้ดังนี้

1. เพื่อเปรียบเทียบความรับผิดชอบด้านการเรียนของนักเรียนกลุ่มควบคุมก่อนและหลังการทดลอง
2. เพื่อเปรียบเทียบความรับผิดชอบด้านการเรียนของนักเรียนก่อนและหลังการเข้าร่วมการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มตามทฤษฎีพฤติกรรมนิยม
3. เพื่อเปรียบเทียบความรับผิดชอบด้านการเรียนของนักเรียนที่เข้าร่วมการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มตามทฤษฎีพฤติกรรมนิยมและนักเรียนที่ไม่ได้เข้ารับคำปรึกษาแบบกลุ่มตามทฤษฎีพฤติกรรมนิยม

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

ผลของการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้จะช่วยให้ทราบผลของการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มตามทฤษฎีพฤติกรรมนิยมที่มีต่อความรับผิดชอบด้านการเรียน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนปริยัติรังสรรค์ และเป็นประโยชน์ต่อนักเรียนที่เข้ารับคำปรึกษาแบบกลุ่มตามทฤษฎีพฤติกรรมนิยม และเป็นแนวทางสำหรับครูอาจารย์ ผู้ที่เกี่ยวข้องกับนักเรียน ที่จะนำเอาวิธีการดังกล่าวไปใช้ในการพัฒนาความรับผิดชอบของนักเรียนต่อไป

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยกำหนดขอบเขตของการวิจัยไว้ดังนี้

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนปริยัติ - รังสรรค์ อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี ปีการศึกษา 2546 จำนวน 30 คน ที่มีความรับผิดชอบด้านการเรียนต่ำ ที่ได้จากการสังเกตของครูประจำชั้นและครูผู้สอน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนปริยัติ - รังสรรค์ อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี ปีการศึกษา 2546 ที่มีความรับผิดชอบด้านการเรียนต่ำกว่าเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 25 จำนวน 30 คน และสมัครใจเข้าร่วมการทดลองจำนวน 24 คน ผ่านการสุ่มอย่างง่ายเพื่อเข้าร่วมการทดลองจำนวน 16 คน โดยแบ่งออกเป็นกลุ่มทดลอง จำนวน 8 คน และกลุ่มควบคุม จำนวน 8 คน

ตัวแปรที่ศึกษา

1. ตัวแปรอิสระ ได้แก่ การให้คำปรึกษาแบบกลุ่มตามทฤษฎีพฤติกรรมนิยม
2. ตัวแปรตาม ได้แก่ ความรับผิดชอบด้านการเรียน

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. ความรับผิดชอบด้านการเรียน หมายถึง การแสดงออกของนักเรียนในเรื่องเกี่ยวกับการเรียน โดยการปฏิบัติหน้าที่ของตนเองด้านการเรียนและการทำงานที่ได้รับมอบหมาย โดยพยายามทำหน้าที่อย่างเต็มความสามารถ เพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมาย ได้แก่

1.1 ความเอาใจใส่ต่อการเรียนและงานที่ทำ ได้แก่ การตั้งใจฟังขณะที่ครูสอน การซักถามครูในสิ่งที่ไม่เข้าใจหรือสงสัย การตั้งใจทำงานที่ได้รับมอบหมายในขณะที่เรียน ไม่นำงานอื่นขึ้นมาทำ ไม่นำของเล่นขึ้นมาเล่นขณะที่ครูสอนและมอบหมายงานให้ทำ มีการจดงานหรือบันทึกขณะที่ทำกิจกรรมการเรียนการสอน การให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมการเรียน

1.2 การตรงต่อเวลา ได้แก่ การเข้าเรียนให้ตรงเวลา การทำงานที่ได้รับมอบหมายได้ครบถ้วน และส่งงานทันตามกำหนดเวลา

1.3 ความละเอียดรอบคอบในการทำงาน ได้แก่ การนำอุปกรณ์การเรียนมาเรียน การมีความละเอียดรอบคอบในการทำงาน การปรับปรุงแก้ไขผลงาน และตรวจทานผลงานก่อนส่งครู การระมัดระวังรักษาอุปกรณ์การเรียนของส่วนรวมและของตนเอง

2. การให้คำปรึกษาแบบกลุ่มตามทฤษฎีพฤติกรรมนิยม หมายถึง กระบวนการช่วยเหลือนักเรียนเป็นกลุ่ม ซึ่งก่อให้เกิดสัมพันธภาพระหว่างผู้ให้คำปรึกษากับนักเรียน และระหว่างนักเรียนกับนักเรียนด้วยกัน ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยให้นักเรียนได้ทราบแนวทางในการปรับปรุงหรือแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับความรับผิดชอบด้านการเรียน ซึ่งการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มตามทฤษฎีพฤติกรรมนิยม มีลำดับขั้นตอนของการให้คำปรึกษาดังนี้

2.1 ขั้นก่อตั้งกลุ่ม (The Involvement Stage) เป็นขั้นตอนของการสร้างความคุ้นเคย สร้างความรู้สึกที่ดีต่อกัน และเป็นการสร้างสัมพันธภาพระหว่างผู้ให้คำปรึกษากับนักเรียน และสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับนักเรียนด้วยกัน เพื่อให้เกิดความรู้สึกคุ้นเคยไว้วางใจซึ่งกันและกัน

2.2 ขั้นการเปลี่ยนแปลงลักษณะของกลุ่ม (The Transition) ในขั้นนี้เป็นขั้นตอนของการชี้แจงถึงบทบาทหน้าที่ของผู้ให้คำปรึกษาและนักเรียน รวมถึงการชี้แจงถึงวัตถุประสงค์ของการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มตามทฤษฎีพฤติกรรมนิยม เพื่อพัฒนาความรับผิดชอบด้านการเรียนของนักเรียนให้นักเรียนเข้าใจและเห็นความสำคัญของความรับผิดชอบด้านการเรียน

2.3 ขั้นดำเนินการให้คำปรึกษา (The Working Stage) ในขั้นนี้ผู้ให้คำปรึกษาใช้เทคนิคทั่วไปในการให้คำปรึกษา ได้แก่ การฟัง การใช้คำถามปลายเปิดและปลายปิด การสะท้อนความรู้สึก การตีความ และการให้กำลังใจ โดยดำเนินการตามขั้นตอนต่อไปนี้

2.3.1 ให้นักเรียนระบุพฤติกรรมความไม่รับผิดชอบด้านการเรียนของนักเรียนที่ทำให้เกิดผลเสียต่อการเรียน

2.3.2 ให้นักเรียนเรียงลำดับพฤติกรรมความไม่รับผิดชอบด้านการเรียนที่นักเรียนต้องการแก้ไขมากที่สุดไปหาน้อยที่สุด

2.3.3 ให้นักเรียนสำรวจพฤติกรรมความไม่รับผิดชอบด้านการเรียนที่นักเรียนต้องการแก้ไขว่า มีสิ่งใดที่เป็นสาเหตุที่ทำให้เกิดพฤติกรรมนั้น ๆ หรือเรียกว่า “เงื่อนไขนำ” และผลที่เกิดขึ้นตามมาภายหลังการแสดงพฤติกรรมนั้น ๆ ซึ่งเรียกว่า “เงื่อนไขตาม”

เงื่อนไขนำ → พฤติกรรม → เงื่อนไขตาม

2.3.4 เมื่อนักเรียนเข้าใจถึงข้อเสียของการแสดงพฤติกรรมความไม่รับผิดชอบด้านการเรียน และนักเรียนต้องการจะแก้ไขพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมนั้น ๆ แล้ว ผู้ให้คำปรึกษาให้นักเรียนทำสัญญาหรือข้อตกลง เพื่อจะได้ดำเนินการแก้ไขพฤติกรรมความไม่รับผิดชอบด้านการเรียนต่อไป

2.3.5 ผู้ให้คำปรึกษาใช้เทคนิคในการให้คำปรึกษาตามทฤษฎีพฤติกรรมนิยม ซึ่งได้แก่ เทคนิคการฟัง กรณีตัวอย่าง การให้ข้อมูลย้อนกลับ การชี้แนะและการเสริมแรงทางสังคม เพื่อให้นักเรียนทราบเกี่ยวกับพฤติกรรมที่พึงประสงค์และพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ พร้อมทั้งแนวทางในการแก้ไขพฤติกรรมที่เป็นปัญหานั้น ๆ โดยเลือกใช้เทคนิคให้สอดคล้องกับพฤติกรรมที่จะแก้ไข

2.4 ขั้นตอนการให้คำปรึกษา (The Ending Stage) ให้นักเรียนสรุปผลพฤติกรรมความไม่รับผิดชอบด้านการเรียนที่นักเรียนต้องการแก้ไขและความรู้สึกของนักเรียนที่มีต่อการให้คำปรึกษาในแต่ละครั้ง แล้วผู้ให้คำปรึกษาสรุปเพิ่มเติม

สมมุติฐานการศึกษาค้นคว้า

1. ความรับผิดชอบด้านการเรียนของนักเรียนกลุ่มควบคุมก่อนและหลังการทดลองไม่แตกต่างกัน
2. ความรับผิดชอบด้านการเรียนของนักเรียนกลุ่มทดลองก่อนและหลังการทดลองมีความแตกต่างกัน
3. ความรับผิดชอบด้านการเรียนของนักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมมีความแตกต่างกัน

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และได้นำเสนอตามหัวข้อต่อไปนี้

1. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความรับผิดชอบด้านการเรียน มีดังนี้

- 1.1 ความหมายของความรับผิดชอบด้านการเรียน
- 1.2 ความสำคัญของความรับผิดชอบ
- 1.3 ประเภทของความรับผิดชอบ
- 1.4 องค์ประกอบของความรับผิดชอบ
- 1.5 ทฤษฎีเกี่ยวกับความรับผิดชอบ
- 1.6 ลักษณะของบุคคลที่มีความรับผิดชอบ
- 1.7 การพัฒนาความรับผิดชอบ
- 1.8 หลักการฝึกความรับผิดชอบ
- 1.9 ขั้นตอนการฝึกความรับผิดชอบ
- 1.10 เทคนิคการฝึกความรับผิดชอบ
- 1.11 การประเมินผลความรับผิดชอบ
- 1.12 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความรับผิดชอบ

2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการให้คำปรึกษากลุ่มตามทฤษฎีพฤติกรรมนิยม มีดังนี้

- 2.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการให้คำปรึกษา
 - 2.1.1 ความหมายของการให้คำปรึกษากลุ่ม
 - 2.1.2 ปรัชญาในการให้คำปรึกษากลุ่ม
 - 2.1.3 หลักพื้นฐานในการให้คำปรึกษากลุ่ม
 - 2.1.4 จุดมุ่งหมายของการให้คำปรึกษากลุ่ม
 - 2.1.5 การจัดตั้งกลุ่มเพื่อรับคำปรึกษา
 - 2.1.6 พลังในการให้คำปรึกษากลุ่ม
 - 2.1.7 ขั้นตอนในการให้คำปรึกษากลุ่ม
 - 2.1.8 บทบาทของผู้นำกลุ่ม
 - 2.1.9 บทบาทของสมาชิกกลุ่ม
 - 2.1.10 ข้อควรคำนึงในการให้คำปรึกษากลุ่ม
- 2.2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการให้คำปรึกษาตามทฤษฎีพฤติกรรมนิยม
 - 2.2.1 ภูมิหลังของทฤษฎีการให้คำปรึกษาแบบพฤติกรรมนิยม
 - 2.2.2 ความเชื่อเกี่ยวกับธรรมชาติของมนุษย์และหลักของการให้คำปรึกษา

ตามทฤษฎีพฤติกรรมนิยม

- 2.2.3 จุดมุ่งหมายของการให้คำปรึกษาตามทฤษฎีพฤติกรรมนิยม
- 2.2.4 ลักษณะเด่นของการให้คำปรึกษาตามทฤษฎีพฤติกรรมนิยม
- 2.2.5 หลักการเรียนรู้ที่นำมาใช้ในการให้คำปรึกษาตามทฤษฎีพฤติกรรมนิยม
- 2.2.6 ขั้นตอนในการให้คำปรึกษาตามทฤษฎีพฤติกรรมนิยม
- 2.2.7 เทคนิคที่ใช้ในการให้คำปรึกษาตามทฤษฎีพฤติกรรมนิยม
- 2.2.8 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มตามทฤษฎีพฤติกรรม

นิยม

1. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความรับผิดชอบด้านการเรียน

1.1 ความหมายของความรับผิดชอบด้านการเรียน

กรมสามัญศึกษา (จินตนา สนวิบูลย์ชัย.2540 : 87 ; อ้างอิงจาก กรมสามัญศึกษา. 2526 : 66 – 92) ได้กล่าวถึงความรับผิดชอบด้านการเรียนของผู้เรียนว่า หมายถึง การที่ผู้เรียนแต่ละคนศึกษาเล่าเรียนจนประสบความสำเร็จด้วยความขยันหมั่นเพียร อุตุน เข้าห้องเรียนและส่งงานตรงตามเวลาที่นัดหมาย เมื่อมีปัญหาหรือไม่เข้าใจในบทเรียน ก็พยายามศึกษาค้นคว้า ชักถามให้เข้าใจ เมื่อทำแบบฝึกหัดผิด ก็ยอมรับว่าทำผิดแล้วพยายามแก้ไขปรับปรุงให้ถูกต้องด้วยตนเองอยู่เสมอ มีผลการเรียนผ่านทุกรายวิชาในทุกภาคการศึกษา และจากการศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ โดยคณะอนุกรรมการจัดทำคู่มือปลูกฝังค่านิยมของกลุ่มนักวิชาการ นักบริหาร กลุ่มสื่อมวลชน กลุ่มสมาคมมูลนิธิ และกลุ่มพัฒนากำลังคน กลุ่มนักวิชาการได้เสนอคุณลักษณะความรับผิดชอบต่อการศึกษเล่าเรียนว่าประกอบด้วย การที่นิสิตนักศึกษาตั้งใจศึกษาเล่าเรียนจนประสบความสำเร็จตามความมุ่งหมายด้วยความขยันหมั่นเพียร ละเอียดรอบคอบ อุตุน ซื่อสัตย์และมีระเบียบวินัย โดยแสดงพฤติกรรมดังนี้ ตั้งใจเรียน เข้าห้องเรียนทันเวลา เข้าห้องเรียนสม่ำเสมอทุกชั่วโมง ส่งงานที่ได้รับมอบหมายตามกำหนด มีผลการเรียนดีขึ้นทุกภาคการศึกษา ไม่ทุจริตในการสอบ ร่วมกิจกรรมการเรียนทุกครั้ง รู้สึกอยากเรียน มีการตรวจทานงานที่ทำเสร็จแล้ว เป็นต้น

ระพีพร นิมประยูร (2537 : 5) กล่าวถึงความรับผิดชอบในการเรียนว่า หมายถึง การที่ผู้เรียนแสดงออกในการเรียน โดยพยายามทำหน้าที่ต่าง ๆ อย่างเต็มความสามารถ เพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมาย โดยแสดงพฤติกรรมดังนี้ เอาใจใส่การเรียนและงานที่ได้รับมอบหมาย มีความพากเพียร ปฏิบัติงานด้วยความตั้งใจ มีความละเอียดรอบคอบ ตรงต่อเวลา ยอมรับผลงานและพร้อมที่จะปรับปรุงแก้ไขในหน้าที่ของตนเองเสมอ

รตินันท์ ไมตรีจิต (2537 : 11) ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิทยาศาสตร์และความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และได้ให้ความหมายของความรับผิดชอบต่อการเรียนไว้ว่า หมายถึง พฤติกรรม ของผู้เรียนที่แสดงออกเมื่ออยู่ในชั้นเรียนและนอกห้องเรียน เช่น มีความสนใจ เอาใจใส่ มีความอุตุน ความละเอียดรอบคอบ ความซื่อตรง การ

ตรงต่อเวลา ความขยันขันแข็ง การปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายด้วยความเต็มใจ ไม่ปิดความ
รับผิดชอบให้ผู้อื่น พยายามทำหน้าที่ต่าง ๆ อย่างเต็มความสามารถ พร้อมทั้งพยายามปรับปรุง
แก้ไขให้ดียิ่งขึ้น

ลักษณะ โสภกา (2537 : 8) ได้ศึกษาผลของการให้คำปรึกษาแก่ผู้เรียนตามทฤษฎีเผชิญความ
จริงที่มีต่อความรับผิดชอบด้านการเรียน และได้ให้ความหมายของความรับผิดชอบด้านการเรียนว่า
หมายถึง การแสดงออกของผู้เรียนในการเรียน โดยการปฏิบัติหน้าที่ของตนเองด้านการเรียน และ
การทำงานที่ได้มอบหมายโดยพยายามทำหน้าที่ต่าง ๆ อย่างเต็มความสามารถเพื่อให้บรรลุ
จุดมุ่งหมาย โดยแสดงพฤติกรรมดังนี้

1. ความเอาใจใส่ต่อการเรียนและงานที่ทำ ได้แก่ การตั้งใจฟังครูขณะที่ครูสอน
และการตั้งใจทำงานที่ได้รับมอบหมาย การไม่นำสิ่งอื่น ๆ ที่ไม่เกี่ยวข้องกับกรเรียนหรือการทำงาน
ขึ้นมาในขณะที่ครูสอนและมอบหมายงานให้ทำ การนำอุปกรณ์การเรียนมาให้ครบการไม่ละเลย
หรือหลีกเลี่ยงงานที่ได้รับมอบหมาย การทบทวนบทเรียนและศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม

2. ความเพียรพยายาม ได้แก่ ความอดทน ไม่ย่อท้อต่ออุปสรรคและงานที่ทำ
การพยายามติดตามผลงานของตนเองที่ได้ทำไปแล้ว เพื่อแก้ไขปรับปรุงงานที่ทาบบกพร่องให้ดียิ่งขึ้น

3. การตรงต่อเวลา ได้แก่ การเข้าห้องเรียนให้ทันเวลา และการทำงานที่ได้รับ
มอบหมายให้เสร็จทันตามเวลาที่กำหนด

4. ความละเอียดรอบคอบ ได้แก่ การรู้จักคิดใคร่ครวญในงานที่ทำ เพื่อให้
ถูกต้องและสมบูรณ์ การตรวจสอบความเรียบร้อยเมื่อทำงานเสร็จก่อนส่งครู

จากความหมายและผลงานวิจัยเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อการศึกษาล่าเรียนที่รวบรวม
ไว้ข้างต้น พอสรุปได้ว่า ความรับผิดชอบด้านการเรียน หมายถึง พฤติกรรมความมุ่งมั่นตั้งใจ
ศึกษาล่าเรียนของนักเรียน เพื่อให้ตนเองประสบความสำเร็จ มีความขยันหมั่นเพียรอดทน เข้า
ห้องเรียนสม่ำเสมอ ตรงต่อเวลา และส่งงานที่ได้รับมอบหมายตรงตามเวลาที่ได้รับมอบหมาย เมื่อ
มีปัญหาหรือไม่เข้าใจบทเรียน ก็จะพยายามซักถามอาจารย์ให้เข้าใจ หมั่นศึกษาค้นคว้าหาความรู้
เพิ่มเติมนอกเหนือจากที่เรียนในห้องเรียน ปรับปรุงตนเองในการศึกษาล่าเรียน และไม่ทุจริตใน
การสอบ

1.2 ความสำคัญของความรับผิดชอบ

สัญญา สัญญาวิวัฒน์. (อรศรี จารุไพบูลย์.2545 : 65 ; อ้างอิงจาก สัญญา สัญญาวิวัฒน์.
2514 : 55 – 57) ได้กล่าวถึงความสำคัญของความรับผิดชอบไว้ว่า ความรับผิดชอบเป็นลักษณะ
ของความเป็นพลเมืองดีที่สำคัญอย่างยิ่ง เป็นปัจจัยข้อสำคัญที่ช่วยให้สังคมเป็นระเบียบและสงบสุข
การที่สังคมขาดความสงบสุข อันกล่าวได้ว่าเกิดจากบุคคลกลุ่มหนึ่ง ขาดคุณสมบัติ 5 ประการดัง
กล่าวคือ

1. ความรับผิดชอบ
2. ความสม่ำเสมอ
3. ความเชื่อมั่นในตนเอง

4. ความซื่อสัตย์

5. ความพยายามในการพึ่งตนเอง

ซึ่งการขาดความรับผิดชอบเป็นสาเหตุประการหนึ่งของปัญหาต่าง ๆ ในสังคม ซึ่งหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533) (กรมวิชาการ. 2532 : 4) ยังได้ระบุไว้ในจุดมุ่งหมายว่าต้องปลูกฝังค่านิยมที่เป็นพื้นฐาน ซึ่งได้แก่ ขยัน ซื่อสัตย์ ประหยัด อุตุน มีวินัย รับผิดชอบ ฯลฯ ควบคู่ไปด้วย ความรับผิดชอบจึงมีความสำคัญยิ่งในการพัฒนาสังคม

คู่มือของกรมการศาสนา (2525 : 2) ได้เขียนถึงความรับผิดชอบไว้ว่าความรับผิดชอบเป็นคุณลักษณะของคนไทยอย่างหนึ่งที่ต้องปลูกฝังให้กับคนไทยนอกจากระเบียบวินัย ความซื่อสัตย์สุจริต ความขยัน ประหยัด เสียสละ เป็นต้น การปลูกฝังให้คนไทยมีสำนึกในหน้าที่และความรับผิดชอบต่อสังคมและประเทศชาติก็เป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง เพราะความรับผิดชอบเป็นลักษณะของความเป็นพลเมืองที่ดี เป็นปัจจัยที่จะช่วยให้สังคมเป็นระเบียบและสงบสุข

สมศักดิ์ ชินพันธ์ (2533 : 9) กล่าวว่า นักจิตวิทยา กล่าวว่า ความรับผิดชอบเป็นลักษณะหนึ่งซึ่งแสดงวุฒิภาวะทางด้านอุปนิสัย และเป็นส่วนประกอบสำคัญยิ่งในการดำรงชีวิตในสังคม เนื่องจากสังคมแต่ละแห่ง บุคคลแต่ละบุคคลมีบทบาทหน้าที่ที่จะกระทำหลายอย่างมากมายด้วยกัน ถ้าทุกคนในสังคมรู้จักรับผิดชอบในบทบาทและหน้าที่ของตนเองเป็นอย่างดี ก็ย่อมทำให้เกิดสันติ ตลอดจนความงอกงามในสังคมนั้น

จรรยา สุวรรณทัต; และ ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2534 : 28) กล่าวว่า ความรู้สึกรับผิดชอบต่อสังคมเป็นลักษณะของความเป็นพลเมืองดีที่สำคัญอย่างหนึ่ง นอกจากความมีวินัยทางสังคม ความเอื้อเฟื้อ และความเกรงใจ ซึ่งลักษณะของความเป็นพลเมืองดีนี้คือ นิสัยและการกระทำของบุคคล ซึ่งสอดคล้องกับมาตรฐานและกฎเกณฑ์ของศาสนาและกฎหมายบ้านเมือง รวมถึงลักษณะซึ่งเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตัว เนื่องจากว่าความรู้สึกรับผิดชอบต่อสังคมเป็นลักษณะนิสัยและทัศนคติของบุคคล ซึ่งเป็นเครื่องผลักดันให้ปฏิบัติตามระเบียบ เคารพสิทธิของผู้อื่น ทำตามหน้าที่ของตนเองและมีความซื่อสัตย์สุจริต ความเป็นคนมีความรับผิดชอบต่อสังคม เป็นลักษณะที่จะช่วยให้การอยู่ร่วมกันในสังคมเป็นไปด้วยความราบรื่นสงบสุข นอกจากนั้น ความรับผิดชอบต่อสังคมยังเป็นคุณธรรมที่สำคัญในการพัฒนาประเทศด้วย

คะเนิงรัตน์ ลาโพธิ์ (2535 : 44 - 45) กล่าวว่า ความรับผิดชอบต่อสังคมเป็นปัจจัยหนึ่งที่เป็นคุณลักษณะที่พึงปรารถนาในสังคม ควรปลูกฝังให้เกิดในตัวบุคคลทุกคน ซึ่งถ้ากล่าวไปแล้ว หากบุคคลมีความรับผิดชอบต่อสังคมจะมีผลดังนี้

1. คนที่มีความรับผิดชอบต่อสังคมย่อมทำงานทุกอย่างสำเร็จตามเป้าหมายได้ทันเวลา
2. คนที่มีความรับผิดชอบต่อสังคมย่อมเป็นที่นับถือ ได้รับการยกย่องสรรเสริญ และเป็นประโยชน์ทั้งต่อตนเองและต่อสังคม
3. ความรับผิดชอบต่อสังคมเป็นสิ่งเกื้อหนุนให้บุคคลปฏิบัติงานสอดคล้องกับกฎจริยธรรมและหลักเกณฑ์ของสังคม โดยไม่ต้องมีการบังคับจากผู้อื่น
4. ไม่ทำให้เป็นเหตุของความเสื่อมและความเสียหายแก่ส่วนรวม

5. ทำให้เกิดความก้าวหน้า สงบสุข เรียบร้อยแก่สังคม

อนุวัติ คุณแก้ว (2538 : 52) กล่าวว่า ความรับผิดชอบเป็นลักษณะหนึ่งของคนที่มีความสำคัญมาก เพราะจะทำให้หน้าที่หรืองานที่ได้รับมอบหมายให้รับผิดชอบประสบความสำเร็จและเสร็จตามเวลาที่กำหนด ซึ่งมีผลทำให้เป็นคนที่มีคุณภาพ ดังนั้น หลักสูตรในปัจจุบันจึงกำหนดให้มีการปลูกฝังและพัฒนาให้นักเรียนมีความรับผิดชอบ พร้อมทั้งยังกำหนดให้มีการวัดในแต่ละรายวิชาด้วย

จากที่กล่าวมาพอจะสรุปได้ว่า ความสำคัญของความรับผิดชอบเป็นสิ่งที่มีความสำคัญยิ่งและจำเป็นที่จะต้องปลูกฝังหรือเสริมสร้างให้เกิดกับทุกคน เพราะเป็นปัจจัยสำคัญในการที่จะทำให้สังคมเกิดความเป็นระเบียบเรียบร้อยสงบสุข และพัฒนาประเทศให้มีความเจริญก้าวหน้า

1.3 ประเภทของความรับผิดชอบ

ไชยรัตน์ ปราณี (2541 : 54 - 55) ได้แบ่งประเภทของความรับผิดชอบเป็น 2 ประเภทคือ

1. ความรับผิดชอบต่อตนเอง หมายถึง การรับรู้ฐานะบทบาทของคนที่เป็นส่วนหนึ่งของสังคม จะต้องดำรงตนให้อยู่ในสถานะที่สามารถช่วยตนเองได้ รู้จักว่าอะไรผิดอะไรถูก ยอมรับผลการกระทำของตนเอง ทั้งที่เป็นผลดีและผลเสีย เพราะฉะนั้นบุคคลที่มีความรับผิดชอบต่อตนเอง ย่อมจะไตร่ตรองดูให้รอบคอบก่อนว่า สิ่งที่คุณกระทำลงไปนั้นจะมีผลเสียหรือไม่ และจะเลือกปฏิบัติแต่สิ่งที่จะทำให้เกิดผลดีเท่านั้น

2. ความรับผิดชอบต่อสังคม หมายถึง ภาระหน้าที่ของบุคคลที่จะต้องเกี่ยวข้องกับและมีส่วนร่วมต่อสวัสดิภาพของสังคมที่ตนดำรงอยู่ ซึ่งเป็นเรื่องที่ผูกพันเกี่ยวข้องกับหลายสิ่งหลายอย่างตั้งแต่สังคมขนาดเล็ก ๆ จนถึงสังคมขนาดใหญ่

ความรับผิดชอบต่อสังคม บุคคลทุกคนจะต้องดำรงอยู่ในสังคม เริ่มตั้งแต่สังคมเล็กที่สุดคือครอบครัว จนถึงสังคมระดับใหญ่ คือประเทศชาติ การกระทำของบุคคลใดบุคคลหนึ่งย่อมมีผลกระทบต่อสังคมไม่มากก็น้อย บุคคลทุกคนจึงต้องมภาระหน้าที่ที่จะต้องเกี่ยวข้องกับ สวัสดิภาพของสังคมที่ตนดำรงอยู่ บุคคลมีหน้าที่และความรับผิดชอบต่อที่จะปฏิบัติต่อสังคมดังต่อไปนี้

2.1 ความรับผิดชอบต่อหน้าที่พลเมือง ได้แก่

2.2.1 ปฏิบัติตามระเบียบของสังคม

2.2.2 รักษาทรัพย์สินสมบัติของสังคม

2.2.3 ช่วยเหลือผู้อื่น

2.2.4 มีความร่วมมือกับผู้อื่น

2.2 ความรับผิดชอบต่อครอบครัว ได้แก่

2.2.1 เคารพเชื่อฟังผู้ปกครอง

2.2.2 ช่วยเหลืองานบ้าน

2.2.3 รักษาชื่อเสียงของครอบครัว

2.3 ความรับผิดชอบต่อโรงเรียน ครู อาจารย์ ได้แก่

- 2.3.1 ตั้งใจเล่าเรียน
- 2.3.2 เชื่อฟังครู อาจารย์
- 2.3.3 ปฏิบัติตามระเบียบของโรงเรียน
- 2.3.4 รักษาทรัพย์สินสมบัติของโรงเรียน

2.4 ความรับผิดชอบต่อเพื่อน ได้แก่

- 2.4.1 ช่วยตักเตือนแนะนำเมื่อเพื่อทำผิด
- 2.4.2 ช่วยเหลือเพื่อนอย่างเหมาะสม
- 2.4.3 ให้อภัยเมื่อเพื่อนทำผิด
- 2.4.4 ไม่ทะเลาะกัน ไม่เอาเปรียบ
- 2.4.5 เคารพสิทธิซึ่งกันและกัน

1.4 องค์ประกอบของความรับผิดชอบ

องค์ประกอบของความรับผิดชอบ หรือลักษณะที่เป็นตัวกำหนดความรับผิดชอบ มีนักวิจัยทางการศึกษาและจิตวิทยาได้ทำการศึกษาวิจัยที่เกี่ยวข้องอยู่หลายด้าน วัลลภา ถนอมศิริ (2539 : 17 – 20) ได้รวบรวมและสรุปออกมาได้ 4 ลักษณะด้วยกัน คือ

1. วิธีการจัดการศึกษาอบรมที่มีผลต่อความรับผิดชอบสูง ได้แก่ การให้ความเอาใจใส่ การเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย การอบรมให้มีวินัยโดยการใช้เหตุผล การจัดการเรียน การสอนโดยใช้กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ ตรงกันข้ามการฝึกอบรมด้วยการให้รางวัลและใช้อำนาจมากเกินไป จะส่งผลให้ความรับผิดชอบของเด็กต่ำ

2. ผลที่ได้จากการศึกษาอบรม เป็นอีกลักษณะหนึ่งขององค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อความรับผิดชอบของนักเรียน ลักษณะดังกล่าวประกอบด้วยลักษณะนิสัยการเรียน การได้รับทุนการศึกษา เจตคติต่อสถานศึกษา เจตคติต่ออาชีพ และความมีน้ำใจของครู

3. ลักษณะทางสังคม – เศรษฐกิจ ซึ่งประกอบไปด้วย เพศ อายุ สภาพทางเศรษฐกิจ ของครอบครัว สมรรถภาพในการปฏิบัติหน้าที่การทำงาน

4. ลักษณะทางสังคม – จิตวิทยา เป็นองค์ประกอบที่สำคัญมาก ลักษณะต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องทางด้านนี้ คือ ลำดับการเกิด ความเชื่อมั่นในตนเอง ความมีระเบียบวินัย ความซื่อสัตย์ การปรับตัว ความคิดสร้างสรรค์ ความวิตกกังวล เป็นต้น

1.5 ทฤษฎีเกี่ยวกับความรับผิดชอบ

เกี่ยวกับทฤษฎีความรับผิดชอบโดยตรงยังไม่มีผู้ใดกล่าวถึง มีเพียงแต่ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องและกล่าวพาดพิงถึงพอที่จะนำไปใช้ได้ คือ ทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของพ็อร์เจต์ และทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของโคลเบอร์ก ดังที่ สุรางค์ ไคว์ตระกูล (2545 : 47 - 52) ได้กล่าวถึงทฤษฎีทั้งสองไว้ พอสรุปได้ดังนี้

1. ทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของพ็อร์เจต์ พ็อร์เจต์ได้แบ่งชั้นพัฒนาการทางจริยธรรมออกเป็น 2 ชั้น คือ

- 1.1 เฮเทอโรนอไมัส (Heteronomous) เป็นชั้นที่ผู้กระทำรับกฎเกณฑ์หรือ

มาตรฐานทางจริยธรรมมาจากผู้มีอำนาจเหนือคน และถือว่ากฎเกณฑ์เป็นสิ่งที่จะต้องปฏิบัติตามเปลี่ยนแปลงได้ ลักษณะของพัฒนาการทางจริยธรรมขั้นเอทเทอร์อนโนมัสเด็กที่มีพัฒนาการทางจริยธรรมข้อนี้ เป็นเด็กเล็กที่มีอายุระหว่าง 5 - 8 ขวบ รับกฎเกณฑ์และมาตรฐานทางจริยธรรมมาจากบิดา มารดา ครู และเด็ก เด็กวัยนี้จะมีความเชื่อถือดังต่อไปนี้

1.1.1 พฤติกรรมใดจะถูกตองหรือดีก็ต่อเมื่อผู้แสดงพฤติกรรมได้ปฏิบัติตาม

กฎเกณฑ์

1.1.2 กฎเกณฑ์มีไว้สำหรับปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัดและแก้ไขไม่ได้

1.1.3 ทุกคนมีหน้าที่จะต้องปฏิบัติตามกฎเกณฑ์โดยเด็ดขาด ถ้าใครทำกฎเกณฑ์เป็นคนดี และคนที่ไม่ทำตามกฎเกณฑ์เป็นคนไม่ดี

1.1.4 การประเมินตัดสินว่าใคร “ผิด” “ถูก” ไม่คำนึงถึงความต้องการแรงจูงใจหรือเจตนาของผู้ทำ

1.2 ออโทโนมัส (Autonomous) เป็นขั้นที่ผู้กระทำเชื่อว่ากฎเกณฑ์คือข้อตกลงระหว่างบุคคล กฎเกณฑ์อาจเปลี่ยนแปลงได้คือ ความร่วมมือและการนับถือซึ่งกันและกันเป็นเรื่องสำคัญ

ลักษณะของพัฒนาการทางจริยธรรมขั้นออโทโนมัส

เด็กที่มีพัฒนาการทางจริยธรรมขั้นนี้จะเป็นเด็กที่มีอายุ 9 ขวบขึ้นไป เด็กวัยนี้จะมีความเชื่อดังต่อไปนี้

1.2.1 กฎเกณฑ์คือข้อตกลงระหว่างบุคคลและกฎเกณฑ์ อาจจะไม่เปลี่ยนแปลงได้ ถ้าหากบุคคลที่ใช้กฎเกณฑ์นั้นตกลงกันว่าจะเปลี่ยน

1.2.2 กฎเกณฑ์จะมีความหมายหรือมีประโยชน์ ก็ต่อเมื่อบุคคลที่จะต้องปฏิบัติยอมรับกฎเกณฑ์นั้น

1.2.3 การร่วมมือและการนับถือซึ่งกันและกันเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของพัฒนาการทางจริยธรรม

1.2.4 การประเมินตัดสินว่าใคร “ผิด” “ถูก” คำนึงถึงความต้องการ แรงจูงใจหรือเจตนาของผู้กระทำ

2. ทฤษฎีพัฒนาทางจริยธรรมของโคลเบอร์ก โคลเบอร์กได้แบ่งพัฒนาการทางจริยธรรมออกเป็น 3 ระดับ แต่ละระดับแบ่งเป็น 3 ชั้น ระดับและชั้นต่าง ๆ ของพัฒนาการทางจริยธรรมของโคลเบอร์กมีดังต่อไปนี้

ระดับที่ 1 ระดับก่อนกฎเกณฑ์สังคม (Preconventional Level) ในระดับนี้ เด็กจะรับกฎเกณฑ์และข้อกำหนดของพฤติกรรมที่ดีและไม่ดีจากผู้มีอำนาจเหนือคน เช่น บิดา มารดา ครูหรือเด็กโต และมักจะคิดถึงผลลัพธ์ที่จะนำรางวัลหรือการลงโทษมาให้ ซึ่งโคลเบอร์กได้แบ่งเป็น 2 ชั้นคือ

ชั้นที่ 1 การลงโทษและการเชื่อฟัง ถ้าเด็กถูกทำโทษจะคิดว่าตนผิด จะเสียน ไม่ทำอีก แต่ถ้าได้รับคำชมหรือรางวัลก็คิดว่าตนทำถูก และจะทำอีกเพื่อหวังรางวัล

ชั้นที่ 2 กฎเกณฑ์เป็นเครื่องมือเพื่อประโยชน์ของคน เด็กจะทำตามกฎข้อบังคับเพื่อหวังของตอบแทนหรือรางวัล

ระดับที่ 2 ระดับจริยธรรมตามกฎเกณฑ์สังคม (Conventional Level) ในระดับนี้ ผู้ทำถือว่าการประพฤติตนตามความคาดหวังของผู้ปกครองกลุ่มที่ตนเป็นสมาชิก เป็นสิ่งที่ควรจะทำ ไม่คำนึงถึงผลที่จะเกิดขึ้นแก่ตน ระดับนี้แบ่งเป็น 2 ชั้น คือ

ชั้นที่ 1 ความคาดหวังและการยอมรับในสังคมสำหรับ “เด็กดี” เป็นพฤติกรรมที่ทำให้ผู้อื่นชอบและยอมรับ

ชั้นที่ 2 กฎและระเบียบ คนดี หรือคนที่มีพฤติกรรมถูกต้องคือคนที่ปฏิบัติตามระเบียบบังคับหรือกฎหมาย

ระดับที่ 3 ระดับจริยธรรมตามหลักการด้วยวิจารณญาณ หรือระดับเหนือกฎเกณฑ์สังคม (Postconventional Level) ระดับนี้มีการตีความหมายด้วยวิจารณญาณก่อนการตัดสินใจว่าถูกหรือผิดหรือไม่ควร ระดับนี้แบ่งเป็น 2 ชั้น คือ

ชั้นที่ 1 สัญญาและสังคม ชั้นนี้เน้นคนส่วนใหญ่ในสังคมยอมรับว่าเป็นสิ่งถูกสมควรปฏิบัติตาม แต่ก็มีการแก้ไขได้โดยคำนึงถึงประโยชน์และสถานการณ์แวดล้อมในขณะนั้น

ชั้นที่ 2 หลักการและคุณธรรมสากล เป็นหลักเพื่อนมนุษย์เพื่อความเสมอภาคและยุติธรรม สิ่งถูกและผิดขึ้นอยู่กับมโนธรรมที่บุคคลยึดถือ

1.6 ลักษณะของบุคคลที่มีความรับผิดชอบ

กระทรวงศึกษาธิการ (กรรณารณณ์ ดวงแจ่มกาญจน์. 2541 : 11 ; อ้างอิงจาก กระทรวงศึกษาธิการ. 2533 : 146) ได้กล่าวถึงขอบข่ายพฤติกรรมของผู้ที่มีความรับผิดชอบไว้ว่ามีลักษณะดังนี้

1. เอาใจใส่ในการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อผลของงานนั้น ๆ
2. ซื่อสัตย์ต่อหน้าที่โดยไม่คำนึงถึงประโยชน์ส่วนตัว
3. เคารพต่อระเบียบกฎเกณฑ์และวินัยในตนเอง
4. มีอารมณ์หนักแน่นเมื่อเผชิญอุปสรรค
5. รู้จักหน้าที่และกระทำตามหน้าที่เป็นอย่างดี
6. มีความเพียรพยายาม
7. มีความละเอียดรอบคอบ
8. ใช้ความสามารถอย่างเต็มที่
9. ปรับปรุงงานในหน้าที่ให้ดียิ่งขึ้นทั้งตนเองและสังคม
10. ตรงต่อเวลา
11. ยอมรับผลของการกระทำของตน

✕ จูริวัตน์ นันทยทวิกุล (2538 : 4 – 5) สรุปลักษณะของบุคคลที่มีความรับผิดชอบไว้ดังนี้

1. มีความเอาใจใส่ หมายถึง ลักษณะพฤติกรรมที่แสดงถึงการปฏิบัติงานด้วยความตั้งใจจริง โดยมุ่งมั่นที่จะผลักดันให้ประกอบกิจกรรมด้วยความสนใจ เต็มใจทำอย่างสม่ำเสมอ มีจุดหมายปลายทาง มีใจจดจ่อ มีสมาธิเพื่อให้งานหน้าที่ของตนเองหรืองานที่ได้รับมอบหมายเสร็จ

เรียบร้อย ติดตามผลงาน ไม่ละเลยทอดทิ้ง หรือหลีกเลี่ยง และหาทางป้องกันไม่ให้เกิดความบกพร่องเสื่อมเสียในงานที่ตนรับผิดชอบอยู่

2. มีความละเอียดรอบคอบ หมายถึง ลักษณะพฤติกรรมที่แสดงถึงการรู้จักใคร่ครวญในงานที่ทำ เพื่อให้ถูกต้องและสมบูรณ์ รู้จักคิดก่อนทำว่างานนั้นจะมีผลดีผลเสียอย่างไรบ้าง วิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้น และหาทางป้องกันไว้ล่วงหน้า และเมื่อทำงานเสร็จแล้วต้องตรวจทานดูว่าถูกต้องเรียบร้อยหรือยัง

3. ความขยันหมั่นเพียร หมายถึง ความพยายามอย่างสม่ำเสมอเพื่อให้ได้รับผลสำเร็จในงานที่ทำและทำด้วยความกระตือรือร้น เอาใจใส่อย่างต่อเนื่อง อาสางานไม่ชอบอยู่เฉย ๆ หรือว่างงาน ริเริ่มงานแสวงหางานใหม่ ๆ อยู่เสมอ

4. มีความอดทน หมายถึง ความสามารถของร่างกายความคิดและจิตใจที่จะทนต่อการปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ได้นาน ๆ จนทำให้สำเร็จได้โดยไม่คำนึงถึงอุปสรรคใด ๆ มีร่างกายแข็งแรง มีจิตใจเข้มแข็ง ควบคุมตนเองได้ดีเมื่อเกิดความเหนื่อยอ่อนหรือเกียจคร้าน

5. มีความตรงต่อเวลา หมายถึง ลักษณะพฤติกรรมที่แสดงถึงการยอมรับในสิ่งที่ตนเองได้กระทำลงไป ไม่ว่าผลของงานนั้นจะออกมาดีหรือไม่ดีก็ตาม

6. การยอมรับผลการกระทำของตนเอง หมายถึง ลักษณะพฤติกรรมที่แสดงถึงการยอมรับในสิ่งที่ตนได้กระทำลงไปแล้ว ไม่ว่าผลของงานนั้นจะออกมาดีหรือไม่ดีก็ตาม

7. การปรับปรุงงานของตนเองให้ดียิ่งขึ้น หมายถึง ลักษณะพฤติกรรมที่แสดงถึงการปรับปรุงงานของตนเองให้ดียิ่งขึ้น

อนุวัติ คุณแก้ว (2538 : 52) กล่าวว่า ความรับผิดชอบเป็นลักษณะหนึ่งของคนที่มีความสำคัญมาก เพราะจะทำให้หน้าที่หรืองานที่ได้รับมอบหมายให้รับผิดชอบประสบความสำเร็จและเสร็จตามเวลาที่กำหนด ซึ่งมีผลทำให้เป็นคนที่มีคุณภาพ ดังนั้น หลักสูตรในปัจจุบันจึงกำหนดให้มีการปลูกฝังและพัฒนาให้นักเรียนมีความรับผิดชอบ พร้อมทั้งยังกำหนดให้มีการวัดในแต่ละรายวิชาด้วย

นาคล ภวนะวีเชียร (2540 : 70 – 71) กล่าวว่าลักษณะพฤติกรรมหลักที่แสดงถึงความรับผิดชอบว่าประกอบด้วยพฤติกรรมหลัก 5 ประการ คือ

1. ตระหนักถึงความสำคัญของหน้าที่ ประกอบด้วยพฤติกรรมต่าง ๆ คือ
 - 1.1 รับรู้ต่อสิ่งที่กระทำ
 - 1.2 ยอมรับว่าหน้าที่เป็นสิ่งที่ตนต้องทำ
 - 1.3 รู้สึกชอบต่อการกระทำหน้าที่
 - 1.4 รู้สึกว่าหน้าที่ของตนเป็นสิ่งสำคัญ
2. ทำหน้าที่ด้วยความเต็มใจโดยไม่ต้องมีการบังคับ มีพฤติกรรมดังนี้
 - 2.1 สมัคใจทำหน้าที่
 - 2.2 ควบคุมตนเองได้
3. ทำหน้าที่ด้วยความตั้งใจเอาใจใส่ พฤติกรรมส่วนนี้มีพฤติกรรมเสริม คือ
 - 3.1 วางแผนในการทำหน้าที่ของตน
 - 3.2 มีระเบียบวินัย

- 3.3 มีความซื่อสัตย์
- 3.4 มีความละเอียดรอบคอบ
- 3.5 มีสติ
- 4. ทำหน้าที่อย่างต่อเนืองจนงานเสร็จ พฤติกรรมส่วนนี้มีพฤติกรรมเสริม คือ
 - 4.1 มีความอดทน
 - 4.2 มีความพากเพียร
 - 4.3 มีการเตรียมการและแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น
 - 4.4 มีมนุษยสัมพันธ์
- 5. ทำให้เกิดความก้าวหน้า สงบสุข เรียบร้อยแก่สังคม

จากทัศนะของบุคคลข้างต้นที่กล่าวถึงความสำคัญของความรับผิดชอบนั้น สามารถสรุปได้ว่า ความรับผิดชอบเป็นพฤติกรรมที่มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องเร่งปลูกฝังและเสริมสร้างให้เกิดขึ้นกับเยาวชน เพราะจะเป็นปัจจัยที่สำคัญที่จะช่วยสร้างสรรคิให้สังคมและประเทศชาติเกิดความสงบสุขเรียบร้อย และเกิดความเป็นระเบียบอันจะทำให้เกิดการพัฒนานำไปสู่ความเจริญก้าวหน้าต่อไป

1.7 การพัฒนาความรับผิดชอบ

จัสติน (จูริรัตน์ นันทยทวิกุล. 2538 : 31 – 32 ; อ้างอิงจาก Justin. 1950 : 722) กล่าวถึงการปลูกฝังความรับผิดชอบไว้ว่า ความรับผิดชอบเป็นคุณลักษณะที่ดีที่พึงประสงค์ประการหนึ่งที่ควรส่งเสริมให้เกิดขึ้นกับเด็ก ทั้งนี้เพราะเป็นคุณลักษณะอันพึงปรารถนาของสังคม ความรับผิดชอบไม่ได้ติดตัวมาแต่กำเนิด ความคิดรวบยอดเรื่อง “ถูก” หรือ “ผิด” เป็นสิ่งที่ต้องเรียนรู้และอบรมโดยตรง กล่าวคือ ถ้าการอบรมเข้มงวดและเครียวจนเกินไป จะทำให้เด็กเกิดความวิตกกังวล และขัดขวางการปรับตัวที่ดีของเด็ก แต่ในทางกลับกัน ความรู้สึกผิดที่ไม่ได้รับการพัฒนาจะนำไปสู่ความรับผิดชอบที่หย่อน จึงเห็นได้ว่าวิธีการปลูกฝังอบรมนั้นมีความสำคัญมาก

กิงแก้ว อัดถากร (อรศรี จารุไพบูลย์. 2545 : 34 ; อ้างอิงจาก กิงแก้ว อัดถากร. 2524 : 15 – 19) กล่าวว่า ความรับผิดชอบเป็นสิ่งที่เกิดจากการฝึกฝนอบรมตั้งแต่วัยเด็ก และจะพัฒนาไปเรื่อยๆ จนถึงวัยรุ่น และจากวัยรุ่นจนกระทั่งเป็นวัยผู้ใหญ่ ผู้ใหญ่จึงต้องเข้าใจธรรมชาติของเด็ก แนะนำและส่งเสริมเขาในสิ่งที่ถูกที่ควรให้เขาได้รู้จักแก้ปัญหา และค่อย ๆ ปลูกฝังความรับผิดชอบให้แก่เขา เพราะนอกเหนือจากจะมีวินัยและความรับผิดชอบตามธรรมชาติอันเกิดขึ้นเองได้แล้ว เด็กยังเรียนรู้วินัยและความรับผิดชอบจากวัฒนธรรมโดยอาศัยการสั่งสอนฝึกปรือจากบุคคลแวดล้อม ซึ่งเป็นกฎธรรมชาติของการอยู่ร่วมกันในสังคม การฝึกให้เด็กมีความรับผิดชอบ ถ้าฝึกอบรมใช้อำนาจมากเกินไป ความรับผิดชอบของเด็กจะเกิดการตั้ง ไม่มีการยืดหยุ่น จะเกิดความเครียดขึ้น แต่ในทางกลับกันหากปล่อยเกินไป เด็กจะไม่เกิดการพัฒนาด้านของความรับผิดชอบ

โกวิทย์ ประवालพฤษ์ (2532 : 9) กล่าวว่า พัฒนาการทางจริยธรรมของคนเราจะมีลำดับขั้นตอน และองค์ประกอบสำคัญของการฝึกฝนจริยธรรม 3 ประการ คือ

1. ความรู้ คือ ความรู้ความเข้าใจทางจริยธรรมที่เด็กต้องเรียนรู้ว่าควรปฏิบัติอย่างไร ซึ่งเกิดจากการได้รับประสบการณ์ การใช้เหตุผล และการเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง
2. ลักษณะนิสัย คือ การฝึกฝนทางจริยธรรมจนเกิดเป็นลักษณะนิสัย การปฏิบัติอยู่เสมอจึงจะเป็นผู้มีจริยธรรมและมีทักษะ ตลอดจนเจตคติทางจริยธรรม
3. จิตใจ การมีความรู้และลักษณะนิสัยทางจริยธรรมไม่ใช่หัวใจของการฝึกจริยธรรม เพราะอริสโตเติลกล่าวไว้ว่า คุณธรรมมิใช่เป็นสิ่งที่มิอยู่ในตัวมนุษย์ตั้งแต่เกิด แต่คุณธรรมเป็นภาวะทางจิตใจที่จะทำดีหรือชั่ว การสร้างจิตใจที่มีจริยธรรมหรือการฝึกภาวะทางจิตใจให้มุ่งที่จะทำดีจึงเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาจริยธรรมของคน

ประภาพรพรณ นาคชาพันธุ์ (2537 : 7, 29 – 36) กล่าวว่า การสอนให้เด็กมีความรับผิดชอบนั้น ไม่มีเวลาใดที่จัดว่าเร็วเกินไป แม้ว่าเด็กจะอยู่ในวัยทารก พ่อแม่ก็สามารถสอนให้เด็กรับผิดชอบได้ การสั่งสอนนั้นผู้ใหญ่จะสอนได้ก็ต่อเมื่อสถานการณ์เอื้ออำนวย หรือผู้ใหญ่พยายามสร้างสถานการณ์ขึ้นในตนเอง ๑ ของชีวิตเด็ก ความรับผิดชอบที่เด็กจะพึงมีจะต้องควบคู่ไปกับการเล่นเสมอ ทั้งนี้เพราะเหตุว่า การเล่นเป็นชีวิตจิตใจของเด็ก เป็นสิ่งที่เด็กพึงใจ แต่การทำงานและความรับผิดชอบเป็นความไม่สบายใจ เป็นความเบื่อหน่ายเป็นความยากลำบาก แต่อย่างไรก็ตาม งานเป็นสิ่งที่สร้างความรับผิดชอบให้แก่เด็ก เด็กจะมีความรับผิดชอบได้ดีเมื่อมีงานหรือกิจกรรมให้ทำมีความสนุกสนานและเด็กอยากทำแม้ว่าเด็กจะพอใจในการเล่น ถ้าหากสามารถเปลี่ยนแปลงการเล่นของเด็กให้เป็นงานหรือให้เด็กทำงานด้วยความสนุกสนานเพลิดเพลินเหมือนกับการเล่นได้ ก็จะเป็นการดีที่เด็กสามารถทำงานได้ ความรับผิดชอบก็จะเกิดขึ้น การเล่นจึงเป็นปัจจัยสำคัญในการเตรียมตัวเด็กให้มีความรับผิดชอบ เด็กจะเรียนรู้ในการรับผิดชอบ ถ้าหากว่ามีความพร้อมหรือมีสถานการณ์ดังต่อไปนี้เกิดขึ้นกับเด็ก

1. เด็ก ๆ รู้จักการตัดสินใจ การตัดสินใจที่ถูกต้องของตนเองได้รับความสนใจจากพ่อแม่ เห็นความสำคัญและเสริมแรงให้ด้วยการให้รางวัลตามความเหมาะสม
2. พ่อแม่ และครูจะต้องตระหนักในการตัดสินใจของเด็ก และจะต้องสร้างสถานการณ์หรือเปิดโอกาสให้เด็กได้ตัดสินใจอยู่เสมอ ผู้ใหญ่จะต้องสร้างบรรยากาศให้เด็กมีความรับผิดชอบพยายามละเว้นการตำหนิตัวเด็ก พยายามให้เด็กมีการตัดสินใจและมีความรับผิดชอบ
3. พ่อแม่ และครู จะต้องหลีกเลี่ยงการตัดสินใจแทนเด็กในสิ่งที่เด็กสามารถตัดสินใจได้ด้วยตนเอง การที่ผู้ใหญ่ตัดสินใจแทนเด็ก เป็นการนำไปสู่การไม่รู้จักรับผิดชอบของเด็ก

เด็กที่มีความรับผิดชอบจะรู้สึกว่าคุณประสบความสำเร็จ และความสำเร็จจะเป็นรางวัลกระตุ้นให้ปฏิบัติต่อไป ส่วนเด็กที่ขาดความรับผิดชอบเมื่อผลเสียเกิดขึ้น ผลเสียนั้นจะเป็นการลงโทษและเป็นคำติเตียน เป็นการบั่นทอนกำลังใจของเด็กเป็นผลทำให้การนับถือตนเองของเด็กลดลง เด็กจะไม่เชื่อมั่นในการกระทำของตนเองและการกระทำที่ผู้อื่นปฏิบัติต่อตน ยิ่งไปกว่านั้นเด็กจะมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อตนเองและต่อชีวิต ดังนั้น การปลูกฝังความรับผิดชอบให้แก่เด็กต้องสร้างบรรยากาศของการให้รางวัลเพื่อให้เกิดแรงกระตุ้นในการแสดงพฤติกรรม หากเด็กไม่ได้รับรางวัลหรือคำชมเชยจากพฤติกรรมที่เขาแสดงออก ก็เป็นการยากที่จะทำให้เด็กมีความรับผิดชอบได้ ดังนั้น ในการสอนเด็กให้มีความรับผิดชอบจึงต้องคำนึงถึงการเสริมแรงด้วย เช่น มีการให้รางวัล การกล่าวคำชมเชย การแสดงความยินดี เป็นต้น

จากที่กล่าวมา จะเห็นได้ว่าการปลูกฝังความรับผิดชอบให้เด็กนั้นเป็นสิ่งสำคัญ ซึ่งต้องปลูกฝังหรือเสริมสร้างให้เด็กตั้งแต่ในวัยเด็กเพื่อให้เขาได้รับประสบการณ์ที่เพียงพอเป็นพื้นฐานที่สามารถนำไปพัฒนาตนเองโดยการปลูกฝังนั้น ควรให้เด็กได้มีความรู้ความเข้าใจรู้สึกรับผิดชอบและตระหนักถึงความสำคัญของความรับผิดชอบ รวมทั้งมีการฝึกฝนและให้เด็กได้ปฏิบัติจริงเพื่อให้เด็กเกิดการกระทำเกี่ยวกับความรับผิดชอบอย่างแท้จริงจนเกิดเป็นลักษณะนิสัย และควรทำให้เหมาะสมกับวัย เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ที่เหมาะสมตามวัยและเกิดการพัฒนาตามลำดับ ในการฝึกอบรมหรือการปลูกฝังนั้น ควรมีครูหรือผู้ใหญ่คอยดูแลชี้แนะแนวทางที่ถูกต้อง เด็กจะได้ยึดเป็นแนวทางในการปฏิบัติ

1.8 หลักการฝึกความรับผิดชอบ

มิตตัน และ แฮริส (ไชยรัตน์ ปราณิ 2541 : 57 - 58 ; อ้างอิงจาก Mitton; & Harris. 1992 : 407 - 416) ได้กล่าวถึงหลักการเกี่ยวกับการฝึกความรับผิดชอบไว้ดังนี้

1. การฝึกความรับผิดชอบควรเริ่มตั้งแต่วัยเด็ก
2. เด็กทุกคนควรได้ฝึกความรับผิดชอบ
3. จัดประสบการณ์ให้เหมาะสมกับวัยและความสามารถของแต่ละบุคคล
4. ควรให้เด็กทราบว่าผู้ใหญ่หวังอะไรจากเขา
5. ผู้ใหญ่ต้องยืดหยุ่น ไม่เร่งรัดเด็กจนเกินไป
6. ต้องระลึกเสมอว่า เด็กต้องการคำแนะนำจากผู้ใหญ่ จึงต้องเปิดโอกาสให้เขา

ได้รับผิดชอบตามสมควร

7. เจตคติและพฤติกรรมความรับผิดชอบของผู้ใหญ่มีอิทธิพลต่อพัฒนาการความรับผิดชอบของเด็ก

8. ไม่ควรให้เด็กรับผิดชอบเกินความสามารถ

1.9 ขั้นตอนการฝึกความรับผิดชอบ

อรัญ โสภา (2543 : 43) ได้กล่าวสรุปไว้ถึงขั้นตอนของการฝึกความรับผิดชอบให้แก่เด็ก พอสรุปได้ดังนี้

1. เริ่มให้เด็กทำงานง่าย ๆ เหมาะสมกับวัยและความสามารถของแต่ละบุคคล
2. เมื่อมอบหมายงานให้ทำควรให้เด็กได้ทำอย่างเต็มที่ เพื่อจะได้มีประสบการณ์ด้วยตนเองและทำให้เกิดความเชื่อมั่นในตนเองยิ่งขึ้น
3. ให้รู้จักขอบเขตหน้าที่การงานของตน ไม่ปิดความรับผิดชอบงานของตนไปให้ผู้อื่น
4. ทำงานให้สำเร็จ ไม่ละทิ้งงานที่ทำไว้
5. หากเด็กทำอะไรผิดพลาดก็ควรช่วยเหลือแนะนำ

1.10 เทคนิคการฝึกความรับผิดชอบ

วิภาภรณ์ เรือนทิพย์ (2540 : 22) ได้เสนอเทคนิคในการฝึกความรับผิดชอบไว้ดังนี้

1. ผู้ใหญ่ควรทำอะไรให้เด็กเห็นว่ามีผลสำคัญต่อตัวเด็กเอง เพื่อให้เกิดความสนใจขึ้นก่อน แล้วเด็กจะปฏิบัติตาม
2. พยายามพูดให้น้อย โดยให้เด็กเป็นตัวของตัวเอง ตัดสินใจด้วยตนเอง และมีความนับถือในตนเอง
3. ควรยกย่องชมเชยเมื่อเด็กกระทำดีหรือเหมาะสม
4. ควรควบคุมความประพฤติของเด็ก โดยการใช้เหตุผล และหลีกเลี่ยงการใช้ อารมณ์ เมื่อเด็กกระทำไม่ถูกหรือไม่เหมาะสม

1.11 การประเมินผลความรับผิดชอบ

ผกา สัตยธรรม (2536 : 41) ได้แบ่งการประเมินผลออกเป็น 2 ภาค คือ

1. ภาคปฏิบัติ ซึ่งได้แก่ การสังเกตพฤติกรรม การสนทนาไต่ถาม การถามจากผู้ที่เกี่ยวข้องจะได้ข้อมูลตรงจุดมากขึ้น แต่จะต้องใช้เวลาเป็นการบันทึกพฤติกรรมการแสดงออก เพื่อติดตามผลแก้ไขพฤติกรรมนั้น
2. ภาคทฤษฎี เป็นการประเมินผลด้วยข้อทดสอบหรือแบบสอบถามตามระดับคะแนนมากน้อย ซึ่งอาจจะมึระดับตั้งแต่ดีมาก ดี ค่อนข้างดี พอใช้ ต้องแก้ไข และต้องปรับปรุงใหม่ทั้งหมด

1.12 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความรับผิดชอบ

งานวิจัยในประเทศ

เฉลิม คำแก้ว (2530 : 35) ได้ศึกษาผลการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มที่มีต่อความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านห้วยก้างราษฎร์สามัคคี อำเภอพญา – เมืองราย จังหวัดเชียงราย ผลปรากฏว่า นักเรียนที่ได้รับการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มมีความรับผิดชอบแตกต่างกับนักเรียนที่ไม่ได้รับการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และเมื่อพิจารณาค่าคะแนนเฉลี่ยของคะแนนความรับผิดชอบของกลุ่มทดลองจะมีคะแนนสูงกว่ากลุ่มควบคุม

คุษฎี ทรัพย์ปรุง (2539 : 55) ได้ศึกษาผลการใช้บทบาทสมมติเพื่อพัฒนาความรับผิดชอบต่อหน้าที่การงานของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 พบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองได้รับการสอนโดยใช้บทบาทสมมติมีการพัฒนาการทางความรับผิดชอบต่อหน้าที่การงานสูงกว่ากลุ่มควบคุมที่ได้รับการสอนตามปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่นักเรียนทั้งสองกลุ่มมีพัฒนาการทางด้านความรับผิดชอบต่อหน้าที่การงานสูงขึ้น

นพรัตน์ แก่นทอง (2539 : 53) ได้ศึกษาถึงการใช้บทบาทสมมติพัฒนาความรับผิดชอบต่อชุมชนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองที่ได้รับการสอนด้วยเทคนิคบทบาทสมมติมีความรับผิดชอบต่อชุมชนดีกว่านักเรียนกลุ่มควบคุมที่เรียนโดยการ

สอนตามปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05 แต่ทั้งสองกลุ่มก็มีพัฒนาการทางด้านความรับผิดชอบสูงขึ้นกว่าเดิม

ดวงจันทร์ หนูทอง (2543 : บทคัดย่อ) ศึกษาผลของการใช้แม่แบบหนังสือที่มีต่อการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองและนักเรียนกลุ่มควบคุมมีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความรับผิดชอบสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นอกจากนี้ นักเรียนกลุ่มทดลองมีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความรับผิดชอบสูงกว่านักเรียนกลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สมศักดิ์ ชินพันธ์ (2543 : 47) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปฏิสัมพันธ์ของครูกับนักเรียนในชั้นเรียนกับความรู้สึกรับผิดชอบ พบว่า นักเรียนที่มีปฏิสัมพันธ์กับครูแบบประชาธิปไตยจะมีความรู้สึกรับผิดชอบสูงกว่านักเรียนที่มีปฏิสัมพันธ์กับครูแบบอัตตาธิปไตย และแบบปล่อยปละละเลยจะมีความรับผิดชอบต่ำสุด

พิจิตรา พงษ์จินดากร (2545 : 94 – 96) ได้ทดลองสอนความรับผิดชอบแก่เด็กที่มีระดับพัฒนาการทางสติปัญญาต่างกัน โดยใช้วิธีกลุ่มสัมพันธ์ ทำให้นักเรียนที่มีทัศนคติเกี่ยวกับเรื่องความรับผิดชอบดีกว่าวิธีการสอนแบบธรรมดา และมีความคงทนของการเรียนรู้ทั้งในด้านความรู้ความเข้าใจและทัศนคติเกี่ยวกับความรับผิดชอบ ซึ่งสอดคล้องกับที่ วิริยะ บุญยะนิวาสน์ (2535 : 49) ได้เปรียบเทียบการสอนจริยธรรมโดยวิธีกระบวนการสัมพันธ์กับการสอนแบบธรรมดาระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้เวลาการสอนรวม 9 ชั่วโมง ในการสอนโดยกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์มีทัศนคติทางจริยธรรมด้านความมีระเบียบวินัย ความซื่อสัตย์ และความรับผิดชอบสูงกว่ากลุ่มที่สอนแบบธรรมดา และหลังสอนไปแล้ว 1 เดือน ผลก็ยังไม่เปลี่ยนแปลง

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยดังกล่าว จะเห็นได้ว่า ความรับผิดชอบเป็นคุณลักษณะหนึ่งที่จำเป็นจะต้องมีในตัวบุคคล โดยต้องฝึกฝนและอบรมตั้งแต่วัยเด็ก และจะพัฒนาไปเรื่อย ๆ จนถึงวัยรุ่น

งานวิจัยต่างประเทศ

แพค (Pack, 1985 : 347 – 350) พบว่า ความรับผิดชอบขึ้นอยู่กับการฝึกวินัย และการฝึกวินัยโดยการอาศัยความรักนั้น จะทำให้เด็กมีพัฒนาการด้านความรับผิดชอบสูงด้วย สอดคล้องกับผลการศึกษาของ เชียร์ และ เลวิน ซึ่งได้สัมภาษณ์พ่อแม่ของเด็กอนุบาล จำนวน 397 คน เกี่ยวกับการฝึกอบรมเด็ก พบว่า การให้ความรักและการยอมรับลูกในฐานะที่เป็นสมาชิกครอบครัว และฝึกวินัยโดยใช้เหตุผลจะช่วยให้เด็กทำตามที่พ่อแม่ต้องการและทำให้เด็กมีพัฒนาการทางด้านความรับผิดชอบสูงขึ้น

โจนส์ (Jones, 1990 : 42 – 48) ศึกษาความเปลี่ยนแปลงความรู้สึกรับผิดชอบของเด็กตามระดับอายุ พบว่า เด็กอายุ 9 – 11 ปี มีความรู้สึกรับผิดชอบน้อยและมีช่วงความรับผิดชอบแตกต่างกันมาก เด็กอายุ 11 – 13 ปี มีความรู้สึกรับผิดชอบสูงขึ้นเล็กน้อยและช่วงความรับผิดชอบ

ไม่ต่างกันเลย อายุ 13 ปีขึ้นไป จะมีความรับผิดชอบสูงขึ้นเรื่อย ๆ จนถึงอายุ 16 – 17 ปี จะคงที่อีกครั้งหนึ่ง

วิกกินส์ (Wiggins. 1991 : 289) กล่าวถึงการศึกษานักเรียนของ กอฟ (Gough) เกี่ยวกับการควบคุมตนเองของผู้ที่มีปัญหาทางความประพฤติว่า ผู้ที่มีระดับวินัยแห่งตนเองสูงจะมีความรับผิดชอบสูง ไม่มีความวิตกกังวล มีความอดทนสูง มีเหตุผลที่ดีเป็นของตนเอง และมีความยืดหยุ่นในความคิดและพฤติกรรมทางสังคมที่เหมาะสม

เพค และ ฮาฟวิกเอิร์ส (Peck; & Havighurst. 1993 : 12) ศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมเด็กวัยรุ่นที่มีบรรยากาศแห่งประชาธิปไตยและแบบใช้อำนาจ พบว่า เด็กที่มาจากครอบครัวที่มีบรรยากาศประชาธิปไตยจะมีความเป็นอิสระจากตนเองและรับผิดชอบต่อมากกว่าเด็กที่มาจากครอบครัวแบบอิตาเลียน โดย ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ เฮิร์ลอค (Hurlock. 1994 : 661) ซึ่งพบว่าผลของการอบรมเลี้ยงดูเด็กโดยวิธีประชาธิปไตย การให้ความรักความสนใจ และความสำคัญของเด็ก จะทำให้เด็กมีความเชื่อมั่นในตนเอง มีเพื่อนมากเป็นมิตร ซื่อสัตย์ คล่องแคล่ว ร่าเริง มีอารมณ์มั่นคง มีความคิดริเริ่มพึ่งตนเอง สามารถจะทำให้เด็กขาดความใกล้ชิดกับพ่อแม่ ขาดความรู้สึกอบอุ่น ขาดความรู้สึกปลอดภัย หรือได้ทำตามกฎอย่างเคร่งครัด ทำให้ขาดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ขาดความเชื่อมั่นในตนเอง และขาดความรับผิดชอบต่อ เพราะไม่เคยตัดสินใจด้วยตนเอง เช่นเดียวกับการศึกษาของ เลวิน ลิปปิท และ ไวท์ ที่พบว่า การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยนั้น ทำให้เด็กมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์มีความรับผิดชอบต่อ รู้จักให้ความร่วมมือกับหมู่คณะ ส่วนการอบรมเลี้ยงดูแบบอิตาเลียนนั้น จะทำให้เด็กเป็นคนก้าวร้าว เนื่องจากรู้สึกว่าตนเองถูกบังคับกดขี่ ขาดความรับผิดชอบต่อ และการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลยเลยนั้น ก็ทำให้เป็นคนไม่รู้จักความรับผิดชอบต่อ ไร้ใจไม่ได้

ฟราเฮอร์ตี้และรูทเซล (Flaherty; & Reutzel. 1995 : 411) ศึกษาเพื่อหาลักษณะบุคลิกภาพของนักเรียนที่ประสบความสำเร็จในการเรียนสูงและนักเรียนที่ประสบความสำเร็จในการเรียนต่ำ พบว่า ผู้ที่มีสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง ได้คะแนนบุคลิกภาพด้านความรับผิดชอบต่อสูงกว่าผู้ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ และ แมคเคลแลนด์ (McClelland. 1993 : 10) ได้ศึกษาลักษณะของบุคคลที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง พบว่า บุคคลนั้นมีความรับผิดชอบต่อสูงด้วย

สมาร์ท (Smart. 1997 : 536 – 537) ศึกษาเกี่ยวกับพัฒนาการของเด็กและสัมพันธภาพที่มีต่อครอบครัว ซึ่งพบว่า ความรับผิดชอบต่อจะเริ่มต้นในวัยเด็กและพัฒนาสู่วัยรุ่นและวัยผู้ใหญ่ และพบว่า เด็กหญิงจะมีความรับผิดชอบต่อสูงกว่าเด็กชาย ซึ่งตรงกับทฤษฎีของ บัตเตอร์เวิร์ท (Butterworth. 1994 : 2043) ศึกษาความรับผิดชอบต่อตนเองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 600 คน โดยสุ่มจากโรงเรียนต่าง ๆ ในแคลิฟอร์เนีย พบว่า นักเรียนหญิงมีความรับผิดชอบต่อสูงกว่านักเรียนชายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการให้คำปรึกษากลุ่มตามทฤษฎีพฤติกรรมนิยม

2.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการให้คำปรึกษา

2.1.1 ความหมายของการให้คำปรึกษากลุ่ม

การให้คำปรึกษากลุ่มมีความหมายต่างจากการให้คำปรึกษาเป็นรายบุคคล โดยมีนักจิตวิทยาหลายท่านให้ความหมายไว้ต่าง ๆ ดังนี้

เคลแมน (Kelman. 1963 : 399 – 432) กล่าวว่า การให้คำปรึกษากลุ่ม หมายถึง วิธีการที่ทำให้ผู้รับคำปรึกษาไม่รู้สึกโดดเดี่ยว ได้รู้จักตนเอง รู้จักปรับตัวและพัฒนาตนเอง เป็นการฝึกทักษะในการสร้างความสัมพันธ์กับผู้อื่น เกิดการเปลี่ยนแปลงทั้งเจตคติและพฤติกรรมของตนเอง เป็นการฝึกทักษะที่ได้จากกลุ่มไปปรับปรุงตนเอง

เซอร์ทเซอร์ และ สโตน (Shertzer; & Stone. 1968 : 448 – 449) กล่าวว่า การให้คำปรึกษากลุ่ม หมายถึง การที่บุคคลมีความต้องการตรงกันที่จะปรับปรุงตนเองหรือแก้ปัญหา ร่วมกันด้วยการปรึกษาหารือร่วมกันเป็นกลุ่ม โดยมีผู้ให้คำปรึกษาร่วมอยู่ด้วย เน้นกลุ่มเป็นศูนย์กลาง สมาชิกในกลุ่มมีโอกาสแสดงความคิด ความรู้สึก และยังได้รับฟังความคิด ความรู้สึกของผู้อื่น และได้ตระหนักว่าผู้อื่นมีปัญหาเช่นเดียวกัน การให้คำปรึกษากลุ่มทำให้สมาชิกแต่ละคนเกิดความภาคภูมิใจว่าตนเองสามารถให้ข้อคิดอันเป็นประโยชน์แก่กลุ่ม

คมเพชร ฉัตรศุภกุล (2521 : 90) กล่าวว่า การให้คำปรึกษากลุ่มต่างจากการให้คำปรึกษารายบุคคล คือ สมาชิกทุกคนมีหน้าที่ช่วยกันแก้ไขปัญหาให้กลุ่ม อีกทั้งการให้คำปรึกษากลุ่มเหมาะสำหรับสมาชิกที่ปกติเท่านั้น

วัชร ทรัพย์มี (2522 : 80) กล่าวว่า การให้คำปรึกษากลุ่มเป็นกระบวนการที่บุคคล ซึ่งมีความคิดที่จะปรับปรุงตนเองในเรื่องใดเรื่องหนึ่งมาปรึกษาหารือซึ่งกันและกันเป็นกลุ่ม โดยมีผู้ให้คำปรึกษาร่วมอยู่ด้วย สมาชิกในกลุ่มจะมีโอกาสได้แสดงออกเกี่ยวกับความรู้สึกและความคิดเห็นของแต่ละคน เป็นการระบายความรู้สึกขัดแย้งในจิตใจ ได้สำรวจตนเอง ได้ฝึกการยอมรับตนเอง กล้าที่จะเผชิญปัญหา และได้ใช้ความคิดในการแก้ปัญหาหรือปรับปรุงตนเอง กับทั้งได้ฟังความรู้สึกและความคิดเห็นของผู้อื่น และได้ตระหนักว่า คนอื่นก็มีความขัดแย้งหรือมีความคิดเห็นเช่นเดียวกัน ไม่ใช่ตนเองเท่านั้นที่มีปัญหา นอกจากนี้ วัชร ทรัพย์มี (2522 : 173 – 178) ยังได้กล่าวถึงการให้คำปรึกษากลุ่มว่า มุ่งเปลี่ยนพฤติกรรมของสมาชิกแต่ละคน สนใจความรู้สึกทัศนคติ อารมณ์ ซึ่งมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของสมาชิก จะมีการจัดสภาพแวดล้อมภายในกลุ่มให้เกิดบรรยากาศที่จะให้สมาชิกระบายความรู้สึก ทัศนคติของตนออกมา สมาชิกที่เข้ากลุ่มนั้นจะมาด้วยความสมัครใจ

ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ (2534 : 180) กล่าวว่า การให้คำปรึกษากลุ่ม หมายถึง กระบวนการของกลุ่มบุคคลที่มีปัญหาหรือมีความต้องการคล้าย ๆ กัน มาปรึกษาหารือร่วมกัน

โดยมีผู้ในการปรึกษาซึ่งมีความรู้ความสามารถและประสบการณ์ทางการให้คำปรึกษาร่วมให้ความช่วยเหลือหรือร่วมให้คำปรึกษา

ราตรี พัฒนรังสรรค์ (2542 : 114) กล่าวว่า การให้คำปรึกษากลุ่ม หมายถึง การเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ระบายอารมณ์ ความรู้สึก ทัศนคติ และปัญหาที่เขากำลังเผชิญอยู่ ทำให้แต่ละคนในกลุ่มเข้าใจตนเองว่าทำไมเขาจึงรู้สึกอย่างนั้น และได้มีโอกาสเรียนรู้ข้อมูลหรือทักษะที่จำเป็นในการแก้ปัญหา ทำให้เกิดความรู้สึกว่ายอมรับว่าทุกคนต่างมีปัญหาเมื่อช่วยกันคิดหาวิธีแก้ปัญหา จะทำให้ทุกคนมีความรู้สึกที่ดีต่อกัน

วัชรีย์ ชูระคำ (2543 : 170) กล่าวว่า การให้คำปรึกษากลุ่ม หมายถึง การที่ผู้แนะแนวให้ความช่วยเหลือผู้รับคำปรึกษาครั้งละมากกว่า 1 คน มุ่งที่จะช่วยให้สำรวจการประเมินตนเอง นำตนเองได้ สามารถเจริญและดำรงชีวิตที่รับผิดชอบต่อตนเองและสังคมได้ พร้อมทั้งสามารถนำสิ่งที่เรียนรู้ไปปฏิบัติให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางพฤติกรรม

จากเอกสารดังกล่าวข้างต้นที่ผู้ทรงคุณวุฒิทั้งต่างประเทศและในประเทศไทยได้ให้ความหมายของการให้คำปรึกษากลุ่มไว้ พอสรุปได้ว่า การให้คำปรึกษากลุ่ม หมายถึง กระบวนการช่วยเหลือบุคคลเป็นกลุ่ม โดยเข้าร่วมกลุ่มด้วยความสมัครใจ บุคคลที่เข้ากลุ่มมักมีปัญหาคล้ายคลึงกัน มีการปรึกษาหารือร่วมกัน โดยมีผู้ให้คำปรึกษาที่มีความรู้ความสามารถและประสบการณ์ทางการให้คำปรึกษาร่วมให้ข้อเสนอแนะแนวทางแก้ปัญหา และเป็นผู้อำนวยความสะดวกให้บรรยากาศของกลุ่มมีความอบอุ่น ปลอดภัย เป็นกันเองและไว้วางใจได้

2.1.2 ปรัชญาการให้คำปรึกษาแบบกลุ่ม

การให้คำปรึกษาแบบกลุ่มมีปรัชญาในการช่วยเหลือบุคคล ซึ่ง จิราภรณ์ อายะ-รังสฤษฎ์ (2539 : 31) ได้รวบรวมไว้ดังนี้

1. การเปิดเผยตนเอง (Self Disclosure) จุดประสงค์ที่สำคัญก็เพื่อสร้างสายใยแห่งความเชื่อมโยงระหว่างสมาชิกกลุ่ม การเปิดเผยตนเองควรจะได้รับพัฒนาให้ถึงจุดที่ว่าสมาชิกสามารถแบ่งปันถึงสภาพอารมณ์และความคิดที่เกิดขึ้นในขณะนั้นได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเวลาที่สิ่งเหล่านั้นต้องไปโยงกับสมาชิกคนอื่นในกลุ่ม จุดรวมที่สำคัญคือ ที่นี้และเดี๋ยวนี้ อดีตจะมากเกี่ยวข้องเพียงแต่ในโอกาสที่จะมาสัมพันธ์กับพฤติกรรม ความรู้สึกและความคิดในปัจจุบันเท่านั้น
2. ความซื่อสัตย์ (Honesty) สมาชิกแต่ละคนต้องมีความซื่อสัตย์ต่อการกระทำของเขา ความคิด ความรู้สึก และการกระทำที่มีผลต่อพฤติกรรมของเขา เขาจะพิจารณาถึงสิ่งที่เหมาะสมในชีวิต และวิถีชีวิตที่พึงประสงค์ ผู้ให้คำปรึกษาให้โอกาสแก่สมาชิกทุกคนในกลุ่มได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับวิถีชีวิตของเขา
3. ความรับผิดชอบ (Responsibility) สมาชิกทุกคนมีความรับผิดชอบต่อพฤติกรรมของตนเอง ต่อกลุ่ม
4. การเลือก (Choice) สมาชิกควรจะมีสิทธิในการเลือกวิธีการแก้ปัญหาได้ด้วยตนเอง และพัฒนาขึ้นเรื่อย ๆ
5. การให้ข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) การให้ข้อมูลย้อนกลับของสมาชิก

และการประเมินพฤติกรรมของตนเอง จะช่วยให้เกิดความเข้าใจในพฤติกรรมของตนเองและผู้อื่น

6. การตัดสินใจ (Decision) การตัดสินใจส่วนตัวก่อให้เกิดเส้นทางในการตัดสินใจของกลุ่ม ซึ่งต้องอาศัยความร่วมมือของสมาชิกทุกคน

2.1.3 หลักพื้นฐานในการให้คำปรึกษาแบบกลุ่ม

การให้คำปรึกษาแบบกลุ่ม มีหลักพื้นฐานที่สำคัญในการให้คำปรึกษา ดังที่ เคมป์ (วิญญู พูลศรี. 2541 : 10 – 11 ; อ้างอิงจาก Kemp. 1970) ได้กล่าวสรุปไว้ดังนี้

1. บุคคลทุกคนมีสิทธิในความรู้สึกของตนเอง รู้สึกอย่างไรที่ตนเองรู้สึก ผู้ให้คำปรึกษาจะสนับสนุนให้สมาชิกแสดงความรู้สึกของตนเองออกมา และมีการยอมรับในอารมณ์และความรู้สึกของผู้อื่นด้วย
2. แต่ละคนต้องตัดสินใจว่า จะพัฒนาอะไรเกี่ยวกับตนเอง
3. บุคคลมุ่งที่จะแก้ปัญหาให้ตนเอง ไม่ใช่แก้ปัญหาให้ผู้อื่น
4. ความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อสถานการณ์เป็นจุดสำคัญยิ่งกว่าตัวสถานการณ์
5. การเปิดเผยช่วยให้การปรึกษามีประสิทธิภาพ ถ้าไม่มีการป้องกันตนเองก็พร้อมที่จะรับรู้ พร้อมทั้งจะเปลี่ยนแปลง ซึ่งจะเกิดขึ้นในบรรยากาศที่มีความไว้วางใจเชื่อใจ และมีการยอมรับการเปิดเผยตนเองมากเกินไปแสดงถึงการช่วยเหลือตนเองได้
6. บุคคลจะเข้าใจตนเองได้ดีขึ้น มีความรับผิดชอบต่อตนเอง
7. จะต้องมีความรับผิดชอบต่อพฤติกรรมของตนเอง เรียนรู้ที่จะรับผิดชอบต่อตนเองมากขึ้นถ้าบรรยากาศภายในบ้าน ภายในโรงเรียนไม่ถูกต้องเหมาะสม หรือลงโทษมากเกินไป ซึ่งจะทำให้พึ่งพากันน้อยลง
8. การลงมือกระทำเป็นสิ่งจำเป็น สำหรับการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ซึ่งจะมีได้ในบรรยากาศการยอมรับ ความเข้าใจ อาจใช้บทบาทสมมติ
9. ในการเปิดเผยปัญหา การแก้ปัญหาที่มีวิธีการเลือกหลายวิธี ผู้ให้คำปรึกษาจะช่วยให้สมาชิกมองเห็นหนทางจากการเลือกวิธีต่าง ๆ
10. สมาชิกแต่ละคนต้องมีคำมั่นสัญญา (Commitment) กับตนเองในการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ อีกทั้งการเสริมแรงถือว่าเป็นสิ่งจำเป็น
11. สามารถนำสิ่งที่เรียนรู้ใหม่ไปปฏิบัติในชีวิตประจำวันได้ ประสบการณ์ในกลุ่มจึงเป็นสิ่งสำคัญ
12. การที่คนรู้จักตนเองอย่างลึกซึ้ง ยอมรับตนเอง ทำให้การป้องกันตนเองน้อยลงทนได้กับคำวิจารณ์ของผู้อื่น

2.1.4 จุดมุ่งหมายของการให้คำปรึกษากลุ่ม

เคลแมน (Kelman. 1963 : 399 – 432) กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการให้คำปรึกษากลุ่ม ดังนี้

1. ทำให้บุคคลไม่รู้สึกโดดเดี่ยว
2. ทำให้บุคคลรู้จักตนเองและยอมรับตนเอง

3. ช่วยให้ผู้คลุจกัตนเองและพัฒนาตนเอง
4. ทำให้เป็นตัวของตัวเองและกล้าแสดงความรู้สึกที่แท้จริง
5. ทำให้เกิดความรับผิดชอบในตนเองและแก้ปัญหาของตนเอง
6. เป็นการฝึกทักษะในการสร้างความสัมพันธ์กับผู้อื่น
7. ช่วยให้ผู้คลุเปลี่ยนเจตคติและพฤติกรรม
8. นำทักษะและแนวความคิดที่ได้จากกลุ่มไปปรับปรุงตนเองในชีวิตประจำวัน

โอลเซน (Ohlsen. 1970 : 31 – 33) กล่าวว่า การให้คำปรึกษากรลุ่มมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้บุคคลได้รู้จักกับปัญหาที่เกิดขึ้น เป็นการป้องกันไม่ให้เกิดเหตุการณ์ร้ายแรงขึ้น ประสบการณ์ที่ได้รับจากกรลุ่ม จะทำให้สมาชิกของกรลุ่มเกิดการเรียนรู้และพัฒนาตนเองในด้านต่าง ๆ ทั้งด้านอารมณ์และสังคม โดยเน้นจุดมุ่งหมายของการให้คำปรึกษากรลุ่มไว้ 5 ประการ ดังนี้

1. เพื่อเปิดโอกาสให้สมาชิกในกรลุ่มได้ระบายความรู้ต่าง ๆ ภายในใจออกมา
2. เพื่อส่งเสริมให้สมาชิกเกิดการยอมรับนับถือตนเอง
3. เพื่อส่งเสริมให้สมาชิกที่มีปัญหา กล้าเผชิญปัญหาของตนเองและแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้น

4. เพื่อช่วยให้สมาชิกที่มีปัญหาได้ปรับปรุงทักษะในการยอมรับตนเองแก้ปัญหาด้านการขัดแย้งในตนเองและความขัดแย้งที่ตนมีกับผู้อื่น

5. เพื่อช่วยให้สมาชิกมีความเข้มแข็ง สามารถป้องกันไม่ให้เกิดปัญหาขึ้นอีกและสามารถปรับสภาพจิตใจของตนให้เป็นสุขเหมือนกับการอยู่ในกรลุ่มได้ต่อไป

คลอเรีย (Corey. 1985 : 7) กล่าวถึง จุดมุ่งหมายของการให้คำปรึกษากรลุ่ม ดังนี้

1. เพื่อเรียนรู้ในการให้ความไว้วางใจต่อตนเองและผู้อื่น
2. เพื่อให้รู้จักตนเองได้ดีขึ้นและพัฒนาเอกลักษณ์ของตนเอง
3. เพื่อทราบถึงความต้องการและแก้ไขปัญหของสมาชิกอื่น ๆ ที่คล้ายคลึงกัน
4. เพื่อเพิ่มพูนการยอมรับตนเอง ความเชื่อมั่นในตนเอง การเคารพตนเองในการที่จะพัฒนาตนเองและการแก้ไขความขัดแย้งที่เกิดขึ้น

5. เพื่อค้นหาทางเลือกต่าง ๆ ที่จะจัดการกับปัญหา เพื่อให้เกิดการพัฒนาตนเองและการแก้ไขความขัดแย้งที่เกิดขึ้น

6. เพื่อเพิ่มพูนความสามารถในการนำตนเอง ความเป็นตัวของตัวเองและความรับผิดชอบที่มีต่อตนเองและผู้อื่น

7. เพื่อเพิ่มการตระหนักรู้ในการเลือกสิ่งต่าง ๆ ของตนเองและสามารถเลือกได้อย่างฉลาด

8. เพื่อการวางแผนเฉพาะเจาะจงที่จะลงมือปฏิบัติในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมอย่างให้เหมาะสมและกำหนดข้อตกลงกับตนเองที่จะดำเนินการตามแผนนั้น ๆ ให้บรรลุวัตถุประสงค์

9. เพื่อเรียนรู้ทักษะในการเข้าสังคมให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

10. เพื่อพัฒนาความไวในการเรียนรู้ต่อความต้องการและความรู้สึกของผู้อื่น

11. เพื่อเรียนรู้ที่จะเผชิญหน้ากับผู้อื่นด้วยความเอาใจใส่ความสนใจความบริสุทธิ์ใจและความตรงไปตรงมา

12. เพื่อหลีกเลี่ยงการกระทำตามความคาดหวังของผู้อื่น และเรียนรู้ที่จะดำเนินชีวิตอยู่โดยการปฏิบัติตามความคาดหวังของตนเองมากขึ้น

13. เพื่อสร้างความชัดเจนในค่านิยมของตนเอง และสามารถตัดสินใจได้ว่าค่านิยมนั้น ๆ เหมาะสมกับตนเองอย่างไร

ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ (2534 : 180) กล่าวถึง จุดมุ่งหมายของการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มไว้ดังนี้

1. เพื่อช่วยให้สมาชิกแต่ละคนในกลุ่มรู้จักและเข้าใจตนเอง
2. เพื่อช่วยให้สมาชิกได้พัฒนาการยอมรับตนเอง และรู้สึกว่าคุณค่า
3. เพื่อช่วยให้สมาชิกแต่ละคนได้พัฒนาวิธีการต่าง ๆ ที่จะช่วยให้งานตามขั้นการพัฒนาการของตนเป็นไปอย่างเหมาะสม
4. เพื่อช่วยให้สมาชิกแต่ละคนพัฒนาแนวทางการแก้ปัญหาของตนเอง และสามารถตัดสินใจแก้ปัญหาที่ประสบได้อย่างมีประสิทธิภาพ
5. เพื่อให้สมาชิกแต่ละคนพัฒนาความเข้าใจเกี่ยวกับความต้องการและความรู้สึกของบุคคลอื่น ตระหนักถึงบทบาทและความรับผิดชอบของตนเองในการมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่น และเรียนรู้ที่จะมีปฏิสัมพันธ์กับสมาชิกภายในกลุ่ม
6. เพื่อส่งเสริมสร้างสัมพันธ์ภาพระหว่างมวลสมาชิกให้มีความรัก ความสามัคคีกัน

วัชร ทรัพย์มี (2543 : 272) กล่าวถึง จุดมุ่งหมายของการให้คำปรึกษากลุ่ม ดังนี้

1. ช่วยให้ผู้รับบริการเป็นคนเปิดเผย ไม่เก็บกด และไม่เสแสร้ง
2. ส่งเสริมให้ผู้รับบริการรู้จักตนเอง มีทัศนคติที่ดีกับบุคคลอื่น
3. เกิดการยอมรับตนเอง และไม่ได้มุ่งหวังว่าตนเองจะต้องดีเลิศไปทั้งหมด
4. ไม่เหน็ดเหนื่อยในการเข้าสังคม หรือการมีสัมพันธ์ภาพกับบุคคลอื่น
5. พัฒนาทักษะในการสื่อความหมาย เช่น การตั้งคำถามให้ตรงตามเป้าหมาย
6. ช่วยให้ผู้รับบริการไม่ด่วนตัดสินใจ ก่อนการพิจารณาสิ่งต่าง ๆ อย่างรอบคอบ
7. ช่วยให้ผู้รับบริการเกิดการตระหนักว่าผู้อื่นก็ต้องเผชิญปัญหาและหนทางแก้ปัญหาเหมือนกัน
8. ช่วยให้ผู้รับบริการได้มีโอกาสพิจารณาว่าค่านิยมของตนเหมาะสมหรือไม่
9. ช่วยให้ผู้รับบริการสามารถตัดสินใจได้ด้วยความมั่นใจแม้จะมีอัตราเสี่ยงอยู่บ้าง
10. ให้ผู้รับบริการตระหนักว่า วิธีแก้ปัญหาไม่ได้มีอยู่เพียงวิธีเดียว
11. ให้ผู้รับบริการมีโอกาสสำรวจศักยภาพและความคิดสร้างสรรค์ที่แฝงอยู่
12. ให้ผู้รับบริการได้มีโอกาสรับและให้ความช่วยเหลือแก่ผู้อื่น เป็นต้นว่า เกิดความภูมิใจว่าได้แสดงความคิดเห็นที่เป็นประโยชน์แก่ผู้อื่น
13. ฝึกให้ผู้รับบริการไวต่อความรู้สึกและความต้องการของผู้อื่น

วัชร ชูคำ (2543 : 52) ได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการให้คำปรึกษากลุ่มว่า เป็นวิธีการที่มุ่งจะช่วยบุคคลในเรื่องดังต่อไปนี้

1. ให้สำรวจและประเมินตนเอง เป็นการเรียนรู้เกี่ยวกับตนเองให้มากที่สุด

2. ให้สามารถตัดสินใจได้ด้วยตนเองและนำตนเองได้ สามารถรับผิดชอบต่อตนเองและสังคมได้

3. ให้สามารถนำสิ่งที่เรียนรู้ไปสู่การปฏิบัติ เกิดการเปลี่ยนแปลงทางพฤติกรรม

จากเอกสารดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า จุดมุ่งหมายของการให้คำปรึกษากลุ่ม คือ เพื่อให้บุคคลรู้จักตนเองและยอมรับตนเอง เป็นตัวของตัวเองและกล้าแสดงความรู้สึกที่แท้จริง สามารถสร้างสัมพันธ์กับผู้อื่น พัฒนาความไวในการเรียนรู้ต่อความต้องการของผู้อื่นมากขึ้น เรียนรู้ที่จะมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นด้วยความใส่ใจ สนใจ บริสุทธิ์ใจ และความตรงไปตรงมา ซึ่งช่วยให้สมาชิกแต่ละคนพัฒนาแนวทางการแก้ปัญหาของตนเอง และสามารถตัดสินใจแก้ปัญหาที่ประสบได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.1.5 การจัดตั้งกลุ่มเพื่อรับคำปรึกษา

1. การเลือกสมาชิกเข้ากลุ่ม

การคัดเลือกสมาชิกเข้ากลุ่มเพื่อให้ได้สมาชิกที่มีความเหมาะสมมากที่สุด ดังนั้นจึงจำเป็นที่จะต้องมีการดำเนินการคัดเลือก ซึ่ง จิราภรณ์ อายะรังษฤษฎ์ (2539 : 36 – 41) กล่าวว่าวิธีการที่ได้ผลดีในการคัดเลือก คือ การสัมภาษณ์เป็นรายบุคคลก่อนที่จะรับเข้ากลุ่ม การสัมภาษณ์เป็นการกระตุ้นให้ผู้รับบริการมีความสนใจที่จะเข้าร่วมในการให้คำปรึกษา และเพื่อเป็นการประเมินความพร้อมในการเข้ากลุ่มของผู้มารับบริการ ดังนั้นผู้ให้คำปรึกษาจะต้องคัดเลือกผู้รับบริการอย่างระมัดระวัง สิ่งที่พึงระลึกถึง คือ จะต้องพยายามทำให้กลุ่มมีความสมดุลด้านต่าง ๆ โดยคำนึงถึงองค์ประกอบดังนี้

1.1 อายุ ผู้ให้คำปรึกษาควรเลือกสมาชิกกลุ่มที่อยู่ในระดับชั้นเดียวกันและมีอายุใกล้เคียงกัน และควรคำนึงถึงองค์ประกอบเกี่ยวกับวุฒิภาวะทางสังคมด้วย ตัวแปรด้านอายุอาจมีความสำคัญมากในการจัดกลุ่มให้กับเด็กวัยรุ่น เพราะถ้าอายุห่างกันมากก็อาจจะเป็นอุปสรรคต่อการพูดคุยกันภายในกลุ่ม (จิราภรณ์ อายะรังษฤษฎ์. 2539 : 43)

1.2 ระดับสติปัญญา ความสามารถทางสติปัญญาไม่ควรแตกต่างกันมาก เพื่อจะได้ไม่มีปัญหาในการสื่อความหมาย (สันทนา วิจิตรเนาวรัตน์. 2539 : 16 ; อ้างอิงจาก Ohlsen. 1997)

1.3 เพศ ถ้าเป็นกลุ่มที่มีอายุก่อนถึงวัยรุ่น ควรจะจัดกลุ่มเป็นเพศเดียวกัน จะเหมาะกว่า เพราะบางกลุ่มอาจจะเป็นผลดีมากกว่า เนื่องจากในระหว่างขั้นของการพัฒนาการเด็กหญิงจะบรรลุวุฒิภาวะเร็วกว่าเด็กผู้ชาย และสามารถดำเนินการในหัวข้อของการสนทนาภายในกลุ่มได้ดีกว่า สำหรับวัยรุ่นและวัยผู้ใหญ่ควรจัดให้มีหลายเพศในกลุ่มเดียวกัน ซึ่งจะทำให้ได้รับประโยชน์จากการตอบสนองของเพศตรงข้าม (จิราภรณ์ อายะรังษฤษฎ์. 2539 : 41)

1.4 ลักษณะของปัญหา ควรเลือกสมาชิกที่มีปัญหาธรรมชาติคล้ายคลึงกัน ซึ่งจะช่วยให้สมาชิกรู้สึกว่าเขาเป็นเจ้าของปัญหาและสามารถเข้าใจปัญหาได้ดีได้ร่วมกันอภิปราย และช่วยให้สมาชิกแต่ละคนเลือกวิธีการแก้ปัญหาของตน (สันทนา วิจิตรเนาวรัตน์. 2539 : 16 ; อ้างอิงจาก Ohlsen. 1997)

นอกจากนี้ พงษ์พันธ์ พงษ์โสภา (2543 : 228 – 230) ได้กล่าวถึงการเลือกสมาชิกเข้ากลุ่มว่า ผู้ให้คำปรึกษาควรเลือกสมาชิกเข้ากลุ่มให้เหมาะสม โดยเลือกสมาชิกที่มีปัญหา มีความต้องการรับคำปรึกษาอย่างแท้จริง ถ้าสมาชิกไม่มีความปรารถนาจะเข้ารับคำปรึกษาหรือไม่มีความจำเป็นแล้ว เขาจะไม่ได้รับประโยชน์อะไรจากกลุ่ม จะทำให้เสียเวลาโดยไม่จำเป็น แล้วก็ยังจะทำให้เบื่อหน่ายและไม่ได้ให้ประโยชน์อะไรกับกลุ่มเลย นอกจากนี้ สมาชิกในกลุ่มควรมีลักษณะแตกต่างกันบ้าง ซึ่งเป็นไปตามธรรมชาติของกลุ่ม เช่น มีทั้งเพศหญิงและเพศชาย มีบุคลิกที่เงียบและพูดเก่ง มีทั้งคนใจร้อนและคนที่สุขุม คนฐานะดีและฐานะยากจน โดยให้มีคละกันไปในกลุ่ม เหตุผลก็คือ การที่สมาชิกแต่ละคนมีความแตกต่างกัน จะมีความเห็นหลากหลาย ทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันได้ดี ช่วยแก้ไขปัญหาค้นหาได้หลายลักษณะ แต่ไม่ควรให้สมาชิกมีความแตกต่างกันมากเกินไป จะทำให้เกิดปัญหาได้ ควรมีความสมดุลระหว่างสมาชิกแต่ละประเภทด้วย

2. ขนาดของกลุ่ม

พงษ์พันธ์ พงษ์โสภา (2543 : 231) ได้ให้ความคิดเห็นว่า จำนวนสมาชิกของกลุ่มที่จะเหมาะสมนั้นมีความคิดเห็นของบุคคลแตกต่างกันไป แต่อย่างไรก็ตาม ไม่มีวิจัยที่แสดงให้เห็นว่าจำนวนสูงสุดควรจะเป็นกี่คน จากการรายงานการศึกษาทั่วไปพบว่า จำนวนสมาชิกอยู่ในระหว่าง 6 – 15 คน ถึงแม้บางคนอาจคิดว่าจำนวนที่ดีที่สุดคือ 6 คน บางคนคิดว่า 8 คน แต่อย่างไรก็ตาม ไม่ควรเกิน 15 คน ได้มีการอภิปรายถึงเรื่องจำนวนสมาชิกในกลุ่มที่น่าสนใจอีกประการหนึ่งคือ ถ้าสมาชิกน้อยกว่า 6 คน จะทำให้กลุ่มดีหรือไม่ดี สำหรับกลุ่มในลักษณะนี้จะมีปัญหา คือ ความคิดจากกลุ่มที่สมาชิกจะได้รับนั้นแคบไป แหล่งที่จะให้ประโยชน์ในกลุ่มก็มีน้อย ความเครียดจากกลุ่มจะมีมากเนื่องจากความกดดันนอกกลุ่ม นอกจากนี้แล้ว จะทำให้กลุ่มไม่มีความกระตือรือร้นเป็นปฏิปักษ์กันได้ง่ายระหว่างสมาชิก ตลอดจนไม่สามารถตกลงอะไรกันได้ ในบางครั้งเมื่อสมาชิกขาดไปเพียงคนเดียวก็จะทำให้กลุ่มเล็กลงไปทำอะไรได้ลำบากมาก

ชูชัย สมิทธิไกร (2537 : 18) มีความคิดเห็นว่า โดยทั่วไปแล้วการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มควรมีสมาชิก 10 คน หรือน้อยกว่านั้น หากจะกล่าวโดยละเอียดแล้วสำหรับกลุ่ม ซึ่งประกอบด้วยสมาชิกเป็นวัยรุ่นหรือผู้ใหญ่ กลุ่มขนาด 6 – 10 คน เป็นขนาดซึ่งผู้นำกลุ่มสามารถที่จะนำกลุ่มได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. เวลาและจำนวนครั้งในการให้คำปรึกษา

พงษ์พันธ์ พงษ์โสภา (2543 : 235) ได้ให้ความเห็นว่า จำนวนครั้งที่เหมาะสมต่อการให้คำปรึกษาแบบกลุ่ม ควรจะใช้ประมาณสัปดาห์ละ 2 ครั้ง ใช้เวลาครั้งละประมาณ 1 ชั่วโมง หรือไม่ควรเกิน 2 ชั่วโมง และสำหรับจำนวนครั้งในการสิ้นสุดการให้คำปรึกษาในโรงเรียนและวิทยาลัย ควรกำหนดจำนวนครั้งไว้ประมาณ 6 – 7 ครั้ง โดยถือเป็นกลุ่มที่ใช้ระยะเวลาสั้น ๆ

ทรอทเซอร์ (ชูชัย สมิทธิไกร. 2537 : 18 – 19 ; อ้างอิงจาก Trotzer. 1977) กล่าวถึงระยะเวลาในการเข้ากลุ่มแต่ละครั้งว่า ควรจะให้เวลาหนึ่งชั่วโมงแต่สำหรับเด็ก ระยะเวลาที่ใช้ควรจะสั้นลง กล่าวคือ แต่ละครั้งควรใช้เวลาประมาณ 20 นาที ถึง 1 ชั่วโมง สำหรับความถี่ของการเข้ากลุ่มนั้น อย่างน้อยที่สุดควรจะพบกันสัปดาห์ละ 1 ครั้ง ส่วนจำนวนครั้งที่จะใช้ในการเข้ากลุ่มทั้งหมดนี้ขึ้นอยู่กับเป้าหมายของกลุ่มและธรรมชาติของสมาชิกกลุ่ม แต่อย่างน้อยที่สุดควรจะเข้ากลุ่มจำนวนไม่ต่ำกว่า 8 ครั้ง และถ้าหากมากกว่านี้ก็ยิ่งเป็นการดีมาก

4. การจัดสถานที่

พงษ์พันธ์ พงษ์โสภา (2543 : 235) สถานที่ในการให้คำปรึกษากลุ่ม ควรเป็นห้องที่เล็ก กะทัดรัดเหมาะสมกับจำนวนสมาชิกในกลุ่ม เพื่อให้สมาชิกรู้สึกเป็นอิสระและมีให้มีสิ่งภายนอกมารบกวนหรือป้องกันมิให้สมาชิกหันไปสนใจกับสิ่งภายนอก สมาชิกในกลุ่มจะรู้สึกสบายใจเมื่อได้นั่งเป็นแบบวงกลมล้อมรอบโต๊ะ หรือมีโต๊ะตั้งตรงกลางวงมากกว่านั่งเป็นวงกลมเฉย ๆ หรือนั่งเป็นแถวในลักษณะที่เผชิญหน้ากัน โต๊ะกลางวงจะช่วยให้สมาชิกรู้สึกอบอุ่นและมั่นคงในตนเอง ตลอดจนสามารถใช้เป็นที่เขียนหรือจดบันทึกในยามที่สมาชิกต้องการอีกด้วย ห้องสำหรับการให้คำปรึกษาในบางแห่งจะติดตั้งเครื่องบันทึกเสียงไว้ด้วย ซึ่งเหมาะสำหรับผู้ให้คำปรึกษาที่เริ่มฝึกหัด โดยมาเปิดฟังภายหลังจากที่เสร็จสิ้นการให้คำปรึกษาในแต่ละคราวไป เพื่อหาแนวทางปรับปรุงสิ่งต่าง ๆ ให้ดีขึ้น อันเป็นประโยชน์ในการพัฒนาตนเอง

5. ชนิดของกลุ่ม

การให้คำปรึกษาแบบกลุ่มชนิดของกลุ่มควรจะเป็นแบบปิดหรือแบบเปิด

ชูชัย สมิทธิไกร (2537 : 19) ได้กล่าวไว้ว่า นักจิตวิทยาการปรึกษาควรกำหนดว่า กลุ่มควรจะเป็นแบบปิด กลุ่มแบบปิด หมายถึง กลุ่มที่ประกอบด้วยสมาชิกกลุ่มเดียว ตั้งแต่เริ่มต้นจนกระทั่งปิดกลุ่ม ส่วนกลุ่มเปิด หมายถึง กลุ่มที่มีสมาชิกบางคนออกไปและรับสมาชิกใหม่เข้ามาแทนที่เป็นระยะ ๆ จนกระทั่งปิดกลุ่ม สำหรับการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มควรจะมีลักษณะเป็นกลุ่มปิด เพราะกลุ่มจะมีการพัฒนาและก้าวสู่ช่วงเวลาที่มีการแก้ปัญหา ซึ่งความเคลื่อนไหวเช่นนี้ จำเป็นต้องอาศัยเวลา และความรู้สึกผูกพันเป็นหนึ่งเดียว การที่มีสมาชิกใหม่เข้ามาในกลุ่มอาจจะขัดขวางต่อพัฒนาการเช่นนี้ได้ ซึ่งสอดคล้องกับความคิดเห็นของ จิราภรณ์ อารยะรังษฤษฎ์ (2539 : 47) โดยกล่าวถึง การจัดกลุ่มแบบปิดว่าเป็นที่นิยมมากกว่า เพราะเป็นการอำนวยความสะดวกในการทำให้เกิดความรู้สึกว่าร่วมกันในการส่งเสริมลักษณะอย่างเดียวกัน ความสามัคคีกัน และความช่วยเหลือซึ่งกันและกันภายในกลุ่มจะดำเนินไปอย่างมีความสอดคล้องกันในกลุ่มแบบปิดงานของกลุ่มจะมีโอกาสประสบความสำเร็จสูงกว่า

2.1.6 หลังในการให้คำปรึกษา

คมเพชร จิตรศุภกุล (2522 : 90 – 92) กล่าวว่า ผู้ให้คำปรึกษาจะต้องรู้ เข้าใจ และยอมรับที่จะนำเอาพลังต่าง ๆ มาใช้ในการดำเนินการให้คำปรึกษาให้สมบูรณ์ ขณะเดียวกันก็ต้องช่วยให้ผู้มีปัญหาซึ่งเป็นสมาชิกกลุ่มสามารถใช้พลังงานเหล่านี้ด้วย ซึ่งมีดังต่อไปนี้

1. ข้อผูกพัน (Commitment) บุคคลที่จะได้รับประโยชน์จากการให้คำปรึกษาแบบกลุ่ม จะต้องรับรู้และยอมรับว่ามีความต้องการที่จะรับคำปรึกษา และจะพูดถึงปัญหาทั้งหลายของตน จะแก้ไขและเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเพื่อรับคำปรึกษาจากกลุ่ม
2. ความรับผิดชอบ (Responsibility) สมาชิกจะต้องพยายามเพิ่มความรับผิดชอบสำหรับตนเอง และเพื่อการแก้ไขปัญหาในกลุ่ม
3. การยอมรับ (Acceptance) เมื่อสมาชิกให้การยอมรับกันเองจะเป็นผลให้แต่ละบุคคลเกิดเคารพนับถือตนเองและมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของเขาด้วย

4. ความดึงดูดใจ (Attractiveness) หากเป็นกลุ่มที่ดึงดูดใจของสมาชิกในกลุ่มมากเท่าใด ก็ยิ่งจะทำให้ค่าปรึกษาแบบกลุ่มมีอิทธิพลต่อสมาชิกในกลุ่มเพิ่มมากขึ้น

5. ความรู้สึกเป็นเจ้าของ (Belonging) สมาชิกทั้งประเภทที่จะต้องมีการเปลี่ยนแปลงตนเองและมีอิทธิพลในกลุ่มเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงนั้นมีความรู้สึกอย่างรุนแรงต่อความรู้สึกเป็นเจ้าของของกลุ่ม ซึ่งทำให้เป็นผลดีต่อการช่วยกลุ่ม

6. ความปลอดภัย (Security) เมื่อสมาชิกมีความรู้สึกปลอดภัยขณะที่อยู่ในกลุ่ม เขาจะมีความเป็นตัวของตัวเองมีการอภิปรายปัญหาที่เกิดขึ้นกับตัวของเขา มีการยอมรับความคิดเห็นของบุคคลอื่นที่แสดงต่อตัวเขาและสามารถแสดงความรู้สึกของตนเองต่อสมาชิกอื่น ซึ่งนับได้ว่าเป็นประโยชน์ต่อการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มเป็นอย่างมาก

7. ความเครียด (Tension) ขณะที่สมาชิกรับคำปรึกษาแบบกลุ่มอยู่นั้น สมาชิกมักจะมี ความเครียดอยู่บ้าง การมีความเครียดและความไม่พึงพอใจที่อยู่ในระดับพอเหมาะจะเป็นแรงจูงใจที่จะเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม แต่ถ้าความเครียดมากเกินไป จะทำให้บุคคลไม่ได้ใช้ความสามารถที่จะเปลี่ยนแปลงสิ่งต่าง ๆ ได้อย่างสำเร็จ

8. ปทัสถานของกลุ่ม (Group Norms) เมื่อสมาชิกเข้าใจและยอมรับเงื่อนไขที่จำเป็นสำหรับการให้คำปรึกษาในกลุ่ม เขาจะไม่ละเลยต่อปทัสถานของกลุ่ม เพราะสมาชิกย่อมต้องการจะได้รับความช่วยเหลือ และไม่ต้องการจะให้บุคคลอื่นมองเขาในแง่บุคคลที่แตกต่างไปจากสมาชิกอื่น ๆ ดังนั้นอาจกล่าวได้ว่า ความสำเร็จของการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มย่อมขึ้นอยู่กับปทัสถานของกลุ่มด้วย

2.1.7 ขั้นตอนในการให้คำปรึกษากลุ่ม

ทองเรียน อมรัชกุล (2540 : 113 – 120) กล่าวถึงการแบ่งขั้นตอนของกระบวนการให้คำปรึกษาเป็นกลุ่ม ซึ่งมีขั้นตอนที่สำคัญ 4 ขั้นตอน คือ

1. ขั้นก่อตั้งกลุ่ม (The Involvement Stage) ในขั้นนี้สมาชิกที่เข้ากลุ่มยังไม่กล้าเปิดเผย เพราะยังไม่ไว้วางใจในกลุ่ม ผู้ให้คำปรึกษาจะต้องชี้แจงวัตถุประสงค์และสร้างสัมพันธภาพที่ดีให้เกิดขึ้นในกลุ่ม และต้องใช้เวลาแก่สมาชิกพอสมควรอย่ารีบเร่ง

2. ขั้นการเปลี่ยนแปลงลักษณะของกลุ่ม (The Transition) เป็นขั้นตอนจาก ขั้นแรกกลุ่ม มีการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาขึ้นมาบ้าง สมาชิกเริ่มมีความรู้สึกไว้วางใจกัน แต่ยังคงมีความตกกังวลและดึงเครียดอยู่บ้าง ผู้ให้คำปรึกษาต้องพยายามชี้แจงให้สมาชิกกล้าอภิปรายปัญหาของตนเองอย่างเปิดเผย

3. ขั้นดำเนินการ (The Working Stage) ขั้นสัมพันธภาพระหว่างสมาชิกในกลุ่มจะดีขึ้นมาก เปิดเผยตัวเอง อภิปรายปัญหาตามความเป็นจริง ร่วมแก้ไขปัญหาของสมาชิกทุกคน ได้สำรวจตัวเอง เข้าใจปัญหา และพร้อมที่จะเปลี่ยนพฤติกรรม

4. ขั้นยุติการให้คำปรึกษา (The Ending Stage) เมื่อสมาชิกเข้าใจปัญหาอย่างกระจ่างแจ้ง ภูมิคุ้มกันและวิธีการนำไปปฏิบัติด้วยความพอใจ ไม่มีข้อข้องใจตกค้าง ก็ยุติการให้คำปรึกษาแบบกลุ่ม

2.1.8 บทบาทของผู้นำกลุ่ม

การให้คำปรึกษาแบบกลุ่มจะพัฒนาไปอย่างมีประสิทธิภาพหรือไม่นั้น ขึ้นอยู่กับการทำหน้าที่ของผู้นำกลุ่มเป็นหลัก ซึ่ง ทรอทเซอร์ (ซูชัย สมितिไกร. 2537 : 63 – 64 ; อ้างอิงจาก Trotzer. 1977) กล่าวถึงบทบาทหน้าที่ของผู้นำกลุ่มไว้ดังต่อไปนี้

1. ส่งเสริมให้มีปฏิสัมพันธ์ในกลุ่ม (Promotion Interaction) บรรยากาศที่สมาชิกภายในกลุ่มมีปฏิสัมพันธ์ต่อกันจะช่วยเร่งเร้าให้กลุ่มเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันเร็วขึ้น ผู้นำกลุ่มจะต้องทุ่มเทความพยายามของตนเองอย่างเต็มที่ เพื่อสนับสนุนการพัฒนาของกลุ่ม โดยสนับสนุนให้สมาชิกได้ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน สร้างสรรค์ให้กลุ่มมีปฏิสัมพันธ์และมีส่วนร่วมมากขึ้น และหากผู้นำกลุ่มได้ร่วมเปิดเผยความรู้สึกและการรับรู้ของตน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงแรกของการเริ่มกลุ่ม ก็จะเป็นสิ่งที่มีประโยชน์มากต่อการสนับสนุนให้สมาชิกได้พูดคุยเปิดเผยความในใจต่อกัน สรุปแล้วบทบาทของผู้นำกลุ่ม คือ การสร้างบรรยากาศที่ก่อให้เกิดความมีน้ำใจจริง และการให้และรับความรู้สึกนึกคิดระหว่างสมาชิกกลุ่ม

2. เอื้ออำนวยให้มีปฏิสัมพันธ์ในกลุ่ม (Facilitating Interaction) การเอื้ออำนวยหมายถึง การกระทำที่ช่วยเพิ่มพูนปฏิสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นภายในกลุ่มแล้วให้มีสูงขึ้นอีกโดยการที่ผู้นำกลุ่มแนะนำวิธีการที่จะช่วยให้การพูดคุยมีความหมายและก่อให้เกิดผลดีมากขึ้น นั่นคือ ช่วยให้สมาชิกกลุ่มมีความเข้าใจต่อกันมากขึ้น ซึ่งจะทำให้ได้ดีมากยิ่งขึ้นเรื่อยไปอยู่กับความไว ความสนใจ และความสามารถในการเปิดเผยตนเองของผู้นำกลุ่ม

3. การริเริ่ม (Initiation) การริเริ่ม หมายถึง การที่ผู้นำกลุ่มมีบทบาทอย่างแข็งขันในการก่อให้เกิดปฏิสัมพันธ์ภายในกลุ่มและกำหนดว่าปฏิสัมพันธ์นั้นจะมุ่งเน้นไปที่อะไร หรือจะดำเนินต่อไปอย่างไร การทำหน้าที่นี้มีประสิทธิภาพเพียงไร ขึ้นอยู่กับความรู้เกี่ยวกับกระแสของกลุ่มและความชำนาญของผู้นำกลุ่มในการค้นหาความต้องการของสมาชิกกลุ่ม นอกจากนี้ การริเริ่มยังมีประโยชน์ในการบรรเทาความวิตกกังวลของสมาชิกที่เป็นผลมาจากสถานการณ์ที่ไม่มีกำหนดอะไรที่แน่นอน

4. การชี้นำ (Guiding) เนื่องจากกลุ่มโดยตัวเองมีความซับซ้อนและมีศักยภาพอยู่ภายใน จึงจำเป็นต้องมีผู้คอยชี้นำทิศทางเพื่อให้ได้รับประโยชน์จากปฏิสัมพันธ์ที่เกิดขึ้น การชี้นำช่วยให้กลุ่มได้ก้าวไปสู่เป้าหมายของตนเอง และเป็นความพยายามของผู้ให้คำปรึกษาที่จะเป็นประโยชน์ให้มากที่สุดจากสถานการณ์ของกลุ่ม เพื่อให้สมาชิกกลุ่มมีความเติบโตขึ้น

5. การสอดแทรก (Intervention) การสอดแทรกจะถูกใช้เพื่อป้องกันสิทธิของสมาชิกบางคน หรือเพื่อขัดขวางมิให้เกิดสถานการณ์ที่อันตรายบางอย่าง เช่น การวิจารณ์ที่ไม่เหมาะสมเกิดขึ้น ซึ่งสถานการณ์เช่นนั้นอาจจะมีผลทำร้ายจิตใจของสมาชิกหรือขัดขวางการพัฒนาของกลุ่ม การสอดแทรกยังอาจจะรวมถึงการรักษาเวลาที่กำหนดไว้และการนำการอภิปรายเข้าสู่เรื่องที่แท้จริง

6. การรวบรวมความรู้สึกนึกคิดเข้าด้วยกัน (Consolidating) การกระทำที่ผู้นำกลุ่มใช้เพื่อที่จะรวบรวมเอาความคิดและความรู้สึกที่กระจัดกระจายกันอยู่ด้วยกัน อันจะทำให้สมาชิกกลุ่มได้เข้าใจร่วมกัน ผู้นำกลุ่มจะต้องตระหนักว่าภายในกลุ่มมีความเห็นที่แตกต่างกัน และกระทำหน้าที่นี้เพื่อให้สมาชิกได้เข้าใจว่าพวกเขามีความคิดเห็นที่แตกต่างและเหมือนกันตรงจุดใด

7. การรักษากฎ (Rule – Keeping) ในการเข้ากลุ่มจะมีกฎของกลุ่มที่ได้วางไว้ตั้งแต่แรก ซึ่งผู้นำกลุ่มจะต้องพยายามให้สมาชิกรักษากฎนั้นเอาไว้ เพื่อให้กลุ่มได้ดำเนินไปตามขอบเขตที่ได้วางไว้

8. สนับสนุนให้สื่อความกันอย่างถูกต้อง (Enhancing Communication) หน้าที่นี้คือการช่วยให้สมาชิกเปิดเผยตนเองด้วยความกระชับและเข้าใจตรงกันทั้งสองฝ่าย ซึ่งขึ้นอยู่กับความสามารถในการฟังและเข้าใจของผู้ในกลุ่ม บางครั้งคำพูดของสมาชิกกลุ่มอาจมีความหมายบางอย่างที่ซ่อนเร้นอยู่ภายใน ผู้นำกลุ่มจะต้องมีความสามารถในการสังเกตและจับความหมายที่ซ่อนอยู่นี้ด้วย นอกจากนี้ผู้นำยังอาจจะช่วยให้สมาชิกได้ใช้คำพูดที่แทนความหมายได้อย่างถูกต้อง เช่นการใช้คำว่า “ฉัน” หรือ “ผม” เมื่อกล่าวถึงตนเองแทนที่จะใช้คำว่า “เรา”

9. แก้ไขความขัดแย้ง (Resolving Conflicts) ในขณะที่กลุ่มดำเนินไปนั้นอาจจะมีความขัดแย้งเกิดขึ้นในกลุ่ม ซึ่งผู้นำกลุ่มจะต้องตระหนักว่าสาเหตุของความขัดแย้งนั้นมาจากที่ใด เช่น การมีเป้าหมายที่ขัดแย้งกันความผิดพลาดในการทำหน้าที่ของผู้ในกลุ่ม ความวิตกกังวลต่อสถานการณ์ที่เกิดขึ้นใหม่ เป็นต้น ผู้นำกลุ่มต้องรู้ว่า จะใช้วิธีการแก้ปัญหาแบบใด เมื่อไรที่เขาควรจะไปและเมื่อไรที่ควรปล่อยให้กลุ่มแก้ไขกันเอง

10. ระดมพลังของสมาชิกกลุ่ม (Mobilizing Group Resources) ลักษณะพิเศษของการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มอย่างหนึ่ง คือ สามารถระดมพลังช่วยเหลือสมาชิกในกลุ่มได้ แทนที่จะมีเพียงตัวผู้นำกลุ่มคนเดียวเท่านั้น ซึ่งวัตถุประสงค์ของการทำหน้าที่นี้ก็คือ การให้สมาชิกได้ช่วยเหลือตนเองด้วยการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน แต่ผู้นำกลุ่มจะต้องมีความเต็มใจที่อยู่หลังฉากแล้วปล่อยให้สมาชิกกลุ่มมีบทบาทมากขึ้น ซึ่งผลที่เกิดขึ้นตามมาก็คือ สมาชิกกลุ่มจะรู้สึกว่าตนเองมีคุณค่าเป็นที่ยอมรับนับถือจากผู้อื่นมากขึ้นด้วย

11. การให้คำปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่ม (Counseling) ผู้นำกลุ่มมีหน้าที่จะต้องให้คำปรึกษาแก่สมาชิกกลุ่มหากสมาชิกต้องการความช่วยเหลือ การให้คำปรึกษาที่เกิดขึ้นในกลุ่มมักจะเน้นไปที่ปัญหาของสมาชิกคนใดคนหนึ่ง เมื่อปัญหาของคนนั้นถูกแก้ไขคล่องไปแล้ว จึงเปลี่ยนจุดสนใจไปยังปัญหาของสมาชิกคนอื่น ๆ ต่อไป

2.1.9 บทบาทของสมาชิก

การให้คำปรึกษาแบบกลุ่ม จะพัฒนาไปสู่เป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพหรือไม่ ย่อมขึ้นอยู่กับสมาชิกกลุ่ม ซึ่ง โสริช โพร้แกว (สันทนา วิจิตรเนาวรัตน์. 2539 : 19 – 20 ; อ้างอิงจาก โสริช โพร้แกว. 2533) ได้กล่าวถึงบทบาทของสมาชิกกลุ่มไว้ดังนี้

1. ไม่พูดถึงเรื่องนอกกลุ่มสมาชิกควรพูดถึงเฉพาะบุคคลที่อยู่ในกลุ่ม สิ่งที่พูดในกลุ่มจะเก็บไปเป็นความลับไม่นำไปพูดนอกกลุ่ม

2. การฟัง สมาชิกได้รับการกระตุ้นให้สนใจรับฟังสมาชิกคนอื่นพูดทั้งเนื้อหา และความรู้สึก ถ้ามีความยากลำบากในการฟัง ควรจะรีบบอกผู้พูด ไม่ควรปล่อยผ่านไป

3. การวิพากษ์วิจารณ์ สมาชิกควรพูดในสิ่งที่เปลี่ยนแปลงได้ ที่นี้ เดียวนี้ อย่างไร

4. การใช้เหตุผลด้วยสติปัญญา สมาชิกย่อมได้รับการกระตุ้นให้ร่วมแสดงความคิดเห็นและความรู้สึกซึ่งเป็นส่วนตัว จะผลัดเปลี่ยนกันถึงเรื่องราวของสังคมและสนใจเรื่องราวเป็นรายบุคคลไป

5. การตั้งคำถาม การถามควรถามในลักษณะของคำอธิบายเพิ่มเติมขอความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะ

6. การเจาะระดับความรู้สึก จะเป็นประโยชน์ต่อสมาชิก เพื่อให้เขารู้ว่าเขาคือใคร และรู้สึกอย่างไรอย่างแท้จริง

7. ความรู้สึกและความคิดเห็น สมาชิกจะได้รับการกระตุ้นให้เข้าใจว่าสิ่งที่คิดและรู้สึก เป็นสิ่งที่แยกออกจากกัน

จากเอกสารดังกล่าวจะเห็นได้ว่าการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มเป็นวิธีการหนึ่งที่น่าสนใจถึงความสัมพันธ์ที่ต่อกันของสมาชิกในกลุ่ม โดยจะร่วมกันสำรวจปัญหา ความรู้สึกของกันและกัน ตลอดจนพฤติกรรมของแต่ละบุคคล แล้วนำมาหาวิธีการหรือแนวทางในการแก้ไขปรับปรุง เพื่อพัฒนาตนเอง ผู้วิจัยจึงสนใจวิธีการให้คำปรึกษากลุ่มมาใช้เป็นเครื่องมือในการช่วยพัฒนาความรับผิดชอบด้านการเรียนของนักเรียนเพื่อให้นักเรียนได้เกิดการเรียนรู้และเกิดเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปแนวทางที่ดีขึ้น

2.1.10 ข้อควรคำนึงในการให้คำปรึกษากลุ่ม

2.1.10.1 ข้อดีของการให้คำปรึกษากลุ่ม

แกซดา (สุวรรณ อนุสันติ. 2535 : 27 ; อ้างอิงจาก Gazda. 1967) กล่าวถึงข้อดีของการให้คำปรึกษากลุ่ม ดังนี้

1. สมาชิกในกลุ่มได้พบว่าคนอื่น ๆ ก็มีปัญหาเช่นเดียวกับเขา
2. การได้รับการยอมรับการสนับสนุนจากสมาชิกในกลุ่ม จะกระตุ้นให้ผู้รับคำปรึกษา ยอมรับที่จะเผชิญปัญหาของเขา
3. การเข้ากลุ่มเป็นเสมือนตัวแทนของสังคมจริง ๆ ทำให้สมาชิกในกลุ่มมีโอกาสได้แสดงพฤติกรรมบางอย่างได้ เช่น การสร้างความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น เป็นต้น
4. สมาชิกในกลุ่มสามารถแสดงพฤติกรรมและความรู้สึกของตนตลอดจนเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของตนได้จากการที่ตระหนักถึงความปลอดภัย ความไว้วางใจจากสมาชิกคนอื่นในกลุ่ม
5. สมาชิกในกลุ่มได้เรียนรู้ที่จะมีการให้และรับความช่วยเหลือตามบทบาทของสมาชิกในกลุ่ม
6. สมาชิกมีโอกาสที่จะเรียนรู้วิธีการแก้ปัญหาของสมาชิกคนอื่นในกลุ่มด้วยการสังเกต
7. การที่สมาชิกในกลุ่มซึ่งเป็นผู้รับคำปรึกษาหลาย ๆ คน มีโอกาสพบผู้ให้คำปรึกษาเพียงคนเดียวในเวลาเดียวกัน เป็นการช่วยประหยัดเวลาได้มากขึ้น

เจียรนีย์ ทรงชัยกุล (2539 : 418 - 419) ได้กล่าวถึงข้อดีของการให้คำปรึกษากลุ่ม ดังนี้

1. ช่วยให้ผู้รับคำปรึกษาเกิดความเข้าใจใหม่ว่า ไม่เพียงแต่ตนเองเท่านั้นที่ประสบปัญหา ผู้อื่นก็ประสบปัญหาที่คล้ายคลึงกันด้วย ทำให้เกิดความรู้สึกโดดเดี่ยว ความละเอียด

และความรู้สึกแปลกประหลาดลดลง

2. ช่วยให้ผู้รับคำปรึกษาเกิดการยอมรับและนับถือตนเองมากขึ้น เพราะการให้คำปรึกษากลุ่มเปิดโอกาสให้สมาชิกทุกคนมีส่วนร่วมในการช่วยแก้ปัญหาของสมาชิกในกลุ่ม ดังนั้นสมาชิกแต่ละคนจะเกิดความรู้สึกว่าตนเองมีคุณค่าและมีความสามารถ

3. ช่วยให้ผู้รับคำปรึกษาได้รับประสบการณ์ในการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับสมาชิกในกลุ่ม

4. ช่วยให้ผู้รับคำปรึกษามีประสบการณ์ที่กว้างขวางมากขึ้นในการเผชิญปัญหา และสามารถตัดสินใจเลือกทางแก้ปัญหาได้อย่างถูกต้องและรอบคอบขึ้น

5. ช่วยแบ่งเบาภาระของผู้ปกครอง ครู เพราะสมาชิกในกลุ่มจะมีความรู้สึกยอมรับในความคิดเห็นและคำแนะนำของเพื่อนสมาชิกที่อยู่ในวัยเดียวกัน และที่เผชิญปัญหาที่คล้ายคลึงกับตนมากกว่าผู้อื่น

6. เป็นการประหยัดเวลา บุคลากร และงบประมาณ เพราะสามารถให้การปรึกษาผู้ที่มีปัญหาหรือผู้รับคำปรึกษาได้ครั้งละหลายคนในเวลาเดียวกัน

จากแนวคิดดังกล่าว พบสรุปได้ว่า ข้อดีของการให้คำปรึกษากลุ่มคือ ประหยัดเวลา ประหยัดบุคลากร และประหยัดงบประมาณ และช่วยให้ผู้รับคำปรึกษาทุกคนที่เข้ากลุ่มไม่รู้สึกละอายใจว่าตนเองมีปัญหายุคนเดียว มีประสบการณ์ในการสร้างสัมพันธภาพกับผู้อื่นและเรียนรู้ที่จะเป็นทั้งผู้ให้และผู้รับความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

2.1.10.2 ข้อจำกัดของการให้คำปรึกษากลุ่ม

เจียรนัย ทรงชัยกุล (2539 : 419) ได้กล่าวถึงข้อจำกัดบางประการของการให้คำปรึกษากลุ่ม ดังนี้

1. การให้คำปรึกษากลุ่มที่มีประสิทธิภาพขึ้นอยู่กับความสามารถ ความสนใจและประสบการณ์ของผู้ให้คำปรึกษาเป็นส่วนใหญ่ เช่น การเลือกสมาชิกของกลุ่มที่มีความเหมาะสมกับการควบคุมกิจกรรมของกลุ่มให้ดำเนินไปสู่เป้าหมาย

2. การให้คำปรึกษากลุ่ม ให้ความสำคัญกับปัญหาร่วมของสมาชิกในกลุ่ม ดังนั้นปัญหาเฉพาะของสมาชิกบางคนซึ่งต้องการการวิเคราะห์ และการวินิจฉัยอย่างละเอียด จึงมีความสำคัญรองลงไป ด้วยเหตุนี้ จึงอาจเป็นสาเหตุให้สมาชิกบางคนขาดกำลังใจและขาดแรงกระตุ้นที่จะแก้ไขปัญหาหรือพัฒนาตนเองอย่างเต็มที่

3. การให้คำปรึกษากลุ่มอาจจะไม่บังเกิดผลสำเร็จด้วยดีตามที่ตั้ง เป้าหมายไว้ เพราะลักษณะและวิธีการของการให้คำปรึกษากลุ่มเป็นอุปสรรคต่อผู้รับคำปรึกษา ซึ่งประสบปัญหาจริง ๆ แต่ไม่กล้าเปิดเผยตนเองอย่างเต็มที่ต่อสมาชิกในกลุ่ม เพราะกลัวว่าจะเสียสถานภาพของตนในกลุ่มเพื่อน

2.2 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการให้คำปรึกษาตามทฤษฎีพฤติกรรมนิยม

2.2.1 ภูมิหลังของทฤษฎีการให้คำปรึกษาแบบพฤติกรรมนิยม

การให้คำปรึกษาตามทฤษฎีพฤติกรรมนิยม (Behavioral Counseling) มีพื้นฐานมาจากแนวความคิดของทฤษฎีการเรียนรู้ของนักจิตวิทยากลุ่มพฤติกรรมนิยม ซึ่งเป็นกลุ่มที่มีความเชื่อในเรื่องอิทธิพลของสิ่งแวดล้อมว่ามีบทบาทสำคัญต่อการทำให้บุคคลมีการตอบสนอง หรือมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม และเชื่อมั่นว่าพฤติกรรมของบุคคลนั้นถูกกำหนดหรือควบคุมให้เกิดหรือเปลี่ยนแปลงได้ด้วย การจัดสิ่งเร้าหรือการวางเงื่อนไขสิ่งเร้า เพื่อให้บุคคลเกิดการตอบสนอง (รัฐจวน คำศิริพิทักษ์. 2538 : 7) และแนวความคิดทฤษฎีการเรียนรู้ที่สำคัญ 3 ทฤษฎี ได้แก่ ทฤษฎีการเรียนรู้ด้วยการวางเงื่อนไขแบบดั้งเดิม หรือแบบคลาสสิก (Classical Conditioning) ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม (Social Learning) สำหรับคำว่า การให้คำปรึกษาแบบพฤติกรรมนิยม (Behavioral Counseling) นั้น จอห์น ครัมโบลท์ (John Krumboltz) ศาสตราจารย์แห่งมหาวิทยาลัยแอสตันฟอร์ดเป็นผู้ริเริ่มใช้คำนี้ในปี ค.ศ.1964 ซึ่งเน้นการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้รับบริการเป็นสำคัญ และ ทอริเสน (Carl E.Thoresen) ก็เป็นอีกผู้หนึ่งที่มีส่วนเผยแพร่วิธีการให้คำปรึกษาแบบพฤติกรรมนิยม เขาได้นำวิธีนี้ไปทดลองใช้ในโรงเรียนมัธยมศึกษา และได้แต่งตำราร่วมกับครัมโบลท์ สำหรับหลักที่สำคัญของการให้คำปรึกษาตามทฤษฎีพฤติกรรมนิยมที่ยึดหลักว่า พฤติกรรมมนุษย์เป็นสิ่งที่เรียนรู้และเปลี่ยนแปลงได้ ในกระบวนการให้คำปรึกษานั้นผู้ให้คำปรึกษาพยายามช่วยให้ผู้รับคำปรึกษามองเห็นปัญหาและเห็นพ้องในพฤติกรรมที่จะต้องปรับปรุงแก้ไขการให้คำปรึกษาวิธีนี้มีความเห็นว่าการจะทำให้ผู้รับคำปรึกษาแก้ไขปัญหาดตนเองได้นั้น มิใช่เพียงแต่เข้าใจผู้รับบริการ ให้ความอบอุ่น ยอมรับ และช่วยให้ผู้รับคำปรึกษาเข้าใจตนเองเท่านั้น ผู้ให้คำปรึกษาต้องเน้นการสร้างประสบการณ์ให้ผู้รับคำปรึกษาเกิดการเรียนรู้ หรือเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในแนวทางที่ต้องการ ซึ่งใช้หลักการเรียนรู้เป็นวิธีการเปลี่ยนพฤติกรรมของบุคคล (วัชร ทรัพย์มี. 2533 : 155 – 156)

วิญญู พูลศรี (2531 : 321) กล่าวถึงความเป็นมาของทฤษฎีการให้คำปรึกษาแบบพฤติกรรมนิยมไว้ว่า เป็นทฤษฎีที่ใช้เป็นพื้นฐานของทฤษฎีการเรียนรู้ (Learning Theory) ซึ่งหมายถึงความเป็นมาของการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมต่าง ๆ อันเนื่องมาจากได้รับการฝึกหัดหรือมีประสบการณ์กับเรื่องนั้น ๆ โดยตรง ผู้ให้คำปรึกษาตามทฤษฎีนี้ จะเน้นวิธีการที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้มารับคำปรึกษาเป็นสำคัญ

2.2.2 ความเชื่อเกี่ยวกับธรรมชาติของมนุษย์และหลักของการให้คำปรึกษาตามทฤษฎีพฤติกรรมนิยม

มีผู้กล่าวถึงความเชื่อเกี่ยวกับมนุษย์ไว้ดังนี้

คมเพชร ฉัตรศุกกุล (2531 : 116 – 117) ได้กล่าวว่าพฤติกรรมของมนุษย์นั้นเกิดจากการเรียนรู้ มนุษย์ที่เกิดมานั้นไม่ดีหรือไม่เลว แต่จะเริ่มต้นในลักษณะว่างเปล่า มนุษย์จะเป็นสิ่งมีชีวิตที่สามารถตอบสนองสิ่งเร้าต่าง ๆ ในสิ่งแวดล้อม แบบแผนของพฤติกรรมของมนุษย์จะเรียนรู้จากการมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม บุคคลจะเรียนรู้โดยการเข้าไปอยู่ในสถานการณ์ที่เขาจะ

ได้รับรางวัลหรือถูกทำโทษ ทั้งนี้จะเกี่ยวข้องกับคุณภาพของสภาพแวดล้อมทางจิตวิทยาด้วยคำว่า คุณภาพและปริมาณของรางวัลหรือการทำโทษนั้นจริง ๆ แล้วขึ้นอยู่กับบุคคลแต่ละบุคคล ดังนั้น บุคคลแต่ละคนจะเรียนรู้โดยผ่านประสบการณ์ เพื่อที่จะรับรู้สถานการณ์นั้นเป็นที่พึงพอใจหรือไม่ หลังจากนั้นก็จะแสดงปฏิกิริยาโต้ตอบสถานการณ์ตามลักษณะการเรียนรู้ของตนเอง

นันทิกา แยมสรवल (2541 : 94) กล่าวว่านักจิตวิทยากลุ่มพฤติกรรมนิยมมองธรรมชาติของมนุษย์ในแง่ที่ว่า มนุษย์อยู่ภายใต้อิทธิพลของสิ่งแวดล้อม พฤติกรรมต่าง ๆ ของมนุษย์เป็นผลจากการที่มนุษย์มีปฏิกิริยาตอบสนองต่อสิ่งแวดล้อมที่เกิดจากการเรียนรู้ ถ้าบุคคลใดมีอำนาจสามารถควบคุมสิ่งแวดล้อมได้ บุคคลนั้นก็มีโอกาสกำหนดพฤติกรรมที่ต้องการให้เกิดขึ้นได้และบุคคลไม่มีทางเลือกหลายทาง เพราะสังคมมีอิทธิพลเหนือบุคคล

พงษ์พันธ์ พงษ์โสภา (2543 : 112) กล่าวถึงธรรมชาติของมนุษย์ตาม แนวความคิดของพฤติกรรมนิยมไว้ว่า มนุษย์ตกอยู่ภายใต้อิทธิพลของสิ่งแวดล้อม พฤติกรรมที่มนุษย์แสดงออกเป็นผลการโต้ตอบกับสิ่งแวดล้อม ซึ่งสิ่งแวดล้อมจะเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมมนุษย์ไม่ค่อยมีโอกาสได้เลือกพฤติกรรมมากนัก เพราะสิ่งแวดล้อมมีอิทธิพลเหนือมนุษย์

นอกจากนี้ ทอร์เสน (วิญญู พูลศรี. 2531 : 322 - 324 ; อ้างอิงจาก Thoresen. 1969) ได้อธิบายความเชื่อเกี่ยวกับธรรมชาติของมนุษย์และหลักของการให้คำปรึกษาตามแนวทางของ ทฤษฎีพฤติกรรมนิยมไว้ดังนี้

1. พฤติกรรมส่วนใหญ่ของมนุษย์เกิดจากการเรียนรู้ ดังนั้นพฤติกรรมจึงเป็นสิ่งที่เปลี่ยนแปลงได้

2. การเปลี่ยนแปลงสิ่งแวดล้อมจะช่วยให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางพฤติกรรมของบุคคลได้ด้วย

3. การเปลี่ยนแปลงของบุคคลจะเป็นไปตามหลักของวิธีการเสริมแรง (Reinforcement) และหลักของการใช้ตัวแบบทางสังคม (Social Modeling)

4. มนุษย์ตกอยู่ภายใต้อิทธิพลของสิ่งแวดล้อม ถ้าบุคคลใดสามารถควบคุมสิ่งแวดล้อมได้ บุคคลนั้นก็จะมีโอกาสที่จะกำหนดพฤติกรรมของมนุษย์ให้เป็นไปตามที่ต้องการได้

5. แม้ว่าสิ่งแวดล้อมจะมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมก็ตามแต่ มนุษย์สามารถควบคุมพฤติกรรมตนเองหรือเปลี่ยนพฤติกรรมตนเองได้

6. บุคลิกภาพของมนุษย์สามารถเปลี่ยนแปลงได้โดยใช้วิธีการวางเงื่อนไข (Conditioning) ด้วยการให้รางวัล (Reward) การลงโทษ (Punishment) และพฤติกรรมของมนุษย์ก็เช่นเดียวกัน คือ จะมีการเปลี่ยนแปลงได้โดยอาศัยการเรียนรู้ (Learning)

7. นักพฤติกรรมนิยมเชื่อว่าบุคคลเกิดมาไม่ได้มีความดีหรือความเลวติดตัวมาตั้งแต่เกิด พฤติกรรมทั้งหลายบุคคลได้มาจากการเรียนรู้ ผู้ให้คำปรึกษาจะต้องเข้าใจที่มาของพฤติกรรม

8. พฤติกรรมของมนุษย์เป็นผลมาจากการที่ถูกกำหนดด้วยเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นมาก่อน (Antecedent) ดังนั้นจึงสามารถคาดคะเนการเกิดพฤติกรรมของมนุษย์ได้ และถ้าสามารถควบคุมเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นมาก่อนเหล่านั้นได้ ก็จะสามารถควบคุมพฤติกรรมของมนุษย์ได้

9. ผู้ให้คำปรึกษาจะเป็นผู้สร้างหรือจัดสภาพการณ์ต่าง ๆ ให้ผู้รับคำปรึกษาได้เรียนรู้ และเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม

10. การให้คำปรึกษาเป็นสิ่งที่ไม่สามารถหยุดนิ่ง หรือกำหนดทิศทางได้ล่วงหน้าเป็น เวลานาน ๆ ได้ และไม่ได้จัดทำเฉพาะในห้องให้คำปรึกษาเท่านั้น แต่ต้องจัดในสิ่งแวดล้อมอื่น ๆ ก็ ต้องดำเนินการนอกห้องให้คำปรึกษาด้วย

11. กระบวนการปรึกษาประกอบด้วย การช่วยให้ผู้รับคำปรึกษามองเห็นปัญหาและมีความเห็นพ้องกันในพฤติกรรมที่จะต้องปรับปรุงแก้ไข การตั้งเป้าหมายที่สามารถวัดความก้าวหน้าได้

12. ผู้ให้คำปรึกษาจัดกลวิธีที่เหมาะสมในการเปลี่ยนแปลงของพฤติกรรมของผู้รับคำปรึกษาและปรับปรุงแก้ไขเปลี่ยนแปลงกลวิธีเสียใหม่ หากพบว่ากลวิธีที่เลือกใช้ไปแล้วนั้นไม่ได้ผล

13. ประสิทธิภาพในการให้คำปรึกษาจะวัดได้จาก ผลของการเปลี่ยนแปลงทางพฤติกรรมภายหลังจากการให้คำปรึกษา

จากความเชื่อเกี่ยวกับธรรมชาติของมนุษย์ และหลักการของการให้คำปรึกษาตามทฤษฎีพฤติกรรมนิยม กล่าวสรุปได้ว่า มนุษย์เกิดมาอยู่ภายใต้อิทธิพลของสิ่งแวดล้อม พฤติกรรมของมนุษย์จึงเกิดการเรียนรู้ ผู้ให้คำปรึกษาจะต้องเข้าใจที่มาของพฤติกรรม และรู้จักใช้หลักการเรียนรู้ในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของบุคคล เพราะบุคคลสามารถที่จะควบคุมและเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตนเองได้ แม้ว่าจะตกอยู่ภายใต้อิทธิพลของสิ่งแวดล้อม

2.2.3 จุดมุ่งหมายของการให้คำปรึกษาตามทฤษฎีพฤติกรรมนิยม

คอร์เลย์ (Corley, 1981 : 287) กล่าวถึงจุดมุ่งหมายโดยทั่วไปของการให้คำปรึกษาแบบพฤติกรรมนิยมว่า เป็นการสร้างสรรค์สภาพการเรียนรู้ใหม่ให้แก่ผู้รับคำปรึกษา ซึ่งในสภาพการเรียนรู้นั้น ช่วยให้ผู้รับคำปรึกษาเกิดการเรียนรู้ในการปรับปรุงและแก้ไขพฤติกรรมที่เป็นปัญหาได้ ผู้รับคำปรึกษาเป็นผู้วางแผนในการตั้งจุดมุ่งหมายด้วยตนเอง ซึ่งเป็นผลมาจากกระบวนการให้คำปรึกษา ผู้รับคำปรึกษาจะเป็นผู้กำหนดจุดมุ่งหมายที่สามารถปรับปรุงหรือเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมได้ และควรจะมีขอบเขตมากน้อยเพียงใด สำหรับการประเมินผลจุดมุ่งหมายของการให้คำปรึกษาจะกระทำติดต่อกันเป็นระยะ ๆ โดยผ่านกระบวนการให้คำปรึกษา เพื่อที่จะได้ทราบว่ากระบวนการแก้ไขปัญหานั้น ๆ ได้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ได้วางไว้หรือไม่

คู่มือของกรมวิชาการ (2523 : 90 - 91) กล่าวเขียนถึงจุดมุ่งหมายในการให้คำปรึกษาตามทฤษฎีพฤติกรรมนิยมว่า จุดมุ่งหมายที่สำคัญก็เพื่อให้ผู้ที่มีปัญหาได้เรียนรู้พฤติกรรมใหม่ที่จะนำไปสู่การแก้ปัญหาในการที่จะเรียนรู้พฤติกรรมที่แก้ปัญหาให้กระจ่าง วิเคราะห์ว่าอิทธิพลของสิ่งแวดล้อมอะไรบ้างที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมที่มีปัญหาของผู้รับคำปรึกษา และมีอิทธิพลอย่างไร จากนั้นทั้งสองฝ่ายร่วมมือกันวางแผนการหรือกลวิธีอย่างมีขั้นตอน เพื่อแก้ปัญหาที่นั้น ๆ หรือให้ผู้รับคำปรึกษาได้มีพฤติกรรมของการแก้ปัญหาที่เหมาะสม

วัชร ทรัพย์มี (2533 : 158) กล่าวว่า การให้คำปรึกษาแบบพฤติกรรมนิยมไม่ได้มีจุดมุ่งหมายที่กำหนดออกมาเป็นมาตรฐาน (Standard goal) เช่น ให้อุทิศตนเอง และให้อุทิศสิ่งแวดล้อมเป็นจุดมุ่งหมายที่ตกลงร่วมกันระหว่างผู้รับคำปรึกษาแต่ละคนกับผู้ให้คำปรึกษาว่า ประสงค์จะเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมใด และผู้ให้คำปรึกษาจะต้องเป็นผู้เชี่ยวชาญในการพิจารณาว่า มีสภาพการณ์ใดบ้างที่จะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่กำหนดให้ผู้รับคำปรึกษาปฏิบัตินั้นและต้องเป็นพฤติกรรมที่สังเกตได้

จากจุดมุ่งหมายของการให้คำปรึกษาร่วมตามทฤษฎีพฤติกรรมนิยม กล่าวโดยสรุปว่าเป็นจุดมุ่งหมายของผู้รับคำปรึกษา ซึ่งกระทำการตกลงกันระหว่างผู้ให้คำปรึกษาและผู้รับคำปรึกษาว่า ประสงค์จะให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมใด และจะต้องเป็นสิ่งที่ผู้รับคำปรึกษาสามารถกระทำได้และจะต้องเป็นพฤติกรรมที่สังเกตได้

2.2.4 ลักษณะเด่นของการให้คำปรึกษาตามทฤษฎีพฤติกรรมนิยม

ลักษณะเด่นของการให้คำปรึกษาตามทฤษฎีพฤติกรรมนิยม มีแนวคิดที่สำคัญ ซึ่งสมพร สุทัศน์ีย์ (2533 : 159 – 160) ได้รวบรวมไว้ดังนี้

1. แนวคิดเรื่องพฤติกรรมมนุษย์

การให้คำปรึกษาตามทฤษฎีพฤติกรรมนิยมมีแนวคิดที่ว่า พฤติกรรมของมนุษย์เป็นสิ่งที่เรียนรู้ได้และเปลี่ยนแปลงได้ การให้คำปรึกษาอยู่บนพื้นฐานทฤษฎีการเรียนรู้ที่เชื่อว่ามนุษย์ดกอยู่ภายใต้อิทธิพลของสิ่งแวดล้อม พฤติกรรมของมนุษย์จึงเกิดการเรียนรู้จากสิ่งแวดล้อม บุคลิกภาพของมนุษย์เกิดจากการที่มนุษย์มีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม ผู้ให้คำปรึกษา แบบพฤติกรรมนิยมให้ความสำคัญกับบุคลิกภาพในลักษณะของพฤติกรรมที่แสดงออกและสังเกตเห็นได้ชัดเจน พฤติกรรมของคนปกติและไม่ปกติ เป็นผลมาจากการเรียนรู้ทั้งสิ้น แต่คนปกตินั้นสามารถควบคุมและเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมได้ไม่ว่าอยู่ในสิ่งแวดล้อมใด

2. แนวคิดเรื่องเป้าหมาย

เป้าหมายสำคัญของการให้คำปรึกษา คือ การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่เป็นปัญหาให้เป็นพฤติกรรมที่พึงปรารถนา เป้าหมายจึงต้องชัดเจนในรูปของจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมที่สามารถสังเกตได้ วัดได้ จัดลำดับได้ และประเมินได้ การวางเป้าหมายนั้น ผู้รับคำปรึกษาต้องเป็นผู้วางเป้าหมายในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมด้วยตนเอง โดยผู้ให้คำปรึกษาคอยชี้แนะแนวทางในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม

3. แนวความคิดเรื่องกระบวนการ

ผู้ให้คำปรึกษาแบบพฤติกรรมนิยม มีลักษณะกระฉับกระเฉงว่องไว คอยทำหน้าที่จัดประสบการณ์ใหม่ เลือกเทคนิค และคอยกระตุ้นให้ผู้รับคำปรึกษาแสดงพฤติกรรมที่พึงประสงค์เพิ่มขึ้น โดยการเสริมแรงและเป็นตัวแบบ กระบวนการให้คำปรึกษามุ่งเน้นการสร้างประสบการณ์ให้ผู้รับคำปรึกษาเกิดการเรียนรู้ใหม่ และนำการเรียนรู้ใหม่ไปใช้ในสภาพแวดล้อมที่เป็นจริง

4. แนวคิดเรื่องเทคนิค

เทคนิคในการให้คำปรึกษาเปลี่ยนไปตามความเหมาะสมของบุคคลและปัญหาของบุคคล เทคนิคในการให้คำปรึกษามีหลายเทคนิค ผู้ให้คำปรึกษาต้องพิจารณาเลือกให้ตามความเหมาะสม

และเทคนิคที่ใช้ควรเป็นเทคนิคทางบวก เช่น การเสริมแรงแก่พฤติกรรมที่ถูกต้อง และตัวเสริมแรงนั้นต้องเป็นสิ่งที่บุคคลพอใจ

2.2.5 หลักการเรียนรู้ที่นำมาใช้ในการให้คำปรึกษาตามทฤษฎีพฤติกรรมนิยม

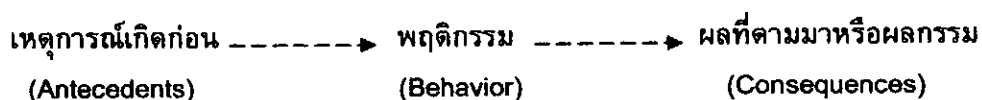
ทฤษฎีการให้คำปรึกษาแบบพฤติกรรมนิยม มีรากฐานสำคัญมาจากการทดลองทางจิตวิทยา และแนวความคิดสำคัญของทฤษฎีการเรียนรู้ นักพฤติกรรมนิยมมีความเชื่อว่าสิ่งแวดล้อมมีอิทธิพลอย่างยิ่งต่อพฤติกรรมของมนุษย์ และเกิดพฤติกรรมต่าง ๆ ซึ่งสามารถแก้ไขหรือปรับพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ และสร้างสรรค์พฤติกรรมที่พึงประสงค์ได้ด้วยการเรียนรู้ (ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์. 2536 : 11)

หลักการเรียนรู้ที่สำคัญยิ่งในการนำมาใช้ในการให้คำปรึกษาตามทฤษฎีพฤติกรรมนิยมมีดังต่อไปนี้

1. การเรียนรู้เงื่อนไขผลกรรม (Operant Conditioning)

สกินเนอร์ (ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์. 2536 : 20 – 21 ; อ้างอิงจาก Skinner. 1953) ได้ศึกษาเกี่ยวกับวิธีการวางเงื่อนไขผลกรรมและหลักพฤติกรรม ซึ่งได้อธิบายความหมายของหลักพฤติกรรมว่า เป็นหลักการจากทฤษฎีการเรียนรู้เงื่อนไขผลกรรมซึ่งกล่าวถึงความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมกับสภาพแวดล้อมที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมหนึ่ง ๆ หรืออาจกล่าวได้ว่าเป็นความสัมพันธ์ระหว่างสภาพแวดล้อมที่มีสิ่งเร้าที่เร้าให้เกิดพฤติกรรม (Antecedents) กับผลกรรม (Consequences) ที่เกิดภายหลังที่อินทรีย์แสดงพฤติกรรมดังกล่าว เพราะฉะนั้นจึงจำเป็นต้องเข้าใจความหมายของคำว่าพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับหลักพฤติกรรม

ตามหลักพฤติกรรม พฤติกรรมของอินทรีย์หมายถึง การกระทำของอินทรีย์ซึ่งมีตัวแปรสองตัวแปรมาเกี่ยวข้องคือ เหตุการณ์ที่เกิดก่อนพฤติกรรม (Antecedents) และผลที่ตามมาหรือผลกรรม (Consequences) ดังภาพประกอบ 1 ดังนี้

ภาพประกอบ 1 หลักพฤติกรรมของอินทรีย์

จากภาพประกอบ 1 หากมีการควบคุมเหตุการณ์ที่เกิดก่อนหรือควบคุมผลที่ตามมาหรือควบคุมไว้ทั้งสองตัวแปร จะมีผลต่อการปรับหรือเปลี่ยนพฤติกรรมของอินทรีย์ได้ ดังนั้น เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นก่อนหรือผลที่ตามาจึงมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของอินทรีย์ มาโฮนี(ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์. 2536 : 20 ; อ้างอิงจาก Craiheb; Kazdin; & Mahoney. 1976)

นอกจากนี้ สกินเนอร์ (ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์. 2536 : 21 ; อ้างอิงจาก Skinner. 1953) กล่าวถึงหลักพฤติกรรมของอินทรีย์อีกด้วยว่า พฤติกรรมของอินทรีย์อยู่ภายใต้การควบคุมของเงื่อนไขผลกรรมที่อินทรีย์ได้รับตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน และเงื่อนไขผลกรรมนี้เป็นตัวควบคุมการเกิดพฤติกรรมในอนาคต เงื่อนไขผลกรรมนี้แบ่งเป็น 2 ประเภท คือ

1. เงื่อนไขแรงเสริม (Contingency of Reinforcement) ซึ่งหมายถึงเงื่อนไขการให้ผลกรรมที่อินทรีย์พอใจ

2. เงื่อนไขการลงโทษ (Contingency of Punishment) ซึ่งหมายถึงเงื่อนไขของการให้ผลกรรมที่อินทรีย์ไม่พอใจ

สำหรับคำว่า “เงื่อนไข” (Contingency) จะเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมกับผลกรรมในสภาพการณ์หนึ่ง ๆ ซึ่งสามารถเขียนได้ว่า “ถ้า.....แล้ว.....ได้ ดังตัวอย่าง

พฤติกรรม	ผลกรรม
ถ้า ขับรถชนต้นไม้	รถพัง
ถ้า วิ่งไปชนกระเจก	หน้าผากแตก
ถ้า ขยันเรียน	สอบได้

จากตัวอย่าง อินทรีย์จะเรียนรู้ถึงความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมที่อินทรีย์กระทำและผลกรรม ซึ่งผลกรรมหนึ่ง ๆ อาจเกิดจากพฤติกรรมที่แตกต่างกันหรือคล้ายคลึงกัน การเรียนรู้ความสัมพันธ์ดังกล่าวจะทำให้อินทรีย์เรียนรู้ว่า พฤติกรรมอะไรจะนำไปสู่ผลกรรมอะไร เป็นการเรียนรู้เงื่อนไขผลกรรม

2. การเรียนรู้จากการสังเกต (Observational Learning)

บางครั้งเรียกว่าการเรียนรู้ทางสังคม (Social Learning) หรือการเรียนรู้จากตัวแบบ (Modeling) แบนดูรา (Bandura) ได้นำความคิดของสกินเนอร์ไปประยุกต์สร้างเทคนิคการให้คำปรึกษาแบบฝึกหัดตามตัวแบบ (Modeling) โดยยึดหลักการเสริมแรงให้ผู้รับคำปรึกษาแสดงพฤติกรรมเลียนแบบตามตัวอย่าง เมื่อกระทำได้ถูกต้องก็ให้การเสริมแรง (วิญญู พูลศรี. 2531 : 329)

สำหรับกลวิธีการให้ตัวแบบ (Modeling) แบนดูรา (ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์. 2536 : 21 - 22 ; อ้างอิงจาก Bandura. 1969) กล่าวว่า มนุษย์สามารถเรียนรู้จากการสังเกตพฤติกรรมของบุคคลอื่น ดังนั้น พฤติกรรมส่วนใหญ่ของมนุษย์จึงได้รับอิทธิพลจากการสังเกตพฤติกรรมและผลของการแสดงพฤติกรรมของบุคคลอื่น และในการให้คำปรึกษาพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์หรือการเสริมสร้างพฤติกรรมที่พึงประสงค์ สามารถจัดให้เกิดขึ้นได้โดยการจัดสถานการณ์ให้เกิดการเรียนรู้โดยอาศัยตัวแบบ สำหรับตัวแบบ (The Model) ที่แสดงพฤติกรรมนั้นมีหลายลักษณะ ได้แก่

1. ตัวแบบที่เป็นชีวิตจริง (Live Models) เช่น ตัวแบบที่มนุษย์เป็นผู้แสดงแบบ
2. ตัวแบบรูปสัญลักษณ์ (Symbolic Modeling) เช่น ตัวแบบภาพยนตร์ ตัวแบบทางโทรทัศน์ ฯลฯ

แบนดูรา ได้กล่าวถึงการเรียนรู้โดยการให้ตัวแบบ (Modeling) ว่าเป็นการเรียนรู้ที่ได้จากการสังเกต และผลของการให้ตัวแบบ

1. ทำให้ผู้สังเกตเกิดพฤติกรรมใหม่ที่ไม่เคยมีมาก่อน
2. ช่วยเพิ่มพฤติกรรมที่พึงประสงค์หรือระงับพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของผู้สังเกต
3. ช่วยเอื้ออำนวยให้พฤติกรรมของผู้สังเกตที่เคยเรียนรู้มาก่อนแล้วให้มีแนวโน้มที่จะแสดงออกมา

จากหลักการเรียนรู้ที่กล่าวมาทั้งหมดนี้ ในการให้คำปรึกษาดตามทฤษฎีพฤติกรรมนิยมครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำหลักการเรียนรู้ โดยการเรียนรู้เงื่อนไขผลกรรมและการเรียนรู้จากการสังเกตมา

ใช้ในการทดลองกับนักเรียนที่มีพฤติกรรมความรับผิดชอบด้านการเรียนต่ำ เพื่อพัฒนาความ
รับผิดชอบด้านการเรียนของนักเรียน

2.2.6 ขั้นตอนในการให้คำปรึกษาตามทฤษฎีพฤติกรรมนิยม

สมพร สุทัศน์ีย์ (2533 : 161 - 163) กล่าวว่าไว้ว่า การให้คำปรึกษาแบบพฤติกรรมนิยมอยู่บนพื้นฐานของทฤษฎีการเรียนรู้ ซึ่งเน้นพฤติกรรมที่สังเกตได้ วัดได้ ประเมินได้ โดยไม่คำนึงถึงพฤติกรรมภายใน ดังนั้นการให้คำปรึกษาจึงมีขั้นตอนที่ชัดเจน คือ การระบุพฤติกรรมที่เป็นปัญหา การตั้งเป้าหมาย การช่วยให้ผู้รับคำปรึกษารรลุเป้าหมาย และการประเมินเป้าหมาย ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. การระบุพฤติกรรมที่เป็นปัญหา ผู้ให้คำปรึกษาเก็บรวบรวมข้อมูลพฤติกรรมที่เป็นปัญหาของผู้รับคำปรึกษา โดยใช้เทคนิคการสัมภาษณ์ การสังเกต และบันทึกพฤติกรรม ข้อมูลที่ได้จะช่วยให้เข้าใจถึงปัญหาของผู้รับคำปรึกษา และสามารถระบุปัญหาได้ชัดเจนในการเก็บข้อมูลนี้ ผู้ให้คำปรึกษาจะต้องใช้เทคนิคการสร้างความสัมพันธ์กับผู้รับคำปรึกษา เพื่อให้เกิดความไว้วางใจและให้ความร่วมมือ

2. การตั้งเป้าหมาย ผู้ให้คำปรึกษาและผู้รับคำปรึกษาจะต้องตั้งเป้าหมายร่วมกันว่าจะเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในลักษณะใด ซึ่ง ครัมโบลท์ และ ทอเรสเซน (สมพร สุทัศน์ีย์, 2533 : 161 - 162 ; อ้างอิงจาก Krumboltz; & Thoresen, 1969) กล่าวถึง การตั้งเป้าหมายว่าการตั้งเป้าหมายจะต้องอยู่ในรูปของพฤติกรรมที่ชัดเจนเฉพาะเจาะจง ซึ่งจะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ดังรายละเอียดต่อไปนี้

2.1 เป้าหมายนั้นตรงกับความต้องการของผู้รับคำปรึกษา

2.2 ผู้ให้คำปรึกษาจะต้องช่วยให้ผู้รับคำปรึกษาไปสู่เป้าหมาย

2.3 เป็นเป้าหมายที่สามารถประเมินได้

3. การช่วยให้ผู้รับคำปรึกษารรลุเป้าหมาย ผู้ให้คำปรึกษามีบทบาทหน้าที่สำคัญยิ่งในการช่วยให้ผู้รับคำปรึกษารรลุเป้าหมาย หน้าที่และบทบาทของผู้ให้คำปรึกษา คือ ผู้ให้คำปรึกษาจะต้องเป็นผู้ที่กระฉับกระเฉง กระตือรือร้น ว่องไว มีบทบาทหน้าที่ในการจัดประสบการณ์ให้ผู้รับคำปรึกษาเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทางที่พึงประสงค์ ซึ่งผู้ให้คำปรึกษามีบทบาทและหน้าที่ดังนี้

3.1 เป็นผู้ชี้แนะแนวทาง

3.2 เลือกใช้เทคนิคให้เหมาะสมกับปัญหา

3.3 จูงใจให้ผู้รับคำปรึกษาแก้ไขพฤติกรรมที่เป็นปัญหา

3.4 เป็นตัวแบบ

วิธีการช่วยให้ผู้รับคำปรึกษาไปสู่เป้าหมายนั้น ผู้ให้คำปรึกษาจะต้องอธิบายความจำเป็นในการให้คำปรึกษา เพื่อให้ผู้รับคำปรึกษาเข้าใจ ยอมรับ และตั้งใจแน่วแน่ในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของตน

4. การประเมินผล การประเมินผลของการให้คำปรึกษาว่าบรรลุเป้าหมายหรือไม่ทำได้โดยการให้ผู้รับคำปรึกษารายงานผลความคืบหน้าของพฤติกรรมที่ตนต้องการแก้ไขการ

รายงานนั้น จะทำร่วมกับการบันทึกพฤติกรรมก่อนและหลังการให้คำปรึกษา แล้วเปรียบเทียบพฤติกรรมทั้งสองระยะเวลาว่าเปลี่ยนแปลงไปตามเป้าหมายที่วางไว้หรือไม่ หรือควรเปลี่ยนแปลงอย่างไร เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่วางไว้

นอกจากนี้ ก่อนยุติการให้คำปรึกษา ควรช่วยเตรียมผู้รับคำปรึกษาให้ไปสู่การปรับตัวในสภาพการณ์อื่น ๆ ด้วย คือ ช่วยให้ผู้รับคำปรึกษาได้นำสิ่งที่ได้เรียนรู้ในการให้คำปรึกษาไปใช้ในสภาพการณ์อื่นด้วย (วัชร ทรัพย์มี. 2533 : 161)

2.2.7 เทคนิคที่ใช้ในการให้คำปรึกษาตามทฤษฎีพฤติกรรมนิยม

วัชร ทรัพย์มี (2533 : 161) ได้กล่าวถึงกลวิธีการเสริมแรงว่า มีหลักการดังนี้

1. พฤติกรรมที่ได้รับการเสริมแรง มีแนวโน้มจะเกิดขึ้นซ้ำอีก
2. ผู้ให้บริการปรึกษากับผู้รับบริการจะต้องเลือกเฉพาะจุดประสงค์ที่ผู้รับบริการสามารถปฏิบัติได้จริง
3. ผู้ให้บริการปรึกษาจะจัดสถานการณ์ที่ผู้รับบริการจะมีโอกาสได้แรงเสริมเพื่อให้เกิดกำลังใจที่จะแสดงพฤติกรรมที่พึงปรารถนาอีก
4. ถ้าผู้ให้บริการปรึกษาพบว่าโครงการให้บริการปรึกษาของตนไม่เหมาะสม จะต้องมีการปรับปรุงโครงการใหม่ และโครงการเปลี่ยนพฤติกรรมจะต้องไม่ผิดศีลธรรมจรรยา
5. ถ้าผู้รับบริการสามารถเปลี่ยนพฤติกรรมได้ เขาจะเกิดความภูมิใจและนับถือตนเองว่าสามารถควบคุมตนเองได้

6. เทคนิคการฝึกพฤติกรรมกล้าแสดงออก (Assertive Training Technique) การฝึกพฤติกรรมกล้าแสดงออก เป็นการฝึกฝนทักษะทางสังคมรูปแบบหนึ่ง ซึ่งบุคคลทุกช่วงวัยควรได้รับรู้ เพราะจะช่วยให้เกิดปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นอย่างราบรื่น

กลวิธีซึ่งใช้ในการฝึกพฤติกรรมกล้าแสดงออกให้แก่ผู้รับคำปรึกษา ได้แก่

- 6.1 การสอน (Instruction)
- 6.2 การให้ข้อมูลย้อนกลับ (Feedback)
- 6.3 การมีตัวแบบ (Modeling)
- 6.4 การฝึกซ้อมพฤติกรรม (Behavior Rehearsal)
- 6.5 การใช้การเสริมแรงทางสังคม (Social Reinforcement)
- 6.6 การฝึกฝนเป็นการบ้าน (Homework Assignment)

7. เทคนิคการเรียนรู้จากการมีตัวแบบ (Modeling Technique) การให้คำปรึกษาแบบพฤติกรรมนิยมใช้เทคนิคการเรียนรู้จากการมีตัวแบบ มีพื้นฐานสำคัญมาจากทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมของ แบนดูรา (Bandura) ซึ่งมีวัตถุประสงค์ในการช่วยเหลือผู้รับคำปรึกษา ดังนี้

- 7.1 เพื่อการเรียนรู้พฤติกรรมใหม่ที่พึงประสงค์ โดยการสังเกตจากพฤติกรรมของตัวแบบ สามารถช่วยให้ผู้รับคำปรึกษาได้เรียนรู้ทักษะใหม่ที่จำเป็นต่อการแสดงพฤติกรรมที่เหมาะสม

7.2 เพื่อการลดหรือเพิ่มพฤติกรรมที่เคยเรียนรู้มาก่อนแล้วการเรียนรู้จากการสังเกต สามารถช่วยเพิ่มหรือลดการแสดงออกทางพฤติกรรมของผู้รับคำปรึกษาให้เป็นไปตามที่พึงประสงค์

7.3 เพื่อส่งเสริมการตอบสนองต่อพฤติกรรมที่พึงประสงค์ การได้สังเกตตัวแบบแสดงพฤติกรรมที่พึงประสงค์จะมีผลให้ผู้รับคำปรึกษาตอบสนอง โดยการแสดงพฤติกรรมที่ได้เรียนรู้ด้วยความสมัครใจ

นอกจากนี้ สจิวต์และคนอื่น ๆ (สมพร สุทัศน์ย์. 2533 : 164 - 166 ; อ้างอิงจาก Stewart; & others. 1678) อธิบายถึงการให้คำปรึกษาโดยใช้ตัวแบบทางสังคมว่า เป็นเครื่องมือใหม่ในการให้คำปรึกษาโดยยึดหลักที่ว่า การแสดงแบบให้ผู้อื่นเห็นว่าทำอย่างไรย่อมมีประสิทธิภาพมากกว่าการบอกว่า “ทำอะไร” ต่อมามีบุคคลหลายคนที่ได้ประยุกต์หลักการใช้ตัวแบบทางสังคมในการพัฒนาบุคลิกภาพมาใช้ในการให้คำปรึกษา ซึ่งสรุปหลักการได้ดังนี้

1. ตัวแบบทางสังคมที่ใช้ในการให้คำปรึกษา อาจจะเป็นตัวแบบจริง (Life Modeling) ในสถานการณ์จริงหรือในสถานการณ์จำลอง ตัวแบบดังกล่าว ได้แก่ ผู้ให้คำปรึกษา พ่อแม่ และเพื่อน ๆ ตัวแบบจริงที่นับได้ว่ามีประสิทธิภาพชนิดหนึ่ง คือ ตัวแบบที่เป็นตัวผู้รับคำปรึกษาเรียกว่า “ตัวแบบตนเอง” ตัวแบบอีกประเภทหนึ่ง คือ ตัวแบบที่เป็นสัญลักษณ์ ได้แก่ ตัวแบบในภาพยนตร์ ตัวแบบในวีดิทัศน์
2. ลักษณะของตัวแบบย่อมมีอิทธิพลต่อผู้รับคำปรึกษาเป็นอย่างมาก ซึ่ง ครัมโบลท์ และ ทอเรสเซน (สมพร สุทัศน์ย์. 2533 : 164 ; อ้างอิงจาก Krumboltz; & Thoresen. 1969) กล่าวว่าควรเลือกใช้ตัวแบบที่มีชื่อเสียงมีความสามารถ มีความรู้ มีเสน่ห์ และมีอำนาจ นอกจากนี้ควรเป็นตัวแบบที่มีลักษณะใกล้เคียงกับผู้รับคำปรึกษา เช่น เพศเดียวกัน วัยใกล้เคียงกัน
3. ควรให้ผู้รับคำปรึกษาดูตัวแบบซ้ำ ๆ หลายครั้ง สลับกับการชี้แนะของผู้ให้คำปรึกษา
4. ควรใช้ตัวแบบหลายลักษณะเพื่อให้ผู้รับคำปรึกษาผสมผสานพฤติกรรมของตัวแบบเข้าด้วยกัน
5. ควรเตรียมการก่อนดูตัวแบบ ผู้ให้คำปรึกษาควรบอกให้ผู้รับคำปรึกษารู้ว่าควรสังเกตอะไรจากตัวแบบ และจัดลำดับสิ่งที่จะต้องสังเกต
6. วิธีการใช้ตัวแบบมีหลายวิธี ควรใช้ให้เหมาะสมกับผู้รับคำปรึกษา เช่นวิธีการให้ผู้รับคำปรึกษาดูตัวแบบอย่างเดียว วิธีที่สองคือให้ผู้รับคำปรึกษาดูตัวแบบแล้วแสดงพฤติกรรมตามตัวแบบทันที วิธีที่สามคือให้ผู้รับคำปรึกษาดูตัวแบบและแสดงพฤติกรรมโดยมีผู้ให้คำปรึกษาคอยชี้แนะและแก้ไข ผลจากการให้คำปรึกษาทั้งสามวิธีพบว่า วิธีที่สามมีประสิทธิภาพมากที่สุด
7. การเรียนรู้จากการสังเกตตัวแบบจะมีประสิทธิภาพสูงสุด ถ้าผู้รับคำปรึกษาแสดงพฤติกรรมตามตัวแบบทันที
8. บางครั้งอาจใช้การแสดงบทบาทสมมติช่วยในการฝึกแสดงพฤติกรรมตามตัวแบบ เพื่อช่วยให้ผู้รับคำปรึกษาเรียนรู้พฤติกรรมใหม่ในสถานการณ์ที่ปลอดภัยกว่า

9. เมื่อผู้รับคำปรึกษาแสดงพฤติกรรมตามตัวแบบได้ ผู้ให้คำปรึกษาต้องเสริมแรงบวกทันที

10. หลังจากฝึกซ้อมพฤติกรรมในสถานการณ์ในห้องให้คำปรึกษาจนเกิดความเชื่อมั่น แล้วให้ผู้รับคำปรึกษาไปทดลองปฏิบัติในสถานการณ์จริง พร้อมรายงานผลการแสดงพฤติกรรม

อาภา จันทรสกุล (2533 : 237 - 238) ได้กล่าวถึง หลักการให้คำปรึกษาโดยใช้เทคนิคตัวแบบทางสังคมไว้ดังนี้

1. ตัวแบบที่นำมาให้เลียนแบบอาจใช้ตัวแบบที่เป็นบุคคลจริง (Life Model) ในสถานการณ์หรืออาจใช้ตัวแบบจากภาพยนตร์ (Filmed Model) ก็ได้ เพราะจากผลการศึกษาทดลองหลายครั้งพบว่า การดูตัวแบบจริงกับตัวแบบจากภาพยนตร์ได้ผลเท่ากัน

2. ผู้ให้คำปรึกษาควรคำนึงว่า ความคล้ายคลึงกันของผู้มารับคำปรึกษากับตัวแบบ มีผลอย่างมากต่อการบำบัดความคล้ายคลึงกัน ในที่นี้มีได้หมายถึงเฉพาะด้านกายภาพ ได้แก่ เพศเดียวกัน อายุใกล้เคียงกัน แต่รวมถึงพฤติกรรมตอบสนองต่อสถานการณ์ด้วย เช่น แสดงความกลัวในลักษณะเดียวกันมาก่อน

3. ตัวแบบที่ใช้ในการบำบัดมีอยู่ 2 ประเภท คือ coping model กับ mastery model ตัวแบบประเภท coping model ใช้ได้ดีกับการบำบัดรักษากับอาการกลัว เพราะตัวแบบประเภท coping model จะแสดงท่าทางตามลำดับ เริ่มจากแสดงอาการกลัวแล้วค่อย ๆ เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตอบสนองที่เหมาะสม คือ แสดงพฤติกรรมไม่กลัว และแสดงให้เห็นถึงวิธีการตอบสนองที่เหมาะสม

4. ในการศึกษาเปรียบเทียบแก้ไขพฤติกรรมโดยการให้ดูตัวแบบ 3 วิธี คือ วิธีแรกให้ดูตัวแบบอย่างเดียว วิธีที่สองให้ดูตัวแบบ แล้วผู้รับคำปรึกษาแสดงพฤติกรรมตามตัวแบบ วิธีที่สามให้ดูตัวแบบแล้วผู้รับคำปรึกษาแสดงตามตัวแบบพร้อมผู้ให้คำปรึกษาคอยแนะนำคอยแก้ไข โดยให้ข้อมูลย้อนกลับ พบว่า วิธีที่สามได้ผลดีที่สุด รองลงมาคือ วิธีที่สอง วิธีที่หนึ่งใช้ได้ผลน้อยที่สุด

5. ผู้ให้คำปรึกษาให้ข้อมูลย้อนกลับและใช้เทคนิคการเสริมแรงทางบวก เช่น ให้คำชมเชยแสดงสีหน้ายอมรับขณะที่ผู้รับปรึกษาแสดงพฤติกรรมตามตัวแบบ

6. หลังจากฝึกซ้อมพฤติกรรมในสภาพการให้คำปรึกษาจนเกิดความมั่นใจแล้ว ผู้ให้คำปรึกษาให้ผู้รับคำปรึกษานำพฤติกรรมนั้นไปลองปฏิบัติในสภาพที่เป็นจริง

7. เทคนิคตัวแบบทางสังคม สามารถใช้คู่กับเทคนิคการขจัดความรู้สึกวิตกกังวล (Desensitization Technique) เป็นการช่วยขจัดความกลัว และความวิตกกังวลของผู้รับคำปรึกษาต่อสถานการณ์บางลักษณะ หรือต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง หรือต่อบุคคลบางบุคคล เทคนิคนี้สามารถนำไปใช้ช่วยเหลือผู้รับคำปรึกษาที่มีปัญหาในการปรับตัวไม่เหมาะสมเกี่ยวกับความหวาดกลัว เทคนิคขจัดความรู้สึกวิตกกังวลอย่างเป็นระบบ มีพื้นฐานมาจากหลักการเรียนรู้เงื่อนไขแบบคลาสสิก (Classic Conditioning)

มองพรรณ เกิดพิทักษ์ (2536 : 151) ได้อธิบายว่า เทคนิคที่ใช้ในการให้คำปรึกษาตามทฤษฎีพฤติกรรมนิยม แบ่งเป็นเทคนิควิธีเดี่ยวและเทคนิคหลายวิธีผสมกัน ผู้ให้คำปรึกษาควร

เลือกใช้ให้เหมาะสมและสอดคล้องกับจุดประสงค์ของการปรับพฤติกรรมเป้าหมาย เทคนิคต่าง ๆ ได้แก่

1. เทคนิควิธีเดียว ผู้ให้คำปรึกษาสามารถใช้วิธีใดวิธีหนึ่งในการให้คำปรึกษา เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย เช่น ใช้วิธีการให้เสริมแรงทางบวก เพื่อเพิ่มความถี่ของการเกิดพฤติกรรมที่พึงประสงค์ เพื่อลดความถี่ของพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์หรือเพื่อสร้าง หรือสอนพฤติกรรมใหม่ ฯลฯ

2. เทคนิคหลายวิธีผนวกกัน ผู้ให้คำปรึกษาสามารถใช้เทคนิคหลายวิธีผนวกกัน เพื่อให้ผู้รับคำปรึกษาบรรลุเป้าหมายได้เร็วขึ้น เพราะเป็นเทคนิคที่ใช้วิธีการปรับพฤติกรรมหลาย ๆ วิธีผนวกกัน เช่น ใช้วิธีการให้การเสริมแรงทางบวกกับวิธีการให้ตัวแบบและผนวกกับ สิ่งเร้าที่จำแนกความแตกต่าง เป็นต้น เพื่อเพิ่มความถี่ของพฤติกรรมที่พึงประสงค์ และเพื่อลดความถี่ของพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ ฯลฯ

เจียรนีย์ ทรงชัยกุล (2539 : 778 - 785) กล่าวถึง เทคนิคที่ใช้ในการให้คำปรึกษาแบบพฤติกรรมนิยมว่ามีหลายวิธี แต่ที่นิยมใช้ในสถานศึกษามีอยู่ 4 รูปแบบ คือ

1. เทคนิคการเสริมแรง (Reinforce Technique)

เทคนิคการเสริมแรงในการให้คำปรึกษาแบบพฤติกรรมนิยม ได้อาศัยแนวความคิดจาก ทฤษฎีการเรียนรู้ที่ว่า พฤติกรรมใดที่บุคคลกระทำแล้วส่งผลให้เขาได้รับความพึงพอใจ บุคคลมีแนวโน้มที่จะกระทำพฤติกรรมนั้นซ้ำอีก ด้วยเหตุนี้ การให้คำปรึกษาแบบพฤติกรรมนิยมจึงนำ เทคนิคการเสริมแรงมาใช้ เพื่อส่งเสริมให้ผู้รับคำปรึกษามีกำลังใจและความมั่นใจเพิ่มมากขึ้นที่จะกระทำพฤติกรรมซ้ำอีก ทั้งนี้โดยให้การเสริมแรงทางบวก (Positive Reinforcement) แก่ผู้รับคำปรึกษาในทันทีหรือโดยเร็วที่สุดเมื่อพฤติกรรมที่พึงประสงค์เกิดขึ้น

หลักสำคัญในการใช้เทคนิคการเสริมแรงในการให้คำปรึกษาแบบพฤติกรรมนิยม มีดังนี้

1.1 ผู้ให้คำปรึกษาและผู้รับคำปรึกษา ทำความตกลงร่วมกันเกี่ยวกับเสริมแรงที่จะนำมาใช้ เพื่อให้พฤติกรรมที่พึงประสงค์เกิดขึ้นอย่างสม่ำเสมอหรือเกิดเพิ่มขึ้น

1.2 ผู้ให้คำปรึกษาควรจัดสภาพการณ์ที่ผู้รับคำปรึกษามีโอกาสที่จะได้รับการเสริมแรง เพื่อให้เขามีกำลังใจที่จะกระทำพฤติกรรมที่พึงประสงค์นั้นต่อไปอีก

1.3 ผู้ให้คำปรึกษาควรให้การเสริมแรงแก่ผู้รับคำปรึกษาในทันทีหรือเร็วที่สุด เมื่อผู้รับคำปรึกษาได้แสดงพฤติกรรมตามที่ต้องการ ทั้งนี้เพื่อให้ผู้รับคำปรึกษาเรียนรู้ถึงผลการกระทำ

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำเทคนิคต่าง ๆ มาใช้ในการให้คำปรึกษาโดยใช้เทคนิคในการให้คำปรึกษาแบบพฤติกรรมนิยมดังต่อไปนี้ คือ เทคนิคการเสริมแรง เทคนิคแม่แบบ การให้ข้อมูลย้อนกลับ เป็นต้น

2.2.8 งานวิจัยเกี่ยวกับการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มตามทฤษฎีพฤติกรรมนิยม

งานวิจัยในต่างประเทศ

โฮลท์ (นัยนา เอื้ออำนวยชัย. 2539 : 21 ; อ้างอิงจาก Holt. 1979) ได้ศึกษาผลการให้คำปรึกษาแบบพฤติกรรมนิยม ที่มีผลต่อความรับผิดชอบตนเองและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยให้

มีการฝึกซ้อมบทบาท และการวิเคราะห์วิจารณ์ตนเอง กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนระดับมัธยมศึกษา 15 คน จากเมืองเชรเวพอร์ต (Shreveport) ในหลุยเซียน่า (Louisiana) โดยคัดเลือกเด็กที่มีปัญหาในการเรียนมีพฤติกรรมที่เป็นปัญหาในห้องเรียน และมีฐานะทางเศรษฐกิจต่างกัน โดยแบ่งออกเป็นกลุ่มควบคุม กลุ่มทดลอง และกลุ่มหลอก กลุ่มละ 5 คน ให้พบกันสัปดาห์ละ 2 ครั้ง ครั้งละ 45 นาที เป็นเวลา 6 สัปดาห์ เครื่องมือที่ใช้คือ แบบสอบถามความรับผิดชอบในการเรียน (Intellectual Achievement Responsibility Questionnaire - IAR) และแบบวัดสภาพทางสังคมและเศรษฐกิจ ผลการทดลองพบว่า กลุ่มทดลองที่ได้รับการให้คำปรึกษาแบบพฤติกรรมนิยมมีคะแนนความรับผิดชอบในการเรียนสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนกลุ่มทดลองและกลุ่มหลอกมีคะแนนความรับผิดชอบในการเรียนแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ซาราสัน และ เจนเจอร์ (วัชรีย์ ทรัพย์มี. 2533 : 165 ; อ้างอิงจาก Sarason; & Genger. 1968) ได้ทดลองโครงการพัฒนาพฤติกรรมที่เหมาะสมกับอันธพาลวัยรุ่น โดยใช้วิธีการให้วัยรุ่นเหล่านั้นเรียนรู้จากตัวแบบ โดยสังเกตจากตัวบุคคลจริง อันธพาลวัยรุ่นเหล่านี้อยู่ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กอยู่ระหว่างการปล่อยตัว นักจิตวิทยามีความเชื่อว่า พฤติกรรมของอันธพาลวัยรุ่นคือการต่อต้านสังคม การทดลองครั้งนี้แบ่งอันธพาลวัยรุ่นออกเป็นกลุ่ม ๆ ละ 4 คน โดยมีตัวแบบอยู่ด้วยกลุ่มละ 2 คน ผลการทดลองปรากฏว่า จากการให้กลุ่มตัวอย่างประเมินตนเอง และสอบถามความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่สถานพินิจและคุ้มครองเด็ก ปรากฏว่าการกระทำและทัศนคติของกลุ่มตัวอย่างเปลี่ยนไปสู่แนวที่พึงปรารถนาเมื่อเทียบกับกลุ่มควบคุม

งานวิจัยในประเทศ

รังสรรค์ เพ็งชู (2533 : 86) ได้ทำการทดลองฝึกพฤติกรรมกล้าแสดงออกแก่นักเรียนวัยรุ่นหญิง โดยวิธีจัดโครงการให้คำปรึกษาเชิงพฤติกรรม กลุ่มตัวอย่างจำนวน 32 คนแบ่งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 16 คน กลุ่มทดลองได้รับการฝึกพฤติกรรมกล้าแสดงออกตามโครงการให้คำปรึกษาเชิงพฤติกรรม สัปดาห์ละ 2 ครั้ง รวมทั้งสิ้น 10 สัปดาห์ กลุ่มควบคุมไม่ได้รับการฝึกพฤติกรรมกล้าแสดงออก ภายหลังจากทดลองพบว่า นักเรียนที่ได้รับการฝึกพฤติกรรมกล้าแสดงออกตามโครงการให้คำปรึกษาเชิงพฤติกรรมมีพฤติกรรมกล้าแสดงออกสูงกว่านักเรียนที่ไม่ได้รับการฝึกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สุนันท์ บุญอ่ำ (2537 : 75) ได้ศึกษาผลของการให้คำปรึกษาเป็นกลุ่มตามทฤษฎีพฤติกรรมนิยม เพื่อพัฒนาอัตมโนทัศน์ทางด้านร่างกาย และเพื่อการลดน้ำหนักของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนศรีอยุธยา กรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนที่ได้รับการให้คำปรึกษาเป็นกลุ่มตามทฤษฎีพฤติกรรมนิยมมีอัตมโนทัศน์ทางด้านร่างกายดีขึ้นมากกว่าและน้ำหนักลดลงมากกว่านักเรียนที่ได้รับข้อเสนอแนะ

อุดม คชพงษ์ (2538 : 67) ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลของการให้คำปรึกษาเป็นกลุ่มและการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มที่มีต่อพฤติกรรมตั้งใจเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดช่องลม สังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนที่มีพฤติกรรมตั้งใจเรียน ต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนด คือ มีพฤติกรรมตั้งใจเรียนในขณะที่ครูสอนน้อยกว่า 3 พฤติกรรม จาก 5 พฤติกรรม

และในขณะที่ครูทำงานทำน้อยกว่า 2 พฤติกรรมจาก 4 พฤติกรรม รวมมีพฤติกรรมตั้งใจเรียนน้อยกว่า 5 พฤติกรรมจาก 9 พฤติกรรม จำนวน 16 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลองที่ 1 และกลุ่มทดลองที่ 2 กลุ่มละ 8 คน กลุ่มทดลองที่ 1 ให้คำปรึกษาเป็นแบบกลุ่มพฤติกรรมนิยม เป็นเวลา 6 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 ครั้ง ๆ ละ 1 ชั่วโมง กลุ่มที่ 2 ได้รับการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนที่ได้รับการให้คำปรึกษาแบบพฤติกรรมนิยมมีพฤติกรรมตั้งใจเรียนมากขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากผลการวิจัยทั้งต่างประเทศและในประเทศ จะเห็นได้ว่า การให้คำปรึกษาตามทฤษฎีพฤติกรรมนิยมสามารถปรับเปลี่ยนและลดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ ตลอดจนสามารถพัฒนาพฤติกรรมของบุคคลไปสู่แนวทางที่พึงปรารถนาได้ ดังนั้นผู้วิจัยจึงคาดว่า การให้คำปรึกษาแบบกลุ่มตามทฤษฎีพฤติกรรมนิยมสามารถพัฒนาความรับผิดชอบด้านการเรียนของนักเรียนได้

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. การกำหนดประชากรและการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง
2. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนปริยัติ - รังสรรค์ อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี ปีการศึกษา 2546 จำนวน 30 คน ที่มีความรับผิดชอบด้านการเรียนต่ำ ที่ได้จากการสังเกตของครูประจำชั้นและครูผู้สอน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนปริยัติ - รังสรรค์ อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี ปีการศึกษา 2546 ที่มีความรับผิดชอบด้านการเรียนต่ำกว่า เปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 25 จำนวน 30 คน และสมัครใจเข้าร่วมการทดลองจำนวน 24 คน ผ่านการสุ่มอย่างง่ายเพื่อเข้าร่วมการทดลองจำนวน 16 คน โดยแบ่งออกเป็นกลุ่มทดลอง จำนวน 8 คน และกลุ่มควบคุม จำนวน 8 คนโดยมีลำดับขั้นตอนในการเลือกกลุ่มตัวอย่างดังนี้

1. ชี้แจงความมุ่งหมายของการวิจัยให้ครูประจำชั้นทราบ และครูประจำชั้นร่วมกัน สังเกตพฤติกรรมความรับผิดชอบด้านการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 แล้วบันทึกลงในแบบประเมินความรับผิดชอบด้านการเรียน เป็นเวลา 2 สัปดาห์ โดยสังเกตพฤติกรรมความรับผิดชอบตามนิยามศัพท์เฉพาะของความรับผิดชอบด้านการเรียนที่แบ่งไว้ 3 ด้าน ดังนี้

1.1 ด้านความเอาใจใส่ต่อการเรียนและงานที่ทำ ได้แก่ การตั้งใจฟังขณะที่ครูสอน การซักถามครูในสิ่งที่ไม่เข้าใจหรือสงสัย การตั้งใจทำงานที่ได้รับมอบหมายในขณะที่เรียน ไม่นำงานอื่นขึ้นมาทำ ไม่นำของเล่นขึ้นมาเล่นขณะที่ครูสอนและมอบหมายงานให้ทำ มีการจดงานหรือบันทึกขณะที่ทำกิจกรรมการเรียนการสอน และการให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมการเรียน

1.2 ด้านการตรงต่อเวลา ได้แก่ การเข้าเรียนให้ตรงเวลา การทำงานที่ได้รับมอบหมายได้ครบถ้วน และส่งงานทันตามกำหนดเวลา

1.3 ด้านความละเอียดรอบคอบในการทำงาน ได้แก่ การนำอุปกรณ์การเรียนมา

เรียน การมีความละเอียดรอบคอบในการทำงาน การปรับปรุงแก้ไขผลงานและตรวจทานผลงาน ก่อนส่งครู และการระมัดระวังรักษาอุปกรณ์การเรียนของส่วนรวมและของตนเอง โดยให้ระบุ พฤติกรรมความไม่รับผิดชอบด้านการเรียนตามเกณฑ์การให้คะแนนที่กำหนด

2. เรียงคะแนนความรับผิดชอบด้านการเรียนของนักเรียนจากคะแนนต่ำสุดไปสูงสุด และคัดเลือกนักเรียนที่มีคะแนนความรับผิดชอบด้านการเรียนต่ำกว่าเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 25

3. ผู้วิจัยนำรายชื่อนักเรียนที่มีคะแนนความรับผิดชอบด้านการเรียนเรียงต่ำกว่า เปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 25 ที่เรียงลำดับแล้ว มาสอบถามความสมัครใจและความพร้อมในการเข้าร่วมการ ให้คำปรึกษาของนักเรียนเพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 16 คน แล้วแบ่งเป็นกลุ่มทดลอง จำนวน 8 คน และกลุ่มควบคุม จำนวน 8 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

1. แบบประเมินพฤติกรรมความรับผิดชอบด้านการเรียนของนักเรียน
2. โปรแกรมการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มตามทฤษฎีพฤติกรรมนิยม

วิธีดำเนินการสร้างเครื่องมือ

1. แบบประเมินพฤติกรรมความรับผิดชอบด้านการเรียนของนักเรียน มีลำดับขั้นตอนการ สร้างและหาคคุณภาพเครื่องมือดังนี้

1.1 ศึกษาเนื้อหา เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสังเกต และการบันทึก พฤติกรรม ของ ประภาพรรณ นาคชาพันธ์ (2537) สุนันท์ บุญอ่ำ (2537) บุญเดือน บั้นแสง (2535) และณิกานต์ โถวรุ่งเรือง (2538) เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบประเมินพฤติกรรม ความรับผิดชอบด้านการเรียนของนักเรียน

1.2 ผู้วิจัยและผู้ช่วยผู้วิจัยร่วมกันสังเกตพฤติกรรมความรับผิดชอบด้านการเรียน ของ

นักเรียนในชั้นเรียนขณะเรียนวิชาการงานและพื้นฐานอาชีพ

1.3 ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลในข้อ 1.1 – 1.2 มาสร้างแบบประเมินพฤติกรรมความ รับผิดชอบด้านการเรียนของนักเรียน

1.4 การหาคคุณภาพแบบประเมินพฤติกรรมความรับผิดชอบด้านการเรียนของ นักเรียน

1.4.1 การหาความเที่ยงตรงของเครื่องมือ โดยให้อาจารย์ที่ปรึกษา สารนิพนธ์ คือ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นันทนา วงษ์อินทร์ ตรวจ – แก้ไข แล้วนำมาปรับปรุง แล้วจึงนำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ คือ ศาสตราจารย์ ดร.ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ ตรวจสอบความ เที่ยงตรงตามเนื้อหาแล้วปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ

1.5 หากค่าความเชื่อมั่นของแบบประเมินพฤติกรรมความรับผิดชอบด้านการเรียนที่ ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try out) กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ของโรงเรียนอรุณ ประดิษฐ์ จำนวน 65 คน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง แล้วนำมาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นโดยใช้วิธีหา ค่าดัชนีความสอดคล้องของการสังเกต ได้ค่า .84

2. โปรแกรมการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มตามทฤษฎีพฤติกรรมนิยม

การสร้างโปรแกรมการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มตามทฤษฎีพฤติกรรมนิยม เพื่อพัฒนาความรับผิดชอบด้านการเรียน มีลำดับขั้นตอนในการสร้างโปรแกรมการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มตามทฤษฎีพฤติกรรมนิยม

2.1 ผู้วิจัยศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มตามทฤษฎีพฤติกรรมนิยม และพฤติกรรมความรับผิดชอบด้านการเรียนของนักเรียน โดยศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องของ ประภาพรรณ นาคข้าพันธ์ (2537) สุพันธ์ บุญอ่ำ (2537) และณิชกานต์ ไทรุ่งเรือง (2538) เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างโปรแกรมการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มตามทฤษฎีพฤติกรรมนิยม เพื่อพัฒนาความรับผิดชอบด้านการเรียน

2.2 การหาคุณภาพของเครื่องมือ คือโปรแกรมการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มตามทฤษฎีพฤติกรรมนิยม มีขั้นตอนดังนี้ คือ ผู้วิจัยสร้างโปรแกรมการให้คำปรึกษากลุ่มตามทฤษฎีพฤติกรรมนิยม แล้วนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ คือ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นันทนา วงษ์อินทร์ ให้ตรวจสอบและให้คำปรึกษา ชี้แนะ จากนั้นนำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ คือ ศาสตราจารย์ ดร.ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ ตรวจสอบรายละเอียดของโปรแกรมการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มตามทฤษฎีพฤติกรรมนิยม แล้วผู้วิจัยนำโปรแกรมการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มตามทฤษฎีพฤติกรรมนิยมที่ปรับแก้แล้วไปทดลองใช้ (Try out) กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนอรุณประดิษฐ์ จำนวน 8 คนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง เพื่อหาข้อบกพร่อง ความเหมาะสมของเนื้อหา วิธีดำเนินการและเวลาในการทดลอง แล้วนำไปพัฒนาก่อนนำไปใช้จริง

วิธีดำเนินการทดลอง

1.แบบแผนการทดลอง

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง โดยดำเนินการวิจัยแบบ Randomized Control Group Pretest – Posttest Design (พวงรัตน์ ทวีรัตน์. 2531 : 67) ซึ่งมีแบบแผนการวิจัย ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงแบบแผนการทดลองแบบ Randomized Control Group Pretest – Posttest Design

กลุ่ม	สอบก่อน	ทดลอง	สอบหลัง
RE	T ₁ E	X	T ₂ E
RC	T ₁ C	—	T ₂ C

ความหมายของสัญลักษณ์

R แทน กลุ่มตัวอย่างที่ได้จากการสุ่ม (Random Assigned)

E แทน กลุ่มทดลอง (Exqeriment Group) โดยใช้การเข้าร่วมโปรแกรมการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มตามทฤษฎีพฤติกรรมนิยม

C แทน กลุ่มควบคุม(Control Group)

X แทน การจัดการกระทำ (Treatment) โดยการเข้าร่วมโปรแกรมการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มตามทฤษฎีพฤติกรรมนิยม

T₁ แทน การสังเกตก่อนการทดลอง (Pretest)

T₂ แทน การสังเกตหลังการทดลอง (Posttest)

2. วิธีการดำเนินการทดลอง

2.1 ก่อนการทดลองผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยร่วมกันสังเกตพฤติกรรมความรับผิดชอบด้านการเรียนของนักเรียนในชั่วโมงการเรียนวิชาการงานพื้นฐานอาชีพ (ใช้ระยะเวลา 2 สัปดาห์ ระหว่างวันที่ 29 มิถุนายน – วันที่ 13 กรกฎาคม พ.ศ. 2547) โดยสังเกต พฤติกรรมความรับผิดชอบด้านการเรียนให้สอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะ (เก็บไว้เป็นคะแนนก่อนการทดลอง)

2.2 ขณะทดลอง ดำเนินการทดลองโดยใช้โปรแกรมการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มตามทฤษฎีพฤติกรรมนิยมกับกลุ่มทดลอง ส่วนกลุ่มควบคุมไม่มีการใช้โปรแกรมการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มตามทฤษฎีพฤติกรรมนิยม โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

2.2.1 กลุ่มทดลองใช้โปรแกรมการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มตามทฤษฎีพฤติกรรมนิยม จำนวน 8 ครั้ง เป็นเวลา 4 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 ครั้ง ครั้งละ 1 ชั่วโมง ในวันอังคารและวันพฤหัสบดี เวลา 11.30 - 12.30 (ระหว่างวันที่ 8 กรกฎาคม – วันที่ 5 สิงหาคม พ.ศ. 2547)

2.2.2 กลุ่มควบคุมไม่มีการใช้โปรแกรมการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มตามทฤษฎีพฤติกรรมนิยม

2.3 หลังการทดลอง ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยที่สังเกตและบันทึกพฤติกรรมความรับผิดชอบด้านการเรียน (ใช้ระยะเวลา 2 สัปดาห์ ระหว่างวันที่ 10 สิงหาคม – วันที่ 19 สิงหาคม พ.ศ. 2547) เก็บไว้เป็นคะแนนหลังการทดลอง แล้วนำผลการสังเกตและบันทึกพฤติกรรมความรับผิดชอบด้านการเรียนของนักเรียน ก่อนและหลังการทดลองมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้วิธีการทางสถิติเพื่อทดสอบสมมุติฐาน

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. เปรียบเทียบความรับผิดชอบด้านการเรียนของนักเรียนกลุ่มควบคุมก่อนและหลังการทดลองโดยใช้การทดสอบ t – test แบบ Dependent (ล้วน สายยศและ อังคณา สายยศ. 2538 : 104)

2. เปรียบเทียบคะแนนพฤติกรรมความรับผิดชอบด้านการเรียนของนักเรียนก่อนและหลังการเข้าร่วมโปรแกรมการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มตามทฤษฎีพฤติกรรมนิยมโดยใช้การทดสอบ t – test แบบ Dependent (ล้วน สายยศและ อังคณา สายยศ. 2538 : 104)

3. เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนพฤติกรรมความรับผิดชอบด้านการเรียนของนักเรียนที่ได้เข้าร่วมโปรแกรมการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มตามทฤษฎีพฤติกรรมนิยมและนักเรียนที่ไม่ได้เข้าร่วมโปรแกรมการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มตามทฤษฎีพฤติกรรมนิยมโดยใช้การทดสอบ

t – test แบบ Independent (ล้วน สายยศและ อังคณา สายยศ. 2538 : 104)

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติพื้นฐาน ได้แก่

1.1 เฉลี่ย (Mean) (พวงรัตน์ ทวีรัตน์.2531 : 146)

1.2 ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) (พวงรัตน์ ทวีรัตน์.2531 : 146)

2. สถิติวิเคราะห์คุณภาพเครื่องมือ ได้แก่

2.1 หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสังเกตพฤติกรรมความรับผิดชอบด้านการเรียนโดยใช้วิธีหาค่าดัชนีความสอดคล้องของการสังเกต (Intra and Inter Observer Reliability) (ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์. 2536 : 38 ; อ้างอิงมาจาก Wright. 1966) โดยใช้สูตร

$$\text{ค่าสัมประสิทธิ์ความสอดคล้อง} = \frac{\text{จำนวนช่วงเวลาที่บันทึกตรงกัน}}{\text{จำนวนช่วงเวลาที่บันทึกตรงกัน} + \text{จำนวนช่วงเวลาที่บันทึกต่างกัน}}$$

3. สถิติสำหรับทดสอบสมมุติฐาน

3.1 เปรียบเทียบความรับผิดชอบด้านการเรียนของนักเรียนกลุ่มควบคุมก่อนและหลังการทดลองโดยใช้การทดสอบ t – test แบบ Dependent (ล้วน สายยศและ อังคณา สายยศ. 2538 : 104)

3.2 เปรียบเทียบความรับผิดชอบด้านการเรียนก่อนและหลังที่เข้าร่วมโปรแกรมการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มตามทฤษฎีพฤติกรรมนิยม โดยใช้ t – test Dependent เพื่อเปรียบเทียบความรับผิดชอบด้านการเรียนของนักเรียนก่อนและหลังการเข้าร่วมการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มตามทฤษฎีพฤติกรรมนิยม (ล้วน สายยศและ อังคณา สายยศ. 2538 : 104)

3.3 เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนความรับผิดชอบด้านการเรียนของนักเรียนที่เข้าร่วมโปรแกรมการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มตามทฤษฎีพฤติกรรมนิยม และนักเรียนที่ไม่ได้เข้าร่วมโปรแกรมการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มตามทฤษฎีพฤติกรรมนิยม โดยใช้ t – test Independent (ล้วน สายยศและ อังคณา สายยศ. 2538 : 104)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลศึกษาค้นคว้า

ข้อตกลงเกี่ยวกับการวิเคราะห์ข้อมูลและการแปลผล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลและแปลความหมายจากผลการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์และอักษรย่อที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังต่อไปนี้

N	แทน	จำนวนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง
\bar{X}	แทน	คะแนนเฉลี่ย
S.D.	แทน	ความเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนน
t	แทน	การทดสอบโดยใช้ค่า t
$\sum D$	แทน	ผลรวมของผลต่างของคะแนนสอบก่อนและหลังการทดลอง
$\sum D^2$	แทน	ผลรวมของผลต่างกำลังสองของคะแนนสอบก่อนและหลังการทดลอง
*	แทน	ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
**	แทน	ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
***	แทน	ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับดังนี้

1. เพื่อเปรียบเทียบความรับผิดชอบด้านการเรียนของนักเรียนกลุ่มควบคุมก่อนและหลังการทดลอง
 2. เพื่อเปรียบเทียบคะแนนความรับผิดชอบด้านการเรียนของนักเรียนก่อนและหลังการเข้าร่วมโปรแกรมการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มตามทฤษฎีพฤติกรรมนิยม
 3. เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนความรับผิดชอบด้านการเรียนของนักเรียนที่ได้เข้าร่วมโปรแกรมการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มตามทฤษฎีพฤติกรรมนิยมและนักเรียนที่ไม่ได้เข้าร่วมโปรแกรมการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มตามทฤษฎีพฤติกรรมนิยม
- เปรียบเทียบความรับผิดชอบด้านการเรียนของนักเรียนก่อนและหลังการเข้าร่วมโปรแกรมการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มตามทฤษฎีพฤติกรรม

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับดังนี้

1. ผลการเปรียบเทียบความรับผิดชอบด้านการเรียนของนักเรียนกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลองก่อนการเข้าร่วมการทดลอง

2. ผลการเปรียบเทียบความรับผิดชอบด้านการเรียนของนักเรียนกลุ่มควบคุมก่อนและหลังการเข้าร่วมการทดลอง
3. ผลการเปรียบเทียบความรับผิดชอบด้านการเรียนของนักเรียนกลุ่มทดลองก่อนและหลังการทดลอง (การเข้าร่วมโปรแกรมการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มตามทฤษฎีพฤติกรรมนิยม)
4. การเปรียบเทียบความแตกต่างของความรับผิดชอบด้านการเรียนของนักเรียนกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลอง

ผลการศึกษาค้นคว้า

1. ผลการเปรียบเทียบความรับผิดชอบด้านการเรียนของนักเรียนกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลองก่อนการเข้าร่วมการทดลอง ดังแสดงผลการวิเคราะห์ในตาราง 2

ตาราง 2 เปรียบเทียบคะแนนความรับผิดชอบด้านการเรียนของกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลองก่อนการทดลอง

ความรับผิดชอบด้านการเรียน	กลุ่มควบคุม		กลุ่มทดลอง		t
	(n = 8)		(n = 8)		
	\bar{X}	S.D	\bar{X}	S.D.	
1.ด้านความเอาใจใส่ต่อการเรียนและงานที่ทำ	40.00	5.75	41.37	5.31	.496
2.ด้านการตรงต่อเวลา	18.75	1.16	19.12	1.88	.497
3.ด้านความละเอียดรอบคอบในการทำงาน	37.25	4.46	31.62	5.92	2.144
ความรับผิดชอบด้านการเรียนโดยรวม	93.00	7.81	92.12	10.56	1.075

จากตาราง 2 พบว่า ก่อนเข้าร่วมการทดลองนักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมมีความรับผิดชอบด้านการเรียนทั้งภาพรวม ทั้งในด้านความเอาใจใส่ต่อการเรียนและงานที่ทำ การตรงต่อเวลา และความละเอียดรอบคอบในการทำงานไม่แตกต่างกัน

ตาราง 3 เปรียบเทียบคะแนนความรับผิดชอบด้านการเรียนของนักเรียนกลุ่มควบคุมก่อนและ
หลังการทดลอง (n = 8)

ความรับผิดชอบด้านการเรียน	ก่อนการทดลอง		หลังการทดลอง		D	D ²	t
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.			
1.ด้านความเอาใจใส่ต่อการ เรียนและงานที่ทำ	40.00	5.75	41.62	4.43	41	297	.7320
2.ด้านการตรงต่อเวลา	18.75	1.16	19.50	1.06	4	8	3.000
3.ด้านความละเอียดรอบคอบใน การทำงาน	37.25	4.46	31.87	5.19	65	617	2.048
ความรับผิดชอบด้านการเรียน โดยรวม	93.00	7.81	97.25	8.37	$\sum D$ = 33	$\sum D^2$ = 302	2.534

จากตาราง 3 พบว่า ภายหลังจากเข้าร่วมการทดลองนักเรียนกลุ่มควบคุมมีความ
รับผิดชอบด้านการเรียนไม่แตกต่างกันทั้งในด้านภาพรวม ด้านการเอาใจใส่ต่อการเรียนและงานที่ทำ
ด้านการตรงต่อเวลา และด้านความละเอียดรอบคอบในการทำงาน ซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐาน
ข้อที่ 1

ตาราง 4 เปรียบเทียบคะแนนความรับผิดชอบด้านการเรียนของนักเรียนกลุ่มทดลองก่อนและ
หลังการทดลอง (n = 8)

ความรับผิดชอบด้านการเรียน	ก่อนการทดลอง		หลังการทดลอง		D	D ²	t
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.			
1.ด้านความเอาใจใส่ต่อการ เรียนและงานที่ทำ	41.37	5.31	49.37	4.89	66	754	3.848**
2.ด้านการตรงต่อเวลา	19.12	1.88	28.25	5.84	77	929	4.212**
3.ด้านความละเอียดรอบคอบใน การทำงาน	31.62	5.92	40.00	7.89	71	899	3.410**
ความรับผิดชอบด้านการเรียน					ΣD	ΣD^2	
โดยรวม	92.15	10.56	117.62	13.07	= 218	=6,620	5.560**

** แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 4 พบว่า ภายหลังจากทดลองนักเรียนกลุ่มทดลองที่เข้าร่วมการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มตามทฤษฎีพฤติกรรมนิยม มีความรับผิดชอบก่อนเข้าร่วมและหลังเข้าร่วมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และเมื่อพิจารณาความรับผิดชอบรายด้านของนักเรียนก่อนและหลังการเข้าร่วมการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มตามทฤษฎีพฤติกรรมนิยม พบว่า ความรับผิดชอบด้านการเรียนรายด้านทุกด้านมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยความรับผิดชอบด้านการเอาใจใส่ต่อการเรียนและงานที่ทำ การตรงต่อเวลา และความละเอียดรอบคอบในการทำงานของนักเรียนแตกต่างจากก่อนเข้าร่วมการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มตามทฤษฎีพฤติกรรมนิยม ซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐานข้อที่ 2

ตาราง 5 เปรียบเทียบความแตกต่างของความรับผิดชอบด้านการเรียนของนักเรียนกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลองหลังการทดลอง

ความรับผิดชอบด้านการเรียน	กลุ่มควบคุม (n = 8)		กลุ่มทดลอง (n = 8)		D	D ²	t
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.			
1.ด้านความเอาใจใส่ต่อการเรียนและงานที่ทำ	41.62	4.43	49.37	4.89	11	121	3.317**
2.ด้านการตรงต่อเวลา	19.50	1.06	28.25	5.84	3	9	4.162**
3.ด้านความละเอียดรอบคอบในการทำงาน	31.87	5.19	40.00	7.89	45	2,025	2.432*
ความรับผิดชอบด้านการเรียน					ΣD	ΣD^2	
โดยรวม	93.00	7.81	117.62	13.07	= 59	=2,155	4.573***

*** แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

จากตาราง 5 พบว่า ภายหลังจากทดลองนักเรียนทั้งกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลองมีความรับผิดชอบด้านการเรียนโดยภาพรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และเมื่อพิจารณาความรับผิดชอบด้านการเรียนของนักเรียนก่อนและหลังการเข้าร่วมการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มตามทฤษฎีพฤติกรรมนิยม พบว่า ความรับผิดชอบด้านการเรียนในด้านความเอาใจใส่ต่อการเรียนและงานที่ทำ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ความรับผิดชอบด้านการตรงต่อเวลา มีความต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และความรับผิดชอบด้านความละเอียดรอบคอบในการทำงาน มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐานข้อที่ 3

บทที่ 5

บทย่อ สรุปผล อภิปราย และข้อเสนอแนะ

บทย่อ

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

เพื่อศึกษาผลการเข้าร่วมโปรแกรมการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มตามทฤษฎีพฤติกรรมนิยมที่มีต่อความรับผิดชอบด้านการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนปรีดีรังสรรค์ อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. เพื่อเปรียบเทียบความรับผิดชอบด้านการเรียนของนักเรียนกลุ่มควบคุมก่อนและหลังการทดลอง
2. เพื่อเปรียบเทียบความรับผิดชอบด้านการเรียนของนักเรียนก่อนและหลังการเข้าร่วมการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มตามทฤษฎีพฤติกรรมนิยม
3. เพื่อเปรียบเทียบความรับผิดชอบด้านการเรียนของนักเรียนที่เข้าร่วมการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มตามทฤษฎีพฤติกรรมนิยมและนักเรียนที่ไม่ได้เข้ารับคำปรึกษาแบบกลุ่มตามทฤษฎีพฤติกรรมนิยม

สมมุติฐานการศึกษาค้นคว้า

1. ความรับผิดชอบด้านการเรียนของนักเรียนกลุ่มควบคุมก่อนและหลังการทดลองไม่แตกต่างกัน
2. ความรับผิดชอบด้านการเรียนของนักเรียนกลุ่มทดลองก่อนและหลังการทดลองมีความแตกต่างกัน
3. ความรับผิดชอบด้านการเรียนของนักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมมีความแตกต่างกัน

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนปรีดี - รังสรรค์ อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี ปีการศึกษา 2546 จำนวน 30 คน ที่มีความรับผิดชอบด้านการเรียนต่ำ ที่ได้จากการสังเกตของครูประจำชั้นและครูผู้สอน

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนปรีดี - รังสรรค์ อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี ปีการศึกษา 2546 ที่มีความรับผิดชอบด้านการเรียนต่ำกว่าเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 25 จำนวน 30 คน แต่สมัครใจเข้าร่วมการทดลองจำนวน 24 คน จึงสุ่มอย่างง่าย

เพื่อเข้าร่วมการทดลองจำนวน 16 คน โดยแบ่งออกเป็นกลุ่มทดลอง จำนวน 8 คน และกลุ่มควบคุม จำนวน 8 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

1. แบบประเมินพฤติกรรมความรับผิดชอบด้านการเรียนของนักเรียน
2. โปรแกรมการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มตามทฤษฎีพฤติกรรมนิยม

วิธีดำเนินการทดลอง

1. ระยะเวลาการทดลอง

1.1 ก่อนการทดลองผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยร่วมกันสังเกตพฤติกรรมความรับผิดชอบด้านการเรียนของนักเรียนในชั่วโมงการเรียนวิชาการงานพื้นฐานอาชีพ (ใช้ระยะเวลา 2 สัปดาห์ ระหว่างวันที่ 29 มิถุนายน – วันที่ 13 กรกฎาคม พ.ศ. 2547) โดยสังเกต พฤติกรรมความรับผิดชอบด้านการเรียนให้สอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะ(เก็บไว้เป็นคะแนนก่อนการทดลอง)

2. ระยะทดลอง

2.1 ขณะทดลอง ดำเนินการทดลองโดยใช้โปรแกรมการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มตามทฤษฎีพฤติกรรมนิยมกับกลุ่มทดลอง ส่วนกลุ่มควบคุมไม่มีการใช้โปรแกรมการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มตามทฤษฎีพฤติกรรมนิยม โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

2.1.1 กลุ่มทดลองใช้โปรแกรมการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มตามทฤษฎีพฤติกรรมนิยม จำนวน 8 ครั้ง เป็นเวลา 4 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 ครั้ง ครั้งละ 1 ชั่วโมง ในวันอังคารและวันพฤหัสบดี เวลา 11.30 - 12.30 (ระหว่างวันที่ 8 กรกฎาคม – วันที่ 5 สิงหาคม พ.ศ. 2547)

2.1.2 กลุ่มควบคุมไม่มีการใช้โปรแกรมการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มตามทฤษฎีพฤติกรรมนิยม

3. ระยะเวลาหลังการทดลอง

3.1 หลังทดลองแล้ว ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยที่สังเกตและบันทึกพฤติกรรมความรับผิดชอบด้านการเรียน (ใช้ระยะเวลา 2 สัปดาห์ ระหว่างวันที่ 10 สิงหาคม – วันที่ 19 สิงหาคม พ.ศ. 2547) เก็บไว้เป็นคะแนนหลังการทดลอง

4. แล้วนำผลการสังเกตและบันทึกพฤติกรรมความรับผิดชอบด้านการเรียนของนักเรียนก่อนและหลังการทดลองมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้วิธีการทางสถิติเพื่อทดสอบสมมุติฐาน

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. เพื่อเปรียบเทียบความรับผิดชอบด้านการเรียนของนักเรียนกลุ่มควบคุมก่อนและหลังการทดลองโดยใช้การทดสอบ t – test แบบ Dependent (ล้วน สายยศและ อังคณา สายยศ. 2538 : 104)

2. เพื่อเปรียบเทียบคะแนนพฤติกรรมความรับผิดชอบด้านการเรียนของนักเรียนก่อนและหลังการเข้าร่วมโปรแกรมการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มตามทฤษฎีพฤติกรรมนิยมโดยใช้การทดสอบ t – test แบบ Dependent (ล้วน สายยศและ อังคณา สายยศ. 2538 : 104)

3. เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนพฤติกรรมความรับผิดชอบด้านการเรียนของนักเรียนที่ได้เข้าร่วมโปรแกรมการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มตามทฤษฎีพฤติกรรมนิยมและนักเรียนที่ไม่ได้เข้าร่วมโปรแกรมการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มตามทฤษฎีพฤติกรรมนิยมโดยใช้การทดสอบ t – test แบบ Independent (ล้วน สายยศและ อังคณา สายยศ. 2538 : 104)

สรุปผลการศึกษาค้นคว้า

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการทดลอง สรุปได้ดังนี้

1. นักเรียนกลุ่มควบคุมมีคะแนนความรับผิดชอบด้านการเรียนก่อนและหลังการทดลองไม่แตกต่างกัน
2. นักเรียนกลุ่มทดลองมีคะแนนความรับผิดชอบด้านการเรียนก่อนและหลังการทดลองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
3. นักเรียนกลุ่มควบคุม และกลุ่มทดลองมีคะแนนความรับผิดชอบด้านการเรียนภายหลังการทดลองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

อภิปรายผล

1. นักเรียนกลุ่มควบคุม มีความรับผิดชอบด้านการเรียนก่อนทดลองและหลังทดลองไม่แตกต่างกันซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐานข้อที่ 1 ที่กล่าวว่า “ ความรับผิดชอบด้านการเรียนของนักเรียนกลุ่มควบคุมก่อนทดลองและหลังทดลองไม่แตกต่างกัน ” ทั้งในภาพรวมและรายด้าน ทั้ง 3 ด้านได้แก่ ด้านความเอาใจใส่ต่อการเรียนและงานที่ทำ ด้านการตรงต่อเวลา และด้านความละเอียดรอบคอบในการทำงาน ฉะนั้นสามารถกล่าวได้ว่า ถ้านักเรียนถูกปล่อยให้เรียนรู้ไปตามธรรมชาติ โดยไม่มีการแนะแนวทางในการปฏิบัติตนและการใช้การให้คำปรึกษาแบบกลุ่มตามทฤษฎีพฤติกรรมนิยมเข้าช่วยแล้ว นักเรียนก็จะมี ความรับผิดชอบด้านการเรียนเป็นไปตามสภาพ คือ ก่อนการทดลองมีความรับผิดชอบด้านการเรียนเป็นอย่างไร หลังการทดลองก็มีคะแนนความรับผิดชอบด้านการเรียนเช่นนั้น เพราะไม่ได้รับการพัฒนาความรับผิดชอบด้านการเรียนของตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ วิวัฒน์ รักษาเคน (2531 : 17) ที่ศึกษาพบว่า การฝึกให้เด็กมีความรับผิดชอบ ต้องอาศัยการอบรมสั่งสอนมิใช่ปล่อยให้เด็กมีความรับผิดชอบขึ้นเองได้ เพราะเด็กจำเป็นต้องได้รับการชี้แนะแนวทางในการปฏิบัติ ถ้าปล่อยให้ละเลยเกินไปเด็กก็จะไม่เกิดการพัฒนาในด้านของความรับผิดชอบ และยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ วัลลภา ถนอมศิริ (2539 : 22) ที่ศึกษาพบว่า ความรับผิดชอบของบุคคลนั้น สามารถเรียนรู้และพัฒนาให้เพิ่มมากขึ้นได้ โดยอาศัยองค์ประกอบของการกำหนดความรับผิดชอบ คือ ใช้การจัดการศึกษา และการฝึกอบรมเพื่อเพิ่มความรับผิดชอบให้กับบุคคลได้ ดังนั้นความรับผิดชอบของบุคคลต้องอาศัยการส่งเสริม การชี้แนะแนวทางเพื่อพัฒนาให้มีเพิ่มมากขึ้น มิใช่ปล่อยให้เกิดขึ้นเองโดยธรรมชาติ

2.นักเรียนกลุ่มทดลอง มีความรับผิดชอบด้านการเรียนก่อนการทดลองและหลังการทดลองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานข้อที่ 2 ที่กล่าวว่า “ความรับผิดชอบด้านการเรียนของนักเรียนกลุ่มทดลองก่อนทดลองและหลังทดลองมีความแตกต่างกัน” โดยแตกต่างกันทั้งในภาพรวม และรายด้าน ทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ ด้านความเอาใจใส่ต่อการเรียนและงานที่ทำ ด้านการตรงต่อเวลา และด้านความละเอียดรอบคอบในการทำงาน ฉะนั้นสามารถกล่าวได้ว่าการเข้าร่วมโปรแกรมการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มตามทฤษฎีพฤติกรรมนิยม สามารถพัฒนาให้ผู้เรียน มีโอกาสเรียนรู้พฤติกรรมที่พึงประสงค์จากการมีส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน ทำให้นักเรียนมีโอกาสแสดงออกเกี่ยวกับความรู้สึก และความคิดเห็นของแต่ละคน นักเรียนได้สำรวจตนเอง เกิดการยอมรับตนเอง กล้าที่จะเผชิญปัญหาหรือปรับปรุงตนเอง จึงส่งผลให้นักเรียนมีพฤติกรรมความรับผิดชอบด้านการเรียนสูงขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับแนวความคิดของโอลเซน (Ohlsen. 1994:10 – 11) ที่กล่าวว่า การให้คำปรึกษาแบบกลุ่มเป็นการช่วยเหลือให้บุคคลพัฒนาความเข้าใจตนเอง เพิ่มขีดความสามารถของตน โดยอาศัยกระบวนการกลุ่มซึ่งเป็นการเรียนรู้ต่อเนื่อง เพื่อให้บุคคลได้ทดลองพฤติกรรมที่เหมาะสม และสอดคล้องกับแนวความคิดของ เคลแมน (Kelman. 1993: 399 – 432) ที่กล่าวว่า การให้คำปรึกษาแบบกลุ่มทำให้นักบุคคลไม่โดดเดี่ยว ได้รู้จักตนเอง สามารถปรับตัวได้ มีการพัฒนาตนเองเป็นตัวของตัวเอง กล้าแสดงความรู้สึกที่แท้จริง เกิดการยอมรับและพร้อมที่จะรับผิดชอบในการแก้ปัญหาของตนเอง และยังสอดคล้องกับแนวความคิดของพงษ์พันธ์ พงษ์โสภณ (2543 : 233) ที่กล่าวว่า ประสบการณ์ที่ได้จากการเข้ากลุ่ม หรือการมีส่วนร่วม จะทำให้ผู้เรียน มีโอกาสจากการเรียนรู้ จากการมีส่วนร่วมกระทำกิจกรรมต่าง ๆ ที่ส่งเสริมการวิเคราะห์ความรู้สึก ความต้องการ ตลอดจนพฤติกรรมและความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในกลุ่มที่ช่วยให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตนเองไปในทิศทางที่เหมาะสมได้

จากผลการวิจัยครั้งนี้ แสดงให้เห็นว่าการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มตามทฤษฎีพฤติกรรมนิยมเป็นกระบวนการช่วยเหลือโดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อช่วยให้นักเรียนได้ทราบแนวทางในการปรับปรุงหรือแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับความรับผิดชอบด้านการเรียน โดยในการให้คำปรึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้เทคนิคต่าง ๆ ในการให้คำปรึกษา ได้แก่ การฟัง การใช้คำถามปลายเปิด และปลายปิด การสะท้อนความรู้สึก การใช้กรณีตัวอย่าง การให้กำลังใจ และการเสริมแรง ซึ่งเทคนิคเหล่านี้ จะช่วยให้นักเรียนมีความกระตือรือร้นในการระบุพฤติกรรมที่เป็นปัญหาเกี่ยวกับความรับผิดชอบด้านการเรียนของตนเอง และเรียงลำดับพฤติกรรมที่นักเรียนต้องการแก้ไขจากมากที่สุดไปหาน้อยที่สุดโดยพฤติกรรมที่นักเรียนต้องการแก้ไขนั้นต้องไม่ยากเกินกว่าที่นักเรียนจะปฏิบัติได้ นอกจากนี้ ผู้วิจัยยังให้นักเรียนช่วยกันสำรวจว่ามีสิ่งใดหรือเหตุการณ์ใดบ้างที่เกิดก่อนพฤติกรรมที่เป็นปัญหาเกี่ยวกับความรับผิดชอบด้านการเรียน ทั้งนี้เพื่อให้นักเรียนได้ตระหนักถึงผลเสียของการแสดงพฤติกรรมที่เป็นปัญหาเกี่ยวกับความรับผิดชอบด้านการเรียน ต่อจากนั้นผู้วิจัยให้นักเรียนทำสัญญาเพื่อดำเนินการแก้ไขพฤติกรรมที่เป็นปัญหา โดยเลือกใช้เทคนิคการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มตามทฤษฎีพฤติกรรมนิยม ซึ่งได้แก่ เทคนิคการฟัง การใช้กรณีตัวอย่าง การเจียบ การสะท้อนความรู้สึก การเสริมแรง การให้ข้อมูลย้อนกลับ ซึ่งเทคนิคเหล่านี้จะช่วยให้นักเรียนมีความรับผิดชอบด้านการเรียนมากขึ้นทั้งในด้านความเอาใจใส่ต่อการเรียนและงานที่ทำ ด้านการตรงต่อ

เวลา และด้านความละเอียดรอบคอบในการทำงาน นอกจากนี้การให้คำปรึกษาแบบกลุ่มตาม ทฤษฎีพฤติกรรมนิยม ยังช่วยให้นักเรียนเกิดการยอมรับตนเอง มีความมั่นใจ กล้าที่จะเปิดเผย พร้อมทั้งยอมรับปัญหาที่เกิดขึ้นกับตนเอง และกลุ่มมีความร่วมมือกับปัญหาต่าง ๆ ระหว่าง นักเรียนด้วยกันในกลุ่ม ทำให้เกิดการเรียนรู้ และนำเอาประสบการณ์จากกลุ่มไปใช้ในการแก้ปัญหา ของตน ซึ่งมีผลทำให้นักเรียนที่ได้เข้าร่วมกลุ่มการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มตามทฤษฎีพฤติกรรมนิยม มีความรับผิดชอบด้านการเรียนก่อนทดลองและหลังทดลองแตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐานข้อ ที่ 1

สำหรับผลการศึกษาคั้งนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของเจลิม ค้าแก้ว (2530 : 59) ที่ ศึกษาพบว่าผลการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มที่มีต่อความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านห้วยก้างราษฎร์สามัคคี อำเภอพญาเม็งราย พบว่า นักเรียนที่ได้รับการให้คำปรึกษา แบบกลุ่มมีความรับผิดชอบสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และยังสอดคล้องกับผล การศึกษาของ มาลี วงษ์แก้ว (2536 : 60) ที่ได้ศึกษาพบว่าผลของการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มต่อ การพัฒนาความเชื่อมั่นในตนเอง ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนไทยนิยมสงเคราะห์ กรุงเทพมหานคร พบว่านักเรียนที่ได้รับการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มมีความเชื่อมั่นในตนเองสูงขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับผลการวิจัยของมณีรัตน์ เนียมหอม (2545 : 52) ที่ศึกษาผลของการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มที่มีต่อพฤติกรรมการเรียนของนักเรียนชาวเขา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านเข็กน้อย อำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์ พบว่า นักเรียนที่ ได้รับการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มมีพฤติกรรมการเรียนสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. นักเรียนกลุ่มทดลองและนักเรียนกลุ่มควบคุม มีความรับผิดชอบด้านการเรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 โดยแตกต่างกันทั้งในภาพรวม และรายด้าน ทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ ด้านความเอาใจใส่ต่อการเรียนและงานที่ทำ ด้านการตรงต่อเวลา และด้านความ ละเอียดรอบคอบในการทำงาน ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานข้อที่ 3 ที่กล่าวว่า “ความรับผิดชอบ ด้านการเรียนของนักเรียนกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุมมีความแตกต่างกัน”

จากการศึกษาคั้งนี้แสดงให้เห็นว่า การให้คำปรึกษาแบบกลุ่มตามทฤษฎีพฤติกรรมนิยม สามารถทำให้นักเรียนกลุ่มทดลอง มีคะแนนความรับผิดชอบด้านการเรียนหลังการทดลอง สูงกว่า นักเรียนกลุ่มควบคุม ดังที่ ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ (2534 : 180 – 181) กล่าวไว้ว่า หากจะ เปรียบเทียบการให้คำปรึกษาเป็นรายบุคคลและเป็นกลุ่มนั้น การให้คำปรึกษาเป็นกลุ่มจะช่วย เสริมสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในกลุ่ม สมาชิกของกลุ่มได้เรียนรู้การสร้างสัมพันธ์ไมตรีกับ เพื่อนสนิท ผลจากการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมภายในจะช่วยให้สมาชิกแต่ละคนได้รู้จัก และเข้าใจ ตนเองมากขึ้น ยอมรับตนเอง ยอมรับความเป็นเพื่อน ความเป็นมนุษย์ของบุคคลอื่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งของสมาชิกกลุ่ม กล้าแสดงความคิดเห็น และสามารถโอนอ่อนผ่อนตามเพื่อน สนิทอย่างมีเหตุผลที่เหมาะสม ยินดีให้ความช่วยเหลือและมีความรับผิดชอบสูงขึ้น ซึ่งช่วยให้ บรรยากาศภายในกลุ่มมีความเป็นกันเองมากขึ้น และผลสืบเนื่องจากการมีปฏิสัมพันธ์ภายในกลุ่ม จะช่วยให้เด็กสามารถติดต่อประสานงานและมีมนุษยสัมพันธ์กับบุคคลภายนอกกลุ่ม ทั้งที่โรงเรียน บ้าน ชุมชนต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม

สำหรับผลการศึกษาคั้งนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของ กรรณาภรณ์ ดวงแจ่มกาญจน์ (2541 : 53) ที่ศึกษาพบว่า นักเรียนมีความรับผิดชอบต่อตนเองสูงขึ้นภายหลังเข้าร่วมการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มตามทฤษฎีพฤติกรรมนิยมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ วิญญู พูลศรี (2543 : 35 – 39) ได้ศึกษาผลการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความวิตกกังวลในการเรียน นิสัยและทัศนคติในการเรียนของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ผลการศึกษาปรากฏว่า นักศึกษามีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นภายหลังได้รับคำปรึกษาแบบกลุ่ม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมีความวิตกกังวลในการเรียนลดลงกว่าก่อนได้รับคำปรึกษาแบบกลุ่ม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมีนิสัยและทัศนคติในการเรียนดีขึ้นกว่าก่อนได้รับคำปรึกษาแบบกลุ่มอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับงานวิจัยของสุภาพร จันทรศิริโยธิน (2546 : 127) ที่ศึกษาพบว่าผลการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มที่มีต่อการพัฒนาความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบ้านบางกะปิ ปีการศึกษา 2546 จำนวน 20 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 10 คน ผลการทดลองปรากฏว่า นักเรียนที่ได้รับการทดลองเป็นกลุ่มที่มีความรับผิดชอบสูงขึ้นกว่านักเรียนที่ไม่ได้รับการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ผลจากการศึกษาคั้งนี้ และผลจากงานวิจัยที่สอดคล้องกับการศึกษาดังกล่าว แสดงให้เห็นว่า การให้คำปรึกษาแบบกลุ่มตามทฤษฎีพฤติกรรมนิยม เป็นวิธีที่สามารถพัฒนาความรับผิดชอบด้านการเรียนของนักเรียนให้สูงขึ้นกว่าเดิมได้ เพราะทั้งนี้การให้คำปรึกษาแบบกลุ่มช่วยให้นักเรียนยอมรับตนเอง มีความมั่นใจ กล้าที่จะเปิดเผยพร้อมทั้งยอมรับปัญหาที่เกิดขึ้นกับตนเอง และกลุ่มมีการร่วมกันแก้ปัญหาต่าง ๆ ระหว่างนักเรียนภายในกลุ่ม ทำให้เกิดการเรียนรู้และนำเอาประสบการณ์จากกลุ่มไปใช้ในการแก้ปัญหาของตน ซึ่งมีผลทำให้นักเรียนที่ได้รับคำปรึกษาแบบกลุ่มตามทฤษฎีพฤติกรรมนิยมมีความรับผิดชอบด้านการเรียนที่ดีขึ้น

ในการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มตามทฤษฎีพฤติกรรมนิยม ผู้วิจัยได้สังเกตนักเรียนในกลุ่มพบว่า นักเรียนมีความกระตือรือร้นในการเข้ากลุ่มในฐานะสมาชิกกลุ่ม มีความตั้งใจในการร่วมกันแก้ปัญหาของตนเอง และของสมาชิกในกลุ่มอย่างเต็มที่ อย่างไรก็ตามในครั้งแรก ๆ ของการเข้าร่วมกลุ่มการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มตามทฤษฎีพฤติกรรมนิยม ยังมีนักเรียนบางคนไม่ค่อยกล้าแสดงความคิดเห็น แต่เมื่อได้รับการกระตุ้นจากผู้วิจัยและนักเรียนคนอื่น ๆ ในกลุ่ม ก็สามารถทำหน้าที่ของตนได้ดีขึ้น และในช่วงของการปัจฉิมนิเทศ นักเรียนได้ร่วมสรุปถึงประโยชน์ของการเข้ากลุ่มในครั้งนี้ สรุปได้ว่า นักเรียนได้รับประโยชน์จากการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน ทำให้รู้แนวทางในการนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อตนเอง และนอกจากนั้นนักเรียนที่ได้เข้าร่วมการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มตามทฤษฎีพฤติกรรมนิยมยังเกิดความรู้สึกผูกพันและมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันเพิ่มมากขึ้นด้วย

ข้อสังเกตจากงานวิจัย

จากผลการวิจัยในครั้งนี้ มีนักเรียนในกลุ่มทดลอง จำนวน 1 คน ที่มีคะแนนความรับผิดชอบด้านการเรียนต่ำกว่าก่อนการเข้าร่วมการทดลอง ทั้งนี้อาจจะเป็นผลมาจากการที่นักเรียนไม่ค่อยกล้าแสดงออก ไม่กล้าแสดงความคิดเห็น หรือเสนอปัญหาที่แท้จริงของตนเองออกมา เพื่อ

ร่วมกับการให้คำปรึกษากลุ่ม ประกอบกับนักเรียนมีสภาพจิตใจที่โศกเศร้า เนื่องจากเกิดปัญหาในครอบครัว ซึ่งปัจจัยดังกล่าวอาจมีผลทำให้คะแนนความรับผิดชอบด้านการเรียนของนักเรียนเมื่อเข้าร่วมการให้คำปรึกษาแล้ว มีคะแนนความรับผิดชอบด้านการเรียนต่ำลง ซึ่งจากข้อสังเกตที่ค้นพบนี้ อาจมีการนำการให้คำปรึกษารายบุคคลเข้ามาช่วยในการให้คำปรึกษาเพิ่มเติม เพื่อศึกษาสาเหตุที่แท้จริง และให้การช่วยเหลือผู้เข้าร่วมทดลองต่อไป

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 ผู้ที่จะทำหน้าที่ผู้ให้คำปรึกษาแบบกลุ่มตามทฤษฎีพฤติกรรมนิยม ควรเป็นผู้ที่มีความรู้และมีประสบการณ์ทางด้าน การให้คำปรึกษากลุ่ม รู้จักเทคนิคและวิธีการในการให้คำปรึกษา

1.2 ผู้ที่จะทำหน้าที่เป็นผู้ให้คำปรึกษาจะต้องมีความพร้อม และมีความตั้งใจจริงที่จะให้ความช่วยเหลือนักเรียน

1.3 สถานที่ที่ใช้ในการให้คำปรึกษา ต้องมีความเป็นส่วนตัว มีบรรยากาศที่ดีที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของสมาชิก เพื่อให้สามารถแสดงพฤติกรรมและเปิดเผยความรู้สึกได้อย่างอิสระ

1.4 ช่วงเวลาที่ใช้ในการให้คำปรึกษากับนักเรียนนั้น ต้องเป็นช่วงเวลาที่เหมาะสมในการให้คำปรึกษา คือต้องเป็นเวลาที่ผู้เข้าร่วมการให้คำปรึกษากลุ่ม สามารถที่จะเข้าร่วมการให้คำปรึกษาได้ครบถ้วน ไม่มีใครขาดการเข้าร่วมการให้คำปรึกษา

1.5 ระยะเวลาที่ให้คำปรึกษากับสมาชิกกลุ่ม ต้องเหมาะสมคือไม่มาก และไม่น้อยเกินไป โดยทั่วไประยะเวลาประมาณ 1 ชั่วโมง จะเป็นระยะเวลาที่เหมาะสมสำหรับการให้คำปรึกษา

1.6 อาจมีการนำเทคนิคการให้คำปรึกษาทฤษฎีอื่น หรือใช้การให้คำปรึกษาเป็นรายบุคคลเข้าร่วม

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป

2.1 ควรมีการติดตามผลพฤติกรรมความรับผิดชอบด้านการเรียนของนักเรียนหลังจากที่เข้าร่วมการให้คำปรึกษาไปแล้วต่ออีกเป็นระยะ ๆ เช่น 3 เดือน 6 เดือน เป็นต้น เพื่อศึกษาความคงทนของการพัฒนาพฤติกรรมดังกล่าว

2.2 ควรมีการพัฒนาความรับผิดชอบด้านการเรียนของนักเรียนโดยการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มตามทฤษฎีพฤติกรรมนิยม กับนักเรียนในระดับชั้นอื่น ๆ ด้วย

2.3 ควรศึกษาผลของการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มตามทฤษฎีพฤติกรรมนิยม เพื่อพัฒนาพฤติกรรมที่พึงประสงค์อื่น ๆ ของผู้เรียน เช่น พฤติกรรมการพูดที่เหมาะสม ความมีน้ำใจ ความรับผิดชอบต่อตนเอง เป็นต้น

2.4 ควรศึกษาเปรียบเทียบการให้คำปรึกษาตามทฤษฎีพฤติกรรมนิยมเป็นกลุ่มกับรายบุคคล เพื่อพัฒนาพฤติกรรมที่พึงประสงค์ เพื่อศึกษาว่าการให้คำปรึกษาแบบพฤติกรรมนิยมเป็นกลุ่มและรายบุคคลสามารถทำให้พฤติกรรมที่พึงประสงค์พัฒนาขึ้นแตกต่างกันมากน้อยเพียงใด

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- การศาสนา, กรม. (2525). *คู่มือการศึกษาจริยธรรมระดับอุดมศึกษา ตอนที่ 2*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์การศึกษา.
- กิ่งแก้ว อัดถากร. (2524). ทำไมต้องวินัย. *มนุษยศาสตร์ปริทรรศน์*. 3 (1) : 15 – 19.
- กิโนติ, เอส. (2526). *เรากับลูก*. แปลโดยรัตน์. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์สมมิตร.
- คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. (2540). *แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ.2540 – 2544)*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- คณิงรัตน์ ลาโพธิ์. (2535). *ผลของการนำกิจกรรมกลุ่มสร้างคุณภาพไปประยุกต์ใช้ในการจัดกิจกรรมแนะแนวที่มีต่อความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6.ปริญญาโท การศึกษามหาบัณฑิต. (จิตวิทยาการแนะแนว)*. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- คมเพชร ฉัตรศุภกุล. (2521). *กิจกรรมกลุ่มในโรงเรียน*. กรุงเทพฯ: ภาควิชาจิตวิทยาแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- จินดนา ธนวิบูลย์ชัย. (2535). *คุณสมบัติในการวัดระดับความรับผิดชอบต่อสังคมของนิสิตนักศึกษาต่างสาขาวิชา. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต.(สาขาจิตวิทยาการแนะแนว)* กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- จิราภรณ์ อารยะรังสฤษฎ์. (2539). *จิตวิทยาการให้คำปรึกษาแบบกลุ่ม*. เชียงใหม่: ภาควิชาจิตวิทยา คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- จूरรัตน์ นันทย์ทวีกุล. (2536). *การวิเคราะห์องค์ประกอบคุณลักษณะความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในกรุงเทพมหานคร. ปริญญาโทการศึกษามหาบัณฑิต. (การวัดผลการศึกษา)*. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- เจียรนัย ทรงชัยกุล. (2529). *เอกสารการสอนชุดวิชาการแนะแนวในระดับมัธยมศึกษา หน่วยที่ 1 – 2*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- เฉลิม คำแก้ว. (2530). *ผลการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มที่มีผลต่อความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านห้วยก้างราษฎร์สามัคคี อำเภอพญาเม็งราย จังหวัดเชียงราย. ปริญญาโทการศึกษามหาบัณฑิต. (จิตวิทยาการแนะแนว)*. พิษณุโลก: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พิษณุโลก. ถ่ายเอกสาร.
- ชูชัย สมितिไกร. (2530). *การให้คำปรึกษาเชิงปฏิบัติการ*. ฉะเชิงเทรา: ภาควิชาจิตวิทยาและการแนะแนว คณะครุศาสตร์ วิทยาลัยครูฉะเชิงเทรา.
- ไชยรัตน์ ปราณี. (2531). *การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน พฤติกรรมการทำงานกลุ่ม และความรับผิดชอบต่อสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนสังคมศึกษา โดยการสอนแบบซินดิเคทกับการสอนตามคู่มือครู*. ปริญญาโทการศึกษามหาบัณฑิต. (จิตวิทยาการแนะแนว) กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.

- ณิชนานต์ โถวรุ่งเรือง. (2538). การเปรียบเทียบผลของการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มและแบบรายบุคคลตามทฤษฎีพฤติกรรมนิยม เพื่อลดพฤติกรรมการพูดที่ไม่เหมาะสมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนหนองพลับพิทยาศาสตร์ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์. ปริญญาานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. (จิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- ดวงจันทร์ หนูทอง. (2518). ผลของการใช้แม่แบบหนังสือที่มีต่อการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดมณีเจริญ มิตรภาพที่ 227 จังหวัดนครศรีธรรมราช. ปริญญาานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. (จิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- ดวงเดือน พันธุมนาวิน; และคณะ. (2524). ความสัมพันธ์ภายในครอบครัวกับสุขภาพจิตและจริยธรรมของนักเรียนวัยรุ่น. รายงานการวิจัยฉบับที่ 26. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- ดุขฎิ ททรัพย์ปรุง. (2529). ผลการใช้บทบาทสมมติเพื่อพัฒนาความรับผิดชอบต่อหน้าที่การงานของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนวัดรางบัว กรุงเทพมหานคร. ปริญญาานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. (การมัธยมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- ทองเรือน อมรัชกุล. (2520). กิจกรรมกลุ่มในโรงเรียน. พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พิษณุโลก.
- _____. (2524). เอกสารคำสอนแนะแนว 301 การแนะแนวเบื้องต้น. พิษณุโลก: ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พิษณุโลก.
- นภดล ภวานวิเชียร. (2540). การศึกษาค่านิยมด้านความรับผิดชอบของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่ได้รับการสร้างเสริมด้วยกระบวนการที่พัฒนาตามแนวคิดของไอเซ็นและแรทส์. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. (การวัดและประเมินผลการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- นันทิกา แยมสรवल. (2531). ทฤษฎีและเทคนิคการให้คำปรึกษาแนะแนว. กรุงเทพฯ: ภาควิชาจิตวิทยาและการแนะแนว มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- นัยนา เอื้ออำนวยชัย. (2539). ผลของการให้คำปรึกษาตามทฤษฎีพฤติกรรมนิยมที่มีต่อพฤติกรรมตั้งใจเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนประชานิเวศน์ กรุงเทพมหานคร. ปริญญาานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. (จิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- บุญเดือน บันแสง. (2535). ผลการใช้กลุ่มสัมพันธ์ที่มีต่อความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. ปริญญาานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. (สาขาจิตวิทยาการแนะแนว). พิษณุโลก: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร. ถ่ายเอกสาร

- ประเทิน มหาจันทร์. (2536). *สอนเด็กให้มีความรับผิดชอบ*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์การพิมพ์.
- ผดุง อารยะวิญญู. (2528). *เด็กที่มีปัญหาทางพฤติกรรม*. กรุงเทพฯ: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์. (2529). *การแนะแนวและการให้คำปรึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์บัณฑิตการพิมพ์.
- _____. (2536). *การปรับพฤติกรรมเบื้องต้น*. กรุงเทพฯ: ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยา การศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- พงษ์พันธ์ พงษ์โสภา. (ม.ป.ป.). *การแนะแนวและการให้คำปรึกษา*. กรุงเทพฯ: ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- พวงรัตน์ ทวีรัตน์. (2531). *วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์เจริญผล.
- พิจิตรา พงษ์จินดากร. (2525). *การทดลองสอนความรับผิดชอบแก่เด็กที่มีระดับพัฒนาการทางสติปัญญาแตกต่างกันโดยวิธีกลุ่มสัมพันธ์*. ปรินิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. (จิตวิทยาการแนะแนว) กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- เพ็ชรินทร์ ปฐมวนิชกะ. (2535). *การวิเคราะห์องค์ประกอบความรับผิดชอบ ของนักเรียนระดับประถมศึกษา กรณีศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพิษณุโลก*. ปรินิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. (การวัดผลการศึกษา). พิษณุโลก: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- รัตนันท์ ไมตรีจิต. (2537). *การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์และความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการเรียนแบบร่วมมือกับการสอนตามคู่มือครู*. ปรินิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- ระพีพร นิมประยูร. (2537). *ผลของการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มสร้างคุณภาพที่มีต่อหน้าที่การงานของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนวัดดอนหวาย อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม*. ปรินิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. (จิตวิทยาการแนะแนว) กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- รังสรรค์ เพ็งนู. (2523). *การฝึกพฤติกรรมกล้าแสดงออกของนักเรียนหญิงวัยรุ่น โดยวิธีจัดโครงการให้คำปรึกษาเชิงพฤติกรรม*. ปรินิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. (จิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- รัญจวน คำวชิรพิทักษ์. (2538). *จิตวิทยาการสื่อสารในชั้นเรียน*. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัย - ธรรมมาธิราช.

- ลักษณะ โสภกา. (2537). ผลของการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มตามทฤษฎีเผชิญความจริงที่มีต่อความ
รับผิดชอบด้านการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบางมด
(ต้นเปาวิทยาลัยการ) สังกัดกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต.
(จิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- วัชรินทร์ แยมโสภี. (2538). การเปรียบเทียบผลของการให้คำปรึกษาเป็นกลุ่มและรายบุคคลแบบ
เผชิญความจริงที่มีต่อวินัยในตนเองด้านการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2
โรงเรียนอยุธยาอนุสรณ์ อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา.
วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. (จิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ:
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายสำเนา.
- วัชร ทรัพย์มี. (2522). ทฤษฎีและกระบวนการให้คำปรึกษา. กรุงเทพฯ: ภาควิชาจิตวิทยา
คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วัชร ฐะคำ. (2523). จิตวิทยาการแนะแนวและให้คำปรึกษา. กรุงเทพฯ: หน่วยศึกษานิเทศก์
กรมการฝึกหัดครู.
- วารินทร์ ม่วงสุวรรณ. (2517). ความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดูแบบให้ความรักและแบบ
ควบคุมความเอื้อเพื่อและวินัยทางสังคม. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. (จิตวิทยา
การแนะแนว) กรุงเทพฯ: วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- วิชาการ, กรม กระทรวงศึกษาธิการ. (2537). คู่มือหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521
(ฉบับปรับปรุง พุทธศักราช 2533). พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- วิภาภรณ์ เรือนทิพย์. (2530). ผลการจัดกิจกรรมแนะแนวโดยใช้สไลด์เทปเป็นเทคนิคแม่แบบ
ที่มีต่อความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนหนองใหญ่ อำเภอ
หนองใหญ่ จังหวัดชลบุรี. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. (จิตวิทยาการแนะแนว).
กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- วิวัฒน์ รักษาเคน. (2531). ความสำคัญในความรับผิดชอบและความสามารถในการแก้ปัญหาของ
นักเรียนชั้นประถมศึกษาในจังหวัดขอนแก่น. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต.
กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- ศึกษาธิการ, กระทรวง. (2529). การปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา เล่ม 4.
กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- _____. (ม.ป.ป.). หลักสูตรขั้นพื้นฐาน 2544. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- สนธยา ฉัตรมาศ. (2532, มิถุนายน). "จริยธรรมในระดับประถมศึกษา : พฤติกรรมที่ต้องการและ
การปลูกฝัง". ประชากรศึกษา. 39 (1) : 27 – 29.
- สมศักดิ์ ชินพันธ์. (2523). ความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนในชั้นเรียนกับความรู้สึกรับผิดชอบ
และมโนภาพแห่งตน. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. (จิตวิทยาการแนะแนว).
กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.

- สุดฤทัย มุขยวงศา. (2533). *ผลของการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่มโดยใช้แนวคิดพิจารณาความเป็นจริงที่มีต่อนิสัยและทัศนคติในการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต.(จิตวิทยาการแนะแนว) กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- สัญญา สัญญาวิวัฒน์. (2514). *การพัฒนาคุณภาพประชากรไทย*. กรุงเทพฯ: แพร์พิทยา.
- สุรางค์ ไคว์ตระกูล. (2533). *จิตวิทยาการศึกษา*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา. (2526). *ชุดการสอนการปลูกฝังและการสร้างค่านิยมพื้นฐานเรื่องความรับผิดชอบ*. กรุงเทพฯ: จงเจริญการพิมพ์.
- อรทัย โสภา. (2533). *การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์และความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนโดยใช้ชุดการสอนแบบศูนย์การเรียน และเรียนตามคู่มือครู*. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต.(จิตวิทยาการแนะแนว) กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- อนุวัติ คุณแก้ว. (2538). *การวัดและการพัฒนาความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1*. วิทยานิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต. (การทดสอบและวัดผลการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- อุษณีย์ ทองสחרรม. (2538). *ผลของการให้คำปรึกษากลุ่มแบบเผชิญความจริงเพื่อลดความวิตกกังวลในการสอบเพื่อศึกษาต่อของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนนารีอนุกุล จังหวัดอุบลราชธานี*. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. (จิตวิทยาการแนะแนว) กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- Abbott; & William John. (1983, January). " The Effect of Reality Therapy – Based Group Counting on The Self – Esteem of Learning Disabled Sixth, Seventh, and Eighth Grader ". *Dissertation Abstracts International*. 45 (7 A) :1989.
- Bandura, A. (1969). *Principle of Behavior Modification*. New York: Holt, Rinehart and Winston.
- Butterworth; & Thbomas W. (1975, October). The Relationship of Different Methods of Reporting Pupil Progress to the Reading Achievement School Attitude and self Responsibility of a Sample of six Grade Pupil. *Dissertation Abstracts International*. 30 (2043 – A).
- Corey; & Gerald. (1985). *Theory and Practice of Group Counseling*. California: Brooks / Cole Publishing Company.
- Drieks, R. (1975). Group Psychotherapy from the Point of View of Adlerien Psychology. *International Journal of Psychology*. 7 : 368 – 375.
- Flaherty; Rita M.; & Eileen Reutzel. (1965, May – June). " Personality Traits of High and Low Achievers in College." *The Journal of Educational Research*. 58 : 409 – 441.

- Gazda, G.M.; J.A. Duncan; & M.E. Medsows. (1967). " Group counseling and Group Procedure – Report of a survey. " *Counselor Education and Supervision*. 6 (1) : 305 – 310.
- Glasser, W. (1965). *Reality Therapy : A new Approach to Psychiatry*. New York : Harper and Row.
- Harris; & Magaret Ann Canon. (1996, January). " The Influences of Gender, School Year, and Socio Economic Status on Assertiveness for Blacks at Predominantly White Universities." *Dissertation Abstracts International*. 56 (7) : 2574 – A.
- Hart - Heaster; & Susan. (1986, April). " The Effect of Reality Therapy Techniques on The Behaviors of Elementary School Students Across Setting." *Dissertation Abstracts International*. 48 (10A) 2599.
- Hurlock; & Elizabeth B. (1978). *Child Development*. New York: McGroaw – Hill Book Company.
- Jones; Harold E.; & others. (1960). *Personality in Children*. Austin: University of Texas Press.
- Kelman, H.C. (1963). " The Role of the Group in the Induction of Therapeutic Chang Interaction. " *Journal of Group Psychotherapy*. 13 : 399 – 432.
- Ohlsen; & Merle A. (1970). *Group Counseling*. New York: Harcourt Bace and World Inc.
- Peck, R.F.; & R.J. Havighurst. (1963). *Child Development and Personality*. New York: John Wiley & Sons Inc.
- Roger. (1962). Dorothy. *The Psychology of Adolescence*. New York: Appnlecton – Century Croft Inc.
- Spock, BenJamin. (1946). *The Commonsense Book of and Childcare*. New York: Duell, Sican and Peavce.

ภาคผนวก ก
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

- แบบประเมินพฤติกรรมความรับผิดชอบด้านการเรียนของนักเรียน
- โปรแกรมการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มตามทฤษฎีพฤติกรรมนิยม
- หนังสือสัญญา

แบบประเมินความรับผิดชอบด้านการเรียนของนักเรียน

ครั้งที่..... ชั้นมัธยมศึกษาปีที่

วิชา..... วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

ผู้สังเกต..... เวลาที่สังเกต

คำชี้แจง : ความรับผิดชอบด้านการเรียน หมายถึง การแสดงออกของนักเรียนในเรื่องเกี่ยวกับการเรียนโดยการปฏิบัติหน้าที่ของตนเองด้านการเรียนและการทำงานที่ได้รับมอบหมายและพยายามทำหน้าที่อย่างเต็มความสามารถเพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมาย ได้แก่

1.1 ความเอาใจใส่ต่อการเรียนและงานที่ทำ ได้แก่ การตั้งใจฟังขณะที่ครูสอน การซักถามครูในสิ่งที่ไม่เข้าใจหรือสงสัย การตั้งใจทำงานที่ได้รับมอบหมายในขณะที่เรียน ไม่นำงานอื่นขึ้นมาทำ ไม่นำของเล่นขึ้นมาเล่นขณะที่ครูสอนและมอบหมายงานให้ทำ มีการจดงานหรือบันทึกขณะที่ทำกิจกรรมการเรียนการสอน การให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมการเรียน

1.2 การตรงต่อเวลา ได้แก่ การเข้าเรียนให้ตรงเวลา การทำงานที่ได้รับมอบหมายได้ครบถ้วน และส่งงานทันตามกำหนดเวลา

1.3 ความละเอียดรอบคอบในการทำงาน ได้แก่ การนำอุปกรณ์การเรียนมาเรียน การมีความละเอียดรอบคอบในการทำงาน การปรับปรุงแก้ไขผลงาน และตรวจทานผลงานก่อนส่งครู การระมัดระวังรักษาอุปกรณ์การเรียนของส่วนรวมและของตนเอง

การให้คะแนน

1. ช่วงเวลาที่สังเกต ถ้านักเรียนแสดงพฤติกรรมใด ไม่ว่าจะแสดงกี่ครั้งก็ตาม ให้ใส่เลข 1 ลงในช่องที่ตรงกับพฤติกรรมที่นักเรียนแสดง (โดยช่วงเวลาที่สังเกตแบ่งออกเป็น 8 ช่วงเวลา จะสังเกตนักเรียนคนละ 45 วินาที ซึ่งในแต่ละช่วงใช้เวลาช่วงละ 6 นาที แล้วพัก 1 นาที)

2. ถ้านักเรียนไม่แสดงพฤติกรรมในช่วงเวลาที่สังเกตให้ใส่เลข 0 ลงในช่องตรงกับพฤติกรรมที่นักเรียนไม่ได้แสดง

โปรแกรมการให้คำปรึกษาแบบพฤติกรรมนิยมเพื่อพัฒนาความรับผิดชอบ ด้านการเรียนของนักเรียน

ครั้งที่ 1

ชื่อเรื่อง : ปฐมนิเทศ / สร้างสัมพันธภาพ

วัตถุประสงค์ :

1. เพื่อสร้างสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับนักเรียน และนักเรียนกับผู้ให้คำปรึกษา
2. เพื่อให้นักเรียนทราบวัตถุประสงค์ของการให้คำปรึกษา บทบาทหน้าที่ของนักเรียน ตลอดจนระยะเวลา จำนวนครั้งและสถานที่ในการรับคำปรึกษา

เวลาที่ใช้ : 50 นาที

อุปกรณ์ : กระดาษขนาด 4 8 นิ้ว เท่ากับจำนวนผู้เข้ารับคำปรึกษา

ดินสอคนละ 1 แท่ง

เช็ทกัลด์คนละ 1 ตัว

วิธีดำเนินการ

1. ผู้ให้คำปรึกษา กล่าวต้อนรับผู้รับคำปรึกษา พร้อมแนะนำตนเองให้ผู้รับคำปรึกษารู้จักและให้นักเรียนแนะนำตัวเอง
2. ผู้วิจัยอธิบายวัตถุประสงค์ของการให้คำปรึกษา บทบาทและหน้าที่ของนักเรียน ระยะเวลา จำนวนครั้ง และสถานที่ในการรับคำปรึกษา
3. ผู้ให้คำปรึกษาแจกโปรแกรมการให้คำปรึกษากับนักเรียน
4. ผู้ให้คำปรึกษาเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถามข้อสงสัยเกี่ยวกับรายละเอียดต่าง ๆ ที่ได้ชี้แจงไป
5. ผู้ให้คำปรึกษาแจกกระดาษ ดินสอ และเช็ทกัลด์ให้กับนักเรียน แล้วชี้แจงกติกาให้ปฏิบัติดังนี้
 - 5.1 ให้นักเรียนเขียนเรื่องราวเกี่ยวกับตัวเองที่สำคัญ 5 ข้อลงในกระดาษที่แจกให้ ใช้เวลาประมาณ 10 นาที โดยให้เขียนให้ชัดเจนอ่านง่าย เพื่อให้ผู้อื่นรู้จักและคุ้นเคยกันยิ่งขึ้น บนหัวกระดาษให้เขียนว่า " ฉันคือใคร "
 - 5.2 เมื่อครบเวลา 10 นาที แล้วให้ทุกคนใช้เช็ทกัลด์กลัดกระดาษติดไว้กับหน้าอกเสื้อของตนเอง
 - 5.3 ผู้ให้คำปรึกษาเปิดเพลงเบา ๆ แล้วให้ผู้เข้ารับคำปรึกษาแต่ละคนเดินไปรอบ ๆ ห้อง เพื่อให้อ่านข้อมูลของสมาชิกกลุ่มแต่ละคน โดยห้ามพูดคุยกัน

- 5.4 จากนั้นให้ผู้รับคำปรึกษานั่งเป็นวงกลม แล้วให้แต่ละคนหันหน้าไปทางขวามือ จากนั้นให้สมาชิกสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับสมาชิกแต่ละคนเป็นเวลาคนละ 2 นาทีให้ได้ข้อมูลมากที่สุด
- 5.5 เมื่อครบเวลา 15 นาทีแล้วให้สมาชิกแต่ละคนมานั่งรวมกลุ่มกันอีกครั้ง เพื่อให้สมาชิกทุกคนในกลุ่มได้มีโอกาสรู้จักตัวตนของกันและกันมากยิ่งขึ้น แล้วจึงอธิบายถึงประโยชน์ที่ได้จากกิจกรรมนี้
- 5.6 ผู้ให้คำปรึกษากล่าวสรุปเพิ่มเติมข้อคิดที่ได้จากการทำกิจกรรมนี้ และนัดหมายในครั้งต่อไป

การประเมินผล

สังเกตจากพฤติกรรมของนักเรียน

โปรแกรมการให้คำปรึกษาแบบพฤติกรรมนิยมเพื่อพัฒนาความรับผิดชอบ ด้านการเรียนของนักเรียน

ครั้งที่ 2 - 3

ชื่อเรื่อง : ความเอาใจใส่ต่อการเรียนและงานที่ทำ

วัตถุประสงค์ :

1. เพื่อให้นักเรียนระบุพฤติกรรมความไม่เอาใจใส่ต่อการเรียนและงานที่ทำ
2. ให้นักเรียนพิจารณาผลเสียที่ตามมาและเห็นความจำเป็นว่าต้องปรับปรุง
3. เพื่อให้นักเรียนพิจารณาแนวทางแก้ไขพฤติกรรมความไม่เอาใจใส่ต่อการเรียนและงานที่ทำของตนเอง

เวลาที่ใช้ : 50 นาที

วิธีดำเนินการ : ครั้งที่ 2-3 มีวิธีดำเนินการให้คำปรึกษาเช่นเดียวกันคือ

ขั้นที่ 1 ขั้นก่อตั้งกลุ่ม

ผู้ให้คำปรึกษาให้นักเรียนกล่าวคำทักทาย สร้างความคุ้นเคยต่อกัน เพื่อให้สมาชิกเกิดความรู้สึกคุ้นเคยและไว้วางใจกัน

ขั้นที่ 2 ขั้นเปลี่ยนแปลงกลุ่ม

ผู้ให้คำปรึกษาชี้แจงวัตถุประสงค์ของการให้คำปรึกษากลุ่มในเรื่องความไม่เอาใจใส่ต่อการเรียนและงานที่ทำ ให้นักเรียนเข้าใจและเห็นความสำคัญของความไม่เอาใจใส่ต่อการเรียนและงานที่ทำ

ขั้นที่ 3 ขั้นดำเนินการให้คำปรึกษา

ผู้ให้คำปรึกษาให้นักเรียนระบุพฤติกรรมที่แสดงว่านักเรียนไม่เอาใจใส่ต่อการเรียนและงานที่ทำที่นักเรียนต้องการปรับปรุงแก้ไข แล้วดำเนินการให้คำปรึกษาเพื่อพัฒนาพฤติกรรมความรับผิดชอบด้านความไม่เอาใจใส่ต่อการเรียนและงานที่ทำ ตามลำดับขั้นตอนดังนี้

2.1 ผู้ให้คำปรึกษาใช้เทคนิคต่าง ๆ ในการให้คำปรึกษา ได้แก่ การฟัง การใช้คำถามปลายเปิดและปลายปิด การสะท้อนความรู้สึก การทวนคำหรือข้อความ การตีความ การให้กำลังใจเพื่อให้นักเรียนระบุพฤติกรรมความไม่เอาใจใส่ต่อการเรียนและงานที่ทำและผลเสียต่อตนเองจากพฤติกรรมนั้น

2.2 ให้นักเรียนอภิปรายร่วมกันถึงความจำเป็น / ประโยชน์ที่จะมีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมไม่เอาใจใส่ต่อการเรียนและงานที่ทำ

2.3 ให้นักเรียนเรียงลำดับพฤติกรรมที่นักเรียนต้องการปรับปรุงแก้ไขมากที่สุดไปหาน้อยที่สุด

2.4 ผู้ให้คำปรึกษาและนักเรียนปรึกษาร่วมกันว่าพฤติกรรมที่ต้องการแก้ไขนั้นสามารถแก้ไขได้มากน้อยเพียงใด และต้องไม่ยากเกินกว่าที่นักเรียนจะปฏิบัติได้

2.5 ผู้ให้คำปรึกษาให้นักเรียนสำรวจพฤติกรรมที่นักเรียนต้องการแก้ไขว่ามีสิ่งใดหรือเหตุการณ์ใดบ้างที่เกิดก่อนพฤติกรรมไม่เอาใจใส่ต่อการเรียนและงานที่ทำ และผลที่เกิดตามมาภายหลังการแสดงพฤติกรรมนั้นเป็นอย่างไร

2.6 เมื่อนักเรียนเข้าใจถึงข้อเสียของการมีพฤติกรรมความไม่เอาใจใส่ต่อการเรียนและงานที่ทำที่ทำให้เกิดผลเสียกับตนเองและต้องการที่จะแก้ไขแล้ว ผู้ให้คำปรึกษาให้นักเรียนทำสัญญาเพื่อที่จะดำเนินการแก้ไขพฤติกรรมที่เป็นปัญหา

2.7 ผู้ให้คำปรึกษาใช้เทคนิคในการให้คำปรึกษาแบบพฤติกรรมนิยม ได้แก่ กรณีตัวอย่าง การชี้แนะ และการเสริมแรงทางสังคม ซึ่งมีลำดับขั้นดังนี้

2.7.1 ผู้ให้คำปรึกษาแจกเอกสารกรณีตัวอย่าง เรื่อง “ความไม่เอาใจใส่ต่อการเรียนและงานที่ทำ”

2.7.2 ผู้ให้คำปรึกษาให้นักเรียนศึกษาเรื่องของกรณีตัวอย่าง

2.7.3 ผู้ให้คำปรึกษาให้นักเรียนอภิปรายเกี่ยวกับบทบาทของแต่ละคนในกรณีตัวอย่างว่ามีพฤติกรรมการเอาใจใส่ต่อการเรียนและงานที่ทำอย่างไร โดยให้นักเรียนวิเคราะห์พฤติกรรมของแต่ละคน ตามหัวข้อดังต่อไปนี้

- ก. นักเรียนคิดว่า ดนัย มีความเอาใจใส่ต่อการเรียนและงานที่ทำเหมาะสมหรือไม่ อย่างไร
- ข. นักเรียนคิดว่า ภูซงค์ มีความเอาใจใส่ต่อการเรียนและงานที่ทำเหมาะสมหรือไม่ อย่างไร
- ค. นักเรียนคิดว่า การที่ ดนัย และ ภูซงค์ มีพฤติกรรมดังกล่าวนั้นมีผลอย่างไรต่อตัวเขาบ้าง
- ง. นักเรียนคิดว่า ดนัย และ ภูซงค์ ควรจะปฏิบัติตนอย่างไรที่แสดงถึงการเอาใจใส่ต่อการเรียนและงานที่ทำที่เหมาะสม

2.7.4 ผู้ให้คำปรึกษาชี้แนะแนวทางในการปฏิบัติตนให้มีความเอาใจใส่ต่อการเรียนและงานที่ทำว่านักเรียนจะสามารถปฏิบัติได้อย่างไรบ้างและให้การเสริมแรงทางสังคมกับนักเรียนที่สามารถบอกถึงแนวทางในการปฏิบัติตนให้มีความเอาใจใส่ต่อการเรียนและงานที่ทำได้

ขั้นที่ 4 ขั้นยุติการให้คำปรึกษา

ผู้ให้คำปรึกษาให้นักเรียนสรุปผลของการให้คำปรึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมความไม่รับผิดชอบและแนวทางการแก้ไขพฤติกรรมดังกล่าว แล้วผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม

เทคนิคที่ใช้

กรณีตัวอย่าง การชี้แนะ และการเสริมแรงทางสังคม

การประเมินผล

สังเกตจากพฤติกรรมนักเรียน

กรณีตัวอย่าง เรื่อง “ ความไม่เอาใจใส่ต่อการเรียนและงานที่ทำ ”

दनัย เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ซึ่งมีผลการเรียนอ่อน ในเวลาที่เรียนในขณะที่ครูกำลังอธิบาย ดนัยมักจะชอบพูดคุยกับภุขงค์ เพื่อนที่นั่งอยู่ติดกัน ทำให้ส่งเสียงดังรบกวนเพื่อนคนอื่น ๆ อยู่เสมอ

แก้ว กับ หวาน เป็นเพื่อนห้องเดียวกับदनัย และนั่งใกล้กับที่นั่งของदनัยและภุขงค์ รู้สึกไม่มีสมาธิในการเรียนเลย และรู้สึกว่าคาญदनัยและภุขงค์ที่ชอบพูดคุยกันในเวลาเรียน พอหมดชั่วโมงก็ต้องถามเพื่อนทุกครั้งว่าครูให้ทำอะไร มีการบ้านอะไรบ้าง แก้วและหวานจึงนำปัญหาที่อดใจของตนเองไปปรึกษาครูสมพร ว่าควรทำอย่างไรดี ครูแนะนำว่า ถ้าต่อไปนี้दनัยและภุขงค์มาถามอีกว่าครูให้ทำอะไร แก้วและหวานก็ไม่ต้องบอก เพื่อให้दनัยและภุขงค์ได้รับบทเรียนว่าถ้าไม่เอาใจใส่ต่อการเรียนและงานที่ทำจะได้รับผลอย่างไร และจะต้องปรับปรุงตนเองอย่างไรบ้าง แก้วและหวานรับคำแล้วลองปฏิบัติดู

วันหนึ่งขณะที่เรียนวิชาการงานพื้นฐานอาชีพ ดนัยและภุขงค์ก็เริ่มคุยกันเช่นเคย ครูสมพรหันไปเตือนหลายครั้ง แต่ก็ยังเหมือนเดิม เมื่อสอนจบและสาธิตวิธีการแกะสลักผลไม้แล้วจึงให้นักเรียนฝึกทำบ้าง นักเรียนคนอื่นเริ่มลงมือทำ ดนัยหันมาถามแก้วว่าครูให้ทำอะไร แก้วจึงแก้งตอบว่า “ ฉันเองก็ไม่ได้ยินที่ครูพูดเพราะเธอกับภุขงค์คุยกันเสียงดังจนฉันฟังครูไม่รู้เรื่องเลย ” เมื่อไม่ได้คำตอบदनัยจึงหันไปถามอารี ซึ่งนั่งอยู่ใกล้กัน อารีบอกว่า เธอกำลังจะถามนิดาเหมือนกันเพราะอารีเองมีวแต่ทำงานวิชาภาษาไทย ที่ต้องส่งในชั่วโมงต่อไป

หลังจากเวลาผ่านไป 10 นาที สมาชิกภายในห้องก็เริ่มที่จะทยอยนำผลงานที่ตนเองออกแบบและฝึกหัดแกะสลักมาให้ครูช่วยดูให้ บางคนเสร็จแล้วก็นำผลงานมาส่ง ดนัยกับภุขงค์จึงทราบบว่าครูให้ทำงานอะไร ทั้งदनัยและภุขงค์ต่างก็ไปขอผลไม้จากเพื่อนบ้าง ขอยืมอุปกรณ์การแกะสลักจากเพื่อนบ้าง เพราะตนเองไม่ได้นำเอาผลไม้และอุปกรณ์มาเลย ในระหว่างที่ทำงานก็ยังคงคุยและเล่นกันไปด้วย เมื่อใกล้หมดเวลาเพื่อน ๆ ทุกคนต่างส่งงาน เหลือเพียงदनัยและภุขงค์ที่ยังทำงานไม่เสร็จ เมื่อเห็นว่าใกล้หมดชั่วโมงแล้ว ทั้งสองคนกลัวว่าตนเองจะไม่มีงานส่งครู ก็ทำงานแบบชู้ ๆ แกะสลักแบบไม่ตั้งใจ ทำงานแบบสักแต่จะทำเพื่อให้มีงานส่งครู ผลงานที่ออกมาไม่ดี เมื่อนำไปส่งครูสมพร ครูตรวจดูแล้วว่าผลงานใช้ไม่ได้จึงให้ทั้งสองคนนำกลับไปทำมาส่งใหม่อีกครั้ง

โปรแกรมการให้คำปรึกษาแบบพฤติกรรมนิยมเพื่อพัฒนาความรับผิดชอบ ด้านการเรียนของนักเรียน

ครั้งที่ 4 - 5

ชื่อเรื่อง : การตรงต่อเวลา

วัตถุประสงค์ :

1. เพื่อให้นักเรียนระบุพฤติกรรมไม่ตรงต่อเวลา
2. เพื่อให้นักเรียนพิจารณาผลเสียที่ตามมาและเห็นความจำเป็นว่าต้องปรับปรุง
3. เพื่อให้นักเรียนพิจารณาแนวทางแก้ไขพฤติกรรมไม่ตรงต่อเวลา

เวลาที่ใช้ : 50 นาที

วิธีดำเนินการ : ครั้งที่ 4 – 5 มีวิธีดำเนินการให้คำปรึกษาเช่นเดียวกันคือ

ขั้นที่ 1 ขั้นก่อตั้งกลุ่ม

ผู้ให้คำปรึกษาให้นักเรียนกล่าวคำทักทาย สร้างความคุ้นเคยต่อกัน เพื่อให้สมาชิกเกิดความรู้สึกคุ้นเคยและไว้วางใจกัน

ขั้นที่ 2 ขั้นเปลี่ยนแปลงกลุ่ม

ผู้ให้คำปรึกษาชี้แจงวัตถุประสงค์ของการให้คำปรึกษากลุ่มในเรื่องการตรงต่อเวลาให้นักเรียนเข้าใจและเห็นความสำคัญของการตรงต่อเวลาว่าเป็นส่วนหนึ่งของความรับผิดชอบด้านการเรียน

ขั้นที่ 3 ขั้นดำเนินการให้คำปรึกษา

ผู้ให้คำปรึกษาให้นักเรียนระบุพฤติกรรมไม่ตรงต่อเวลาที่นักเรียนต้องการปรับปรุงแก้ไข แล้วดำเนินการให้คำปรึกษาเพื่อพัฒนาพฤติกรรมความรับผิดชอบด้านการตรงต่อเวลาตามลำดับขั้นตอนดังนี้

2.1 ผู้ให้คำปรึกษาใช้เทคนิคต่าง ๆ ในการให้คำปรึกษา ได้แก่ การฟัง การใช้คำถามปลายเปิดและปลายปิด การสะท้อนความรู้สึก การทวนคำหรือข้อความ การตีความ การให้กำลังใจเพื่อให้นักเรียนระบุพฤติกรรมที่ไม่ตรงต่อเวลาที่เป็นผลเสียต่อตนเอง

2.2 จากพฤติกรรมนั้น ๆ ให้นักเรียนอภิปรายร่วมกันถึงความจำเป็น / ประโยชน์ที่จะมีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมไม่ตรงต่อเวลา

2.3 ให้นักเรียนเรียงลำดับพฤติกรรมที่นักเรียนต้องการปรับปรุงแก้ไขมากที่สุดไปหาน้อยที่สุด

2.4 ผู้ให้คำปรึกษาและนักเรียนปรึกษาร่วมกันว่าพฤติกรรมที่ต้องการแก้ไขนั้นสามารถแก้ไขได้มากน้อยเพียงใด และต้องไม่ยากเกินกว่าที่นักเรียนจะปฏิบัติได้

2.5 ผู้ให้คำปรึกษาให้นักเรียนสำรวจพฤติกรรมที่นักเรียนต้องการแก้ไขว่ามีสิ่งใดหรือเหตุการณ์ใดบ้างที่เกิดก่อนพฤติกรรมไม่ตรงต่อเวลา และผลที่เกิดตามมาภายหลังการแสดงพฤติกรรมนั้นเป็นอย่างไร

2.6 เมื่อนักเรียนเข้าใจถึงข้อเสียของการมีพฤติกรรมไม่ตรงต่อเวลาที่ทำให้เกิดผลเสียกับตนเองและต้องการที่จะแก้ไขแล้ว ผู้ให้คำปรึกษาให้นักเรียนทำสัญญาเพื่อที่จะดำเนินการแก้ไขพฤติกรรมที่เป็นปัญหา

2.7 ผู้ให้คำปรึกษาใช้เทคนิคในการให้คำปรึกษาแบบพฤติกรรมนิยม ได้แก่ กรณีตัวอย่าง การให้ข้อมูลย้อนกลับ และการเสริมแรงทางสังคม ซึ่งมีลำดับขั้นดังนี้

2.7.1 ผู้ให้คำปรึกษาแจกเอกสารกรณีตัวอย่าง เรื่อง “วันเวลาเรียกคืนไม่ได้”

2.7.2 ผู้ให้คำปรึกษาให้นักเรียนศึกษาเรื่องของกรณีตัวอย่าง

2.7.3 ผู้ให้คำปรึกษาให้นักเรียนอภิปรายเกี่ยวกับบทบาทของแต่ละคนในกรณีตัวอย่างว่ามีพฤติกรรมไม่ตรงต่อเวลาอย่างไร โดยให้นักเรียนวิเคราะห์พฤติกรรมของแต่ละคน ตามหัวข้อดังต่อไปนี้

ก. นักเรียนคิดว่า การมาสาย ของวิภาามีผลเสียหรือไม่ อย่างไร

ข. นักเรียนคิดว่าถ้าวิภาามาทันเวลาจะมีผลอย่างไร

ค. ถ้านักเรียนเป็นวิภาานักเรียนจะมีวิธีการปฏิบัติตนเพื่อให้มาทันเวลาได้อย่างไร

2.7.4 ผู้ให้คำปรึกษาให้ข้อมูลย้อนกลับจากการร่วมกันอภิปราย

ถึงการไม่ตรงต่อเวลาของกรณีตัวอย่างหลังจากที่สมาชิกเสนอความคิดว่าจากสิ่งที่สมาชิกร่วมกันอภิปรายนั้นเป็นอย่างไรบ้าง พร้อมกันนั้นก็เสริมแรงทางสังคมกับนักเรียนที่สามารถบอกถึงแนวทางในการปฏิบัติตนให้มีความตรงต่อเวลาได้ไปพร้อมกันด้วย

ขั้นที่ 4 ขั้นยุติการให้คำปรึกษา

ผู้ให้คำปรึกษาให้นักเรียนสรุปผลของการให้คำปรึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมความไม่ตรงต่อเวลาและแนวทางการแก้ไขพฤติกรรมดังกล่าว แล้วผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม

เทคนิคที่ใช้

กรณีตัวอย่าง การให้ข้อมูลย้อนกลับ และการเสริมแรงทางสังคม

การประเมินผล

สังเกตจากพฤติกรรมนักเรียน

กรณีตัวอย่าง เรื่อง “ วันเวลาเรียกคืนไม่ได้ “

วิภาเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เธอเป็นคนที่เรียนหนังสืออยู่ในเกณฑ์ที่ดี ดังนั้นผลการเรียนของเธอจึงอยู่ในระดับ 4 เกือบทุกวิชาเพราะเธอขยันเรียน แต่เธอมักจะไปโรงเรียนสายอยู่เสมอทำให้อาจารย์ที่ปรึกษาต้องคอยเตือนอยู่เป็นประจำ เข้าวันแรกของการสอบปลายภาค สายจิตพยายามรีบเร่งจะไปโรงเรียน แต่เมื่อถึงโรงเรียนก็ปรากฏว่าเกินกำหนดเวลาเข้าห้องสอบไปแล้ว สายจิตพยายามขออนุญาตเข้าห้องสอบกับกรรมการผู้คุมสอบ แต่ปรากฏว่ากรรมการคุมสอบไม่อนุญาตให้เข้าห้องสอบเนื่องจากเกินกำหนดเวลาที่จะให้เข้าห้องสอบ วิภาจึงหมดสิทธิ์ในการสอบและต้องรอเรียนซ้ำในรายวิชาต่าง ๆต่อไปในปีการศึกษาหน้า

โปรแกรมการให้คำปรึกษาแบบพฤติกรรมนิยมเพื่อพัฒนาความรับผิดชอบ ด้านการเรียนของนักเรียน

ครั้งที่ 6

ชื่อเรื่อง : ความละเอียดรอบคอบในการทำงาน

วัตถุประสงค์ :

1. เพื่อให้นักเรียนระบุพฤติกรรมความไม่ละเอียดรอบคอบในการทำงาน
2. ให้นักเรียนพิจารณาผลเสียที่ตามมาและเห็นความจำเป็นว่าต้องปรับปรุง
3. เพื่อให้นักเรียนพิจารณาแนวทางแก้ไขพฤติกรรมความไม่ละเอียดรอบคอบในการทำงาน

เวลาที่ใช้ : 50 นาที

วิธีดำเนินการ : ครั้งที่ 6 –7 มีวิธีดำเนินการให้คำปรึกษาเช่นเดียวกันคือ

ขั้นที่ 1 ขั้นก่อตั้งกลุ่ม

ผู้ให้คำปรึกษาให้นักเรียนกล่าวคำทักทาย สร้างความคุ้นเคยต่อกัน เพื่อให้สมาชิกเกิดความรู้สึกคุ้นเคยและไว้วางใจกัน

ขั้นที่ 2 ขั้นเปลี่ยนแปลงกลุ่ม

ผู้ให้คำปรึกษาชี้แจงวัตถุประสงค์ของการให้คำปรึกษากลุ่มในเรื่องความไม่ละเอียดรอบคอบในการทำงาน ให้นักเรียนเข้าใจและเห็นความสำคัญของความละเอียดรอบคอบในการทำงาน

ขั้นที่ 3 ขั้นดำเนินการให้คำปรึกษา

ผู้ให้คำปรึกษาให้นักเรียนระบุพฤติกรรมความไม่ละเอียดรอบคอบในการทำงานที่นักเรียนต้องการปรับปรุงแก้ไข แล้วดำเนินการให้คำปรึกษาเพื่อพัฒนาพฤติกรรมความรับผิดชอบด้านความละเอียดรอบคอบในการทำงาน ตามลำดับขั้นตอนดังนี้

2.1 ผู้ให้คำปรึกษาใช้เทคนิคต่าง ๆ ในการให้คำปรึกษา ได้แก่ การฟัง การใช้คำถามปลายเปิดและปลายปิด การสะท้อนความรู้สึก การทวนคำหรือข้อความ การตีความ การให้กำลังใจเพื่อให้นักเรียนระบุพฤติกรรมความไม่ละเอียดรอบคอบในการทำงานที่เป็นผลเสียต่อตนเอง

2.2 จากพฤติกรรมนั้น ๆ ให้นักเรียนอภิปรายร่วมกันถึงความจำเป็น / ประโยชน์ที่จะมีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมไม่ละเอียดรอบคอบในการทำงาน

2.3 ให้นักเรียนเรียงลำดับพฤติกรรมที่นักเรียนต้องการปรับปรุงแก้ไขมากที่สุดไปหาน้อยที่สุด

2.4 ผู้ให้คำปรึกษาและนักเรียนปรึกษาร่วมกันว่าพฤติกรรมที่ต้องการแก้ไขนั้นสามารถแก้ไขได้มากน้อยเพียงใด และต้องไม่ยากเกินกว่าที่นักเรียนจะปฏิบัติได้

2.5 ผู้ให้คำปรึกษาให้นักเรียนสำรวจพฤติกรรมที่นักเรียนต้องการแก้ไขว่ามีสิ่งใดหรือเหตุการณ์ใดบ้างที่เกิดก่อนพฤติกรรมความไม่ละเอียดรอบคอบในการทำงาน และผลที่เกิดตามมา ภายหลังจากแสดงพฤติกรรมนั้นเป็นอย่างไร

2.6 เมื่อนักเรียนเข้าใจถึงข้อเสียของการมีพฤติกรรมความไม่ละเอียดรอบคอบในการทำงานที่ทำให้เกิดผลเสียกับตนเองและต้องการที่จะแก้ไขแล้ว ผู้ให้คำปรึกษาให้นักเรียนทำสัญญาเพื่อที่จะดำเนินการแก้ไขพฤติกรรมที่เป็นปัญหา

2.7 ผู้ให้คำปรึกษาใช้เทคนิคในการให้คำปรึกษาแบบพฤติกรรมนิยม ได้แก่ การใช้กรณีตัวอย่าง และการเสริมแรงทางสังคม ซึ่งมีลำดับขั้นดังนี้

2.7.1 ผู้ให้คำปรึกษาให้นักเรียนศึกษากรณีตัวอย่างที่แสดงถึงความไม่ละเอียดรอบคอบในการทำงาน

2.7.2 ผู้ให้คำปรึกษาให้นักเรียนร่วมกันอภิปรายและแสดงความคิดเห็นถึงพฤติกรรมความไม่ละเอียดรอบคอบในการทำงาน ตามกรณีตัวอย่าง

2.7.2 ผู้ให้คำปรึกษาให้นักเรียนร่วมกันสรุปถึงแนวทางการปฏิบัติเพื่อให้เกิดพฤติกรรมความละเอียดรอบคอบ และแสดงความคิดและความรู้สึกเกี่ยวกับการแสดงพฤติกรรมตามกรณีตัวอย่าง

2.7.3 ผู้ให้คำปรึกษาสรุปและให้การเสริมแรงทางสังคมแก่นักเรียนที่สามารถสรุปแนวทางปฏิบัติเพื่อให้เกิดพฤติกรรมความละเอียดรอบคอบได้

ขั้นที่ 4 ขั้นตอนการให้คำปรึกษา

ผู้ให้คำปรึกษาให้นักเรียนสรุปผลของการให้คำปรึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมความไม่ละเอียดรอบคอบในการทำงานและแนวทางการแก้ไขพฤติกรรมดังกล่าว แล้วผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม

เทคนิคที่ใช้

กรณีตัวอย่าง และการเสริมแรงทางสังคม

การประเมินผล

สังเกตจากพฤติกรรมนักเรียน

กรณีตัวอย่าง เรื่อง “ รอบคอบสักนิด แล้วจะไม่ผิดหวัง ”

ในการสอบเข้าศึกษาต่อชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ของโรงเรียนมีชื่อเสียงแห่งหนึ่ง ก้อยและหน้อย ซึ่งเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่สมัครเข้าสอบคัดเลือกเข้าศึกษาต่อด้วย ทั้งสองคนพักอยู่ในหอพักเดียวกันและสนิทสนมกันมาก เมื่อมีเวลาว่างทั้งสองมักจะชักชวนกันออกไปเที่ยวเล่น ไม่สนใจการเรียน ไม่ตั้งใจเรียน

เมื่อใกล้ถึงวันสอบ ตุ่มกับตัน ซึ่งเป็นเพื่อนที่พักอยู่ห้องติดกันก็มาชวนทั้งก้อยและหน้อยไปทิวหนังสือทบทวนก่อนสอบ แต่ทั้งสองคนปฏิเสธ บอกว่าพรุ่งนี้ค่อยอ่านก็ทัน

เมื่อถึงวันสอบ ตุ่มกับตัน ไปถึงสถานที่สอบก่อนเวลาประมาณ 30 นาที เพื่อดูห้องสอบและเตรียมอุปกรณ์ที่จะใช้ในการสอบ แต่ก้อยและหน้อยมาถึงทันเวลาเข้าห้องสอบพอดี เมื่อถึงเวลาสอบ ทั้ง 4 คนก็เข้าสอบพร้อมกัน และเมื่อเสียงสัญญาณหมดเวลา ก้อยและหน้อยต่างก็วิ่งแย่งกันออกจากห้องสอบ เมื่อทั้งก้อย หน้อย ตุ่ม และตันออกจากห้องสอบแล้ว ตันก็เอ่ยถามขึ้นว่าเออ ! นี้เธอว่าข้อสอบยากไหม เราว่ายากจัง ทำเกือบไม่ทันเวลา ก้อยรีบแย่งพูดขึ้นมาว่าฉันว่าง่ายมาก ข้อสอบก็มีน้อยมากแค่ 10 ข้อเอง ฉันทำเดี่ยวเดี๋ยวก็เสร็จแล้ว ตันจึงถามว่าข้อสอบวิชาอะไรหรือจะมี 10 ข้อ ก้อยจึงบอกว่าก็วิชาคณิตศาสตร์นะซิ ตันจึงถามขึ้นว่าเธอลืมดูคำสั่งหรือเปล่าจะ ข้อสอบเขาให้แสดงวิธีทำโจทย์ปัญหาด้านหลังอีก 3 ข้อ 30 คะแนน นะ ก้อยตกใจแล้วรีบถามเพื่อนว่า มีด้วยหรือ ข้อสอบโจทย์ปัญหาด้านหลัง เพื่อนอีก 3 คนก็ตอบเป็นเสียงเดียวกันว่ามีซิจะ อยู่ด้านหลังเธอไม่ได้ดูหรือ

เมื่อทราบเช่นนั้นแล้วก้อยก็ได้แต่กังวลใจ ทุกข์ใจ เพราะกลัวว่าตนเองจะสอบเข้าเรียนต่อไม่ได้แล้วจะไม่มีที่เรียน จะโดนพ่อกับแม่ว่า ทำให้ก้อยไม่มีความสุขเลยในระหว่างที่รอฟังผลการสอบคัดเลือก และแล้ววันประกาศผลการสอบคัดเลือกก็มาถึง เมื่อก้อยเดินทางไปดูผลการสอบก็ปรากฏว่าไม่พบชื่อของตนเอง ตนเองสอบไม่ติด เพราะคะแนนในวิชาคณิตศาสตร์ไม่ผ่านเกณฑ์ตามที่กำหนด เป็นเหตุให้ก้อยไม่มีที่เรียนต่อและโดนพ่อกับแม่ว่า

โปรแกรมการให้คำปรึกษาแบบพฤติกรรมนิยมเพื่อพัฒนาความรับผิดชอบ ด้านการเรียนของนักเรียน

ครั้งที่ 7

ชื่อเรื่อง : ความเอาใจใส่ต่อการเรียนและงานที่ทำ การตรงต่อเวลา และความละเอียดรอบคอบในการทำงาน

วัตถุประสงค์ :

1. เพื่อให้นักเรียนระบุพฤติกรรม ความไม่เอาใจใส่ต่อการเรียนและงานที่ทำ การไม่ตรงต่อเวลา และความไม่ละเอียดรอบคอบในการทำงาน
2. ให้นักเรียนพิจารณาผลเสียที่ตามมาและเห็นความจำเป็นว่าต้องปรับปรุง
3. เพื่อให้นักเรียนพิจารณาแนวทางแก้ไขพฤติกรรมความไม่เอาใจใส่ต่อการเรียนและงานที่ทำ การไม่ตรงต่อเวลา และความไม่ละเอียดรอบคอบในการทำงาน

เวลาที่ใช้ : 50 นาที

วิธีดำเนินการ : ครั้งที่ 7 มีวิธีดำเนินการให้คำปรึกษาดังนี้ คือ

ขั้นที่ 1 ขั้นก่อตั้งกลุ่ม

ผู้ให้คำปรึกษาให้นักเรียนกล่าวคำทักทาย สร้างความคุ้นเคยต่อกัน เพื่อให้สมาชิกเกิดความรู้สึกคุ้นเคยและไว้วางใจกัน

ขั้นที่ 2 ขั้นเปลี่ยนแปลงกลุ่ม

ผู้ให้คำปรึกษาชี้แจงวัตถุประสงค์ของการให้คำปรึกษากลุ่มในเรื่องความเอาใจใส่ต่อการเรียนและงานที่ทำ การตรงต่อเวลา และความละเอียดรอบคอบในการทำงานให้นักเรียนเข้าใจและเห็นความสำคัญของความรับผิดชอบต่อการเรียนทั้ง 3 ด้าน

ขั้นที่ 3 ขั้นดำเนินการให้คำปรึกษา

ผู้ให้คำปรึกษาให้นักเรียนระบุพฤติกรรมความไม่เอาใจใส่ต่อการเรียนและงานที่ทำ การไม่ตรงต่อเวลา และความไม่ละเอียดรอบคอบในการทำงาน ที่นักเรียนต้องการปรับปรุงแก้ไข แล้วดำเนินการให้คำปรึกษาเพื่อพัฒนาพฤติกรรมความรับผิดชอบด้านความเอาใจใส่ต่อการเรียนและงานที่ทำ การตรงต่อเวลา และความละเอียดรอบคอบในการทำงาน ตามลำดับขั้นตอนดังนี้

2.1 ผู้ให้คำปรึกษาใช้เทคนิคต่าง ๆ ในการให้คำปรึกษา ได้แก่ การฟัง การใช้คำถามปลายเปิดและปลายปิด การสะท้อนความรู้สึก การทวนคำหรือข้อความ การตีความ การให้กำลังใจเพื่อให้นักเรียนระบุพฤติกรรมความไม่เอาใจใส่ต่อการเรียนและงานที่ทำ การไม่ตรงต่อเวลา และความไม่ละเอียดรอบคอบในการทำงานที่เป็นผลเสียต่อตนเอง

2.2 จากพฤติกรรมนั้น ๆ ให้นักเรียนอภิปรายร่วมกันถึงความจำเป็น / ประโยชน์ที่จะมีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมความไม่เอาใจใส่ต่อการเรียนและงานที่ทำ การไม่ตรงต่อเวลา และไม่ละเอียดรอบคอบในการทำงาน

2.3 ให้นักเรียนเรียงลำดับพฤติกรรมที่นักเรียนต้องการปรับปรุงแก้ไขมากที่สุดไปหาน้อยที่สุด

2.4 ผู้ให้คำปรึกษาและนักเรียนปรึกษาร่วมกันว่าพฤติกรรมที่ต้องการแก้ไขนั้นสามารถแก้ไขได้มากน้อยเพียงใด และต้องไม่ยากเกินกว่าที่นักเรียนจะปฏิบัติได้

2.5 ผู้ให้คำปรึกษาให้นักเรียนสำรวจพฤติกรรมที่นักเรียนต้องการแก้ไขว่ามีสิ่งใดหรือเหตุการณ์ใดบ้างที่เกิดก่อนพฤติกรรมความไม่เอาใจใส่ต่อการเรียนและงานที่ทำ การไม่ตรงต่อเวลา และความไม่ละเอียดรอบคอบในการทำงาน และผลที่เกิดตามมาภายหลังการแสดงพฤติกรรมนั้นเป็นอย่างไร

2.6 เมื่อนักเรียนเข้าใจถึงข้อเสียของการมีพฤติกรรมความไม่เอาใจใส่ต่อการเรียนและงานที่ทำ การไม่ตรงต่อเวลา และความไม่ละเอียดรอบคอบในการทำงานที่ทำให้เกิดผลเสียกับตนเองและต้องการที่จะแก้ไขแล้ว ผู้ให้คำปรึกษาให้นักเรียนทำสัญญาเพื่อที่จะดำเนินการแก้ไขพฤติกรรมที่เป็นปัญหา

2.7 ผู้ให้คำปรึกษาใช้เทคนิคในการให้คำปรึกษาแบบพฤติกรรมนิยม ได้แก่ การใช้การชี้แนะ และการเสริมแรงทางสังคม

ขั้นที่ 4 ขั้นตอนการให้คำปรึกษา

ผู้ให้คำปรึกษาให้นักเรียนสรุปผลของการให้คำปรึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมความไม่เอาใจใส่ต่อการเรียนและงานที่ทำ การไม่ตรงต่อเวลา และความไม่ละเอียดรอบคอบในการทำงานและแนวทางการแก้ไขพฤติกรรมดังกล่าว แล้วผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม

เทคนิคที่ใช้

การชี้แนะ และการเสริมแรงทางสังคม

การประเมินผล

สังเกตจากพฤติกรรมนักเรียน

โปรแกรมการให้คำปรึกษาแบบพฤติกรรมนิยมเพื่อพัฒนาความรับผิดชอบ ด้านการเรียนของนักเรียน

ครั้งที่ 8

ชื่อเรื่อง : ปัจฉิมนิเทศ

วัตถุประสงค์ :

1. เพื่อให้ผู้รับคำปรึกษาสรุปผลของการเข้าร่วมโปรแกรมการให้คำปรึกษาแบบพฤติกรรมนิยม เพื่อพัฒนาความรับผิดชอบด้านการเรียน

เวลาที่ใช้ : 50 นาที

วิธีดำเนินการ :

ขั้นที่ 1 ขั้นก่อตั้งกลุ่ม

ผู้ให้คำปรึกษาให้นักเรียนกล่าวคำทักทาย สร้างความคุ้นเคยต่อกัน เพื่อให้สมาชิกเกิดความรู้สึกคุ้นเคยและไว้วางใจกัน

ขั้นที่ 2 ขั้นเปลี่ยนแปลงกลุ่ม

ผู้ให้คำปรึกษาชี้แจงวัตถุประสงค์ของการให้คำปรึกษากลุ่มในครั้งสุดท้าย ให้นักเรียนได้เข้าใจและร่วมกันสรุปสิ่งที่สมาชิกกลุ่มได้ร่วมกันช่วยเหลือซึ่งกันและกันมาเป็นเวลา 7 สัปดาห์ เพื่อให้สมาชิกแต่ละคนได้นำความรู้และสิ่งที่ได้รับในการเข้าร่วมการให้คำปรึกษาไปใช้ได้

ขั้นที่ 3 ขั้นดำเนินการให้คำปรึกษา

ผู้ให้คำปรึกษาให้นักเรียนสรุปผลการปฏิบัติในการพัฒนาพฤติกรรมความรับผิดชอบด้านการเรียนของตนเองและเปรียบเทียบพฤติกรรมของตนเองเองก่อนและหลังการได้รับคำปรึกษาและแนวทางที่จะปฏิบัติในการพัฒนาความรับผิดชอบด้านการเรียนต่อไปในอนาคต

ขั้นที่ 4 ขั้นยุติการให้คำปรึกษา

ผู้ให้คำปรึกษาสรุปสาระที่ได้จากการให้คำปรึกษาครั้งนี้ และกล่าวขอบคุณในความร่วมมือของนักเรียน พร้อมทั้งกล่าวปิดการทดลอง

**โปรแกรมการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มตามทฤษฎีพฤติกรรมนิยม
สำหรับกลุ่มทดลอง**

ครั้งที่	หัวข้อเรื่อง	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ
1	ปฐมนิเทศและเริ่มต้นให้คำปรึกษา	1. เพื่อสร้างสัมพันธภาพระหว่างผู้วิจัยกับนักเรียนระหว่างนักเรียนด้วยกัน และสร้างบรรยากาศในการให้คำปรึกษาเพื่อให้ นักเรียนรู้สึกอบอุ่นใจ ไร้กังวล และเป็นกันเองกับผู้วิจัย พร้อมทั้งจะให้ความร่วมมือในการพัฒนาความรับผิดชอบด้านการเรียนของตนเอง 2. เพื่อให้ นักเรียนทราบวัตถุประสงค์ของการให้คำปรึกษา บทบาทหน้าที่ของนักเรียน ระยะเวลา และสถานที่ในการรับคำปรึกษา	1. ผู้วิจัยกล่าวต้อนรับผู้รับคำปรึกษา พร้อมแนะนำตนเอง หลังจากนั้นผู้วิจัยให้นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรม "ฉันคือใคร" 2. ผู้วิจัยอธิบายวัตถุประสงค์ของการให้คำปรึกษา บทบาทหน้าที่ของนักเรียน ระยะเวลา จำนวนครั้ง และสถานที่ในการรับคำปรึกษา 3. ผู้วิจัยเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถามข้อสงสัยเกี่ยวกับรายละเอียดต่าง ๆ ที่ชี้แจง 4. ผู้วิจัยนัดหมายเวลาและสถานที่ในการรับคำปรึกษาครั้งต่อไป
2 - 3	ความเอาใจใส่ต่อการเรียนและงานที่ทำ	1. เพื่อให้ นักเรียนระบุพฤติกรรมที่เป็นปัญหาเกี่ยวกับความเอาใจใส่ต่อการเรียนและงานที่ทำที่นักเรียนต้องการปรับปรุงแก้ไข 2. เพื่อให้ นักเรียนพิจารณาแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับความเอาใจใส่ต่อการเรียนและงานที่ทำ	ขั้นที่ 1 ขั้นก่อตั้งกลุ่ม ผู้วิจัยกล่าวทักทายผู้เข้ารับคำปรึกษา และพูดคุยสร้างสัมพันธภาพกับสมาชิกในกลุ่ม ขั้นที่ 2 ขั้นเปลี่ยนแปลง ลักษณะของกลุ่ม ผู้วิจัยกล่าวทบทวนถึงบทบาทหน้าที่ของสมาชิกกลุ่ม แล้วแจ้งให้ผู้รับคำปรึกษาทราบว่าในวันนี้เรามาพบกันเพื่อพูดคุยกันถึงเรื่องของพฤติกรรม

ครั้งที่	หัวข้อเรื่อง	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ
			ความเอาใจใส่ต่อการเรียนและงานที่ทำ ขั้นที่ 3 ขั้นดำเนินการให้คำปรึกษา 1.ผู้วิจัยให้นักเรียนทุกคนระบุถึงพฤติกรรมที่เป็นปัญหาเกี่ยวกับความเอาใจใส่ต่อการเรียนและงานที่ทำ ที่ต้องการแก้ไขว่ามีอะไรบ้าง เช่น การตั้งใจฟังขณะครูสอน การซักถามเมื่อไม่เข้าใจ การตั้งใจทำงานที่ได้รับมอบหมาย การจดบันทึกขณะเรียน การนำงานอื่นมาทำในขณะที่เรียน การคุยและเล่นในขณะที่เรียน การให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรม 2.ผู้วิจัยใช้เทคนิคต่าง ๆ ในการให้คำปรึกษา ได้แก่ การฟัง การใช้คำถามปลายเปิด การสะท้อนความรู้สึก การทวนคำหรือข้อความ การตีความ และการให้กำลังใจเพื่อให้ นักเรียนระบุพฤติกรรมของตนเองที่เป็นปัญหาเกี่ยวกับความเอาใจใส่ในการเรียนและงานที่ทำ 3.ผู้วิจัยให้นักเรียนทุกคนเรียงลำดับพฤติกรรมเกี่ยวกับความเอาใจใส่ต่อการเรียนและงานที่ทำ ที่ต้องการแก้ไขมากที่สุด ไปน้อยที่สุด 4.ผู้วิจัยให้นักเรียนช่วยกัน

ครั้งที่	หัวข้อเรื่อง	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ
			พิจารณาว่าพฤติกรรมที่ต้องการแก้ไข แก้ไขได้มากน้อยเพียงใด และต้องไม่ยากเกินกว่าที่จะปฏิบัติได้ 5.ผู้วิจัยให้นักเรียนแต่ละคนในกลุ่มสำรวจพฤติกรรมที่นักเรียนต้องการปรับปรุงแก้ไขว่ามีสิ่งใดหรือเหตุการณ์ใดบ้างที่เกิดก่อนพฤติกรรมที่เป็นปัญหาเกี่ยวกับความเอาใจใส่ต่อการเรียนและงานที่ทำ และผลเสียที่เกิดตามมาภายหลังการแสดงพฤติกรรมนั้นเป็นอย่างไร 6.เมื่อนักเรียนเข้าใจถึงผลเสียของพฤติกรรมที่เป็นปัญหาเกี่ยวกับความเอาใจใส่ต่อการเรียนและงานที่ทำแล้วผู้วิจัยให้นักเรียนทำสัญญาเพื่อดำเนินการแก้ไขพฤติกรรมที่เป็นปัญหาเกี่ยวกับความเอาใจใส่ต่อการเรียนและงานที่ทำ 7.ผู้วิจัยใช้เทคนิคการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มตามทฤษฎีพฤติกรรมนิยม ได้แก่ กรณีตัวอย่างเรื่อง "ความไม่เอาใจใส่ต่อการเรียนและงานที่ทำ" การชี้แนะ การเสริมแรงทางบวก ซึ่งมีวิธีการตามลำดับขั้นดังนี้ 7.1ผู้วิจัยแจกเอกสาร

ครั้งที่	หัวข้อเรื่อง	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ
			กรณีตัวอย่างเรื่อง “ ความไม่เอาใจใส่ต่อการเรียนและงานที่ทำ ” 7.2 ผู้วิจัยให้นักเรียนศึกษาเรื่องจากกรณีตัวอย่าง 7.3 ผู้วิจัยซักถามนักเรียนเกี่ยวกับบทบาทของตัวแสดงในเรื่องจากกรณีตัวอย่าง โดยให้นักเรียนวิเคราะห์พฤติกรรมที่เป็นปัญหาเกี่ยวกับความเอาใจใส่ต่อการเรียนและงานที่ทำตามหัวข้อในใบงาน 7.4 ผู้วิจัยให้ข้อมูลย้อนกลับและการเสริมแรงในระหว่างการให้คำปรึกษา สมาชิกต่างมีบทบาทที่สำคัญได้แก่การเป็นผู้ฟังที่ดี ส่งเสริมให้สมาชิกคนอื่น ๆ ได้พูด ได้แสดงออก ให้ความสนใจเมื่อกลุ่มอภิปรายปัญหาของสมาชิกคนอื่น สนใจเกี่ยวกับความรู้สึกของสมาชิกในกลุ่ม ให้ข้อคิดเห็นให้สมาชิกเข้าใจตัวเองดีขึ้น ให้ข้อมูลย้อนกลับเพื่อให้สมาชิกทราบถึงส่วนดี และส่วนบกพร่องของตนเอง และควรรักษาความลับของสมาชิกในกลุ่ม ขั้นที่ 4 ขั้นตอนการให้คำปรึกษา ผู้วิจัยให้นักเรียนทุกคนสรุปสาระสำคัญที่ได้จากการให้คำปรึกษาตลอดจนแนวทางที่

ครั้งที่	หัวข้อเรื่อง	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ
			จะพัฒนาให้เป็นผู้ที่มีความเอาใจใส่ต่อการเรียนและงานที่ทำ และผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม พร้อมนัดหมายวัน และเวลา และสถานที่ในการให้คำปรึกษาครั้งต่อไป
4 - 5	การตรงต่อเวลา	1. เพื่อให้นักเรียนระบุพฤติกรรมที่เป็นปัญหาเกี่ยวกับการตรงต่อเวลาที่นักเรียนต้องการปรับปรุงแก้ไขเป็นอันดับแรก 2. เพื่อให้นักเรียนพิจารณาแนวทางปรับปรุงแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับการตรงต่อเวลา	ขั้นที่ 1 ขั้นก่อตั้งกลุ่ม ผู้วิจัยกล่าวทักทายผู้เข้ารับคำปรึกษา และพูดคุยสร้างสัมพันธภาพกับสมาชิกในกลุ่ม ขั้นที่ 2 ขั้นเปลี่ยนแปลง ลักษณะของกลุ่ม ผู้วิจัยกล่าวทบทวนถึงบทบาทหน้าที่ของสมาชิกกลุ่ม แล้วแจ้งให้ผู้รับคำปรึกษาทราบว่าในวันนี้เรามาพบกันเพื่อพูดคุยกันถึงเรื่องของพฤติกรรมตรงต่อเวลา ขั้นที่ 3 ขั้นดำเนินการให้คำปรึกษา 1. ผู้วิจัยให้นักเรียนทุกคนระบุถึงพฤติกรรมที่เป็นปัญหาเกี่ยวกับการตรงต่อเวลาที่ต้องการแก้ไขว่ามีอะไรบ้าง เช่น การมาเข้าเรียนตรงเวลา การส่งงานให้ทันตามกำหนดเวลา การทำงานที่ได้รับมอบหมายครบถ้วน 2. ผู้วิจัยใช้เทคนิคต่าง ๆ ในการให้คำปรึกษา ได้แก่ การฟัง การใช้คำถามปลายเปิด การสะท้อนความรู้สึก การทวนคำ

ครั้งที่	หัวข้อเรื่อง	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ
			หรือข้อความ การตีความ และการให้กำลังใจเพื่อให้ นักเรียนระบุพฤติกรรมของตนเองที่เป็นปัญหาเกี่ยวกับการตรงต่อเวลา 3.ผู้วิจัยให้นักเรียนเรียงลำดับ พฤติกรรมที่เป็นปัญหา เกี่ยวกับการตรงต่อเวลาที่ นักเรียนต้องการแก้ไขจากมากที่สุดไปหาน้อยที่สุด 4.ผู้วิจัยให้นักเรียนช่วยกัน พิจารณาว่าพฤติกรรมที่ ต้องการแก้ไข แก้ไขได้มาก น้อยเพียงใด และต้องไม่ยาก เกินกว่าที่จะปฏิบัติได้ 5.ผู้วิจัยให้นักเรียนแต่ละคนใน กลุ่มสำรวจพฤติกรรมที่ นักเรียนต้องการปรับปรุงแก้ไข ว่ามีสิ่งใดหรือเหตุการณ์ใดบ้าง ที่เกิดก่อนพฤติกรรมที่เป็น ปัญหาเกี่ยวกับการตรงต่อเวลา และผลเสียที่เกิดตามมา ภายหลังการแสดงพฤติกรรม นั้นเป็นอย่างไร 6.เมื่อนักเรียนเข้าใจถึงผลเสีย ของพฤติกรรมที่เป็นปัญหา เกี่ยวกับการตรงต่อเวลาผู้วิจัย ให้นักเรียนทำสัญญาเพื่อ ดำเนินการแก้ไขพฤติกรรมที่ เป็นปัญหาเกี่ยวกับการตรงต่อ เวลา

ครั้งที่	หัวข้อเรื่อง	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ
			7.ผู้วิจัยใช้เทคนิคการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มตามทฤษฎีพฤติกรรมนิยม ได้แก่ กรณีตัวอย่างเรื่อง “ วันเวลาเรียกคืนไม่ได้ ” การให้ข้อมูลย้อนกลับ การเสริมแรงทางบวก ซึ่งมีวิธีการตามลำดับขั้นดังนี้ 7.1ผู้วิจัยแจกเอกสารกรณีตัวอย่างเรื่อง “ วันเวลาเรียกคืนไม่ได้ ” 7.2ผู้วิจัยให้นักเรียนศึกษาเรื่องจากกรณีตัวอย่าง 7.3ผู้วิจัยซักถามนักเรียนเกี่ยวกับบทบาทของตัวแสดงในเรื่องจากกรณีตัวอย่าง โดยให้นักเรียนวิเคราะห์พฤติกรรมที่เป็นปัญหาเกี่ยวกับการตรงต่อเวลา ตามหัวข้อในใบงาน 7.4ผู้วิจัยการเสริมแรงในระหว่างการให้คำปรึกษา สมาชิกต่างมีบทบาทที่สำคัญ ได้แก่การเป็นผู้ฟังที่ดี ส่งเสริมให้สมาชิกคนอื่น ๆ ได้พูด ได้แสดงออก ให้ความสนใจเมื่อกลุ่มอภิปรายปัญหาของสมาชิกคนอื่น สนใจเกี่ยวกับความรู้สึกของสมาชิกในกลุ่ม ให้ข้อคิดเห็น ให้สมาชิกเข้าใจตัวเองดีขึ้น ให้ข้อมูลย้อนกลับ เพื่อให้สมาชิกทราบถึงส่วนดีและส่วนบกพร่องของตนเอง

ครั้งที่	หัวข้อเรื่อง	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ
			และควรรักษาความลับของสมาชิกในกลุ่ม ขั้นที่ 4 ขั้นยุติการให้คำปรึกษา ผู้วิจัยให้นักเรียนทุกคนสรุปสาระสำคัญที่ได้จากการให้คำปรึกษาตลอดจนแนวทางที่จะพัฒนาให้เป็นผู้ที่มีความตรงต่อเวลา และผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม พร้อมนัดหมายวันและเวลา และสถานที่ในการให้คำปรึกษาครั้งต่อไป
6 - 7	ความละเอียดรอบคอบในการทำงาน	1. เพื่อให้นักเรียนระบุพฤติกรรมที่เป็นปัญหาเกี่ยวกับความละเอียดรอบคอบที่นักเรียนต้องการปรับปรุงแก้ไขเป็นลำดับแรก 2. เพื่อให้นักเรียนพิจารณาแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับความละเอียดรอบคอบในการทำงาน	ขั้นที่ 1 ขั้นก่อตั้งกลุ่ม ผู้วิจัยกล่าวทักทายผู้เข้ารับคำปรึกษา และพูดคุยสร้างสัมพันธภาพกับสมาชิกในกลุ่ม ขั้นที่ 2 ขั้นเปลี่ยนแปลง ลักษณะของกลุ่ม ผู้วิจัยกล่าวทบทวนถึงบทบาทหน้าที่ของสมาชิกกลุ่ม แล้วแจ้งให้ผู้รับคำปรึกษาทราบว่าในวันนี้เรามาพบกันเพื่อพูดคุยกันถึงเรื่องของพฤติกรรมความละเอียดรอบคอบในการทำงาน ขั้นที่ 3 ขั้นดำเนินการให้คำปรึกษา ขั้นที่ 3 ขั้นดำเนินการให้คำปรึกษา 1. ผู้วิจัยให้นักเรียนทุกคนระบุถึงพฤติกรรมที่เป็นปัญหาเกี่ยวกับความละเอียดรอบคอบในการทำงานต้องการแก้ไขว่ามีอะไรบ้าง เช่น นำอุปกรณ์

ครั้งที่	หัวข้อเรื่อง	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ
			มาเรียน มีความรอบคอบในการทำงาน มีการตรวจทานงานก่อนส่งครู มีการแก้ไขปรับปรุงผลงาน ระมัดระวังรักษาอุปกรณ์การเรียนของตนเอง การระมัดระวังรักษาอุปกรณ์การเรียนส่วนรวม 2.ผู้วิจัยใช้เทคนิคต่าง ๆ ในการให้คำปรึกษา ได้แก่ การฟัง การใช้คำถามปลายเปิด การสะท้อนความรู้สึก การทวนคำหรือข้อความ การตีความ และการให้กำลังใจเพื่อให้นักเรียนระบุพฤติกรรมของตนเองที่เป็นปัญหาความละเอียดรอบคอบในการทำงาน 3.ผู้วิจัยให้นักเรียนเรียงลำดับพฤติกรรมที่เป็นปัญหาเกี่ยวกับความละเอียดรอบคอบในการทำงานนักเรียนต้องการแก้ไขจากมากที่สุดไปหาน้อยที่สุด 4.ผู้วิจัยให้นักเรียนช่วยกันพิจารณาว่าพฤติกรรมที่ต้องการแก้ไข แก้ไขได้มากน้อยเพียงใด และต้องไม่ยากเกินกว่าที่จะปฏิบัติได้ 5.ผู้วิจัยให้นักเรียนแต่ละคนในกลุ่มสำรวจพฤติกรรมที่นักเรียนต้องการปรับปรุงแก้ไขว่ามีสิ่งใดหรือเหตุการณ์ใดบ้างที่เกิดก่อนพฤติกรรมที่เป็น

ครั้งที่	หัวข้อเรื่อง	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ
			ปัญหาเกี่ยวกับความละเอียดรอบคอบในการทำงาน และผลเสียที่เกิดตามมาภายหลังการแสดงพฤติกรรมนั้นเป็นอย่างไร 6.เมื่อนักเรียนเข้าใจถึงผลเสียของพฤติกรรมที่เป็นปัญหาเกี่ยวกับความละเอียดรอบคอบในการทำงาน ผู้วิจัยให้นักเรียนทำสัญญาเพื่อดำเนินการแก้ไขพฤติกรรมที่เป็นปัญหาเกี่ยวกับความละเอียดรอบคอบในการทำงาน 7.ผู้วิจัยใช้เทคนิคการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มตามทฤษฎีพฤติกรรมนิยม ได้แก่ กรณีตัวอย่างเรื่อง " รอบคอบสักนิด แล้วจะไม่ผิดหวัง " การให้ข้อมูลย้อนกลับ การเสริมแรงทางบวก ซึ่งมีวิธีการตามลำดับขั้นดังนี้ 7.1ผู้วิจัยแจกเอกสารกรณีตัวอย่างเรื่อง "รอบคอบสักนิด แล้วจะไม่ผิดหวัง " 7.2ผู้วิจัยให้นักเรียนศึกษาเรื่องจากกรณีตัวอย่าง 7.3ผู้วิจัยซักถามนักเรียนเกี่ยวกับบทบาทของตัวแสดงในเรื่องจากกรณีตัวอย่าง โดยให้นักเรียนวิเคราะห์พฤติกรรมที่เป็นปัญหาเกี่ยวกับความรอบคอบในการทำงาน

ครั้งที่	หัวข้อเรื่อง	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ
			ตามหัวข้อในใบงาน 7.4ผู้วิจัยการเสริมแรงใน ระหว่างการให้คำปรึกษา สมาชิกต่างมีบทบาทที่สำคัญ ได้แก่การเป็นผู้ฟังที่ดี ส่งเสริม ให้สมาชิกคนอื่น ๆ ได้พูด ได้ แสดงออก ให้ความสนใจเมื่อ กลุ่มอภิปรายปัญหาของ สมาชิกคนอื่น สนในเกี่ยวกับ ความรู้สึกของสมาชิกในกลุ่ม ให้ข้อคิดเห็น ให้สมาชิกเข้าใจ ตัวเองดีขึ้น ให้ข้อมูลย้อนกลับ เพื่อให้สมาชิกทราบถึงส่วนดี และส่วนบกพร่องของตนเอง และควรรักษาความลับของ สมาชิกในกลุ่ม ขั้นที่ 4 ขั้นยุติการให้คำปรึกษา ผู้วิจัยให้นักเรียนทุกคนสรุป สาระสำคัญที่ได้จากการให้ คำปรึกษาตลอดจนแนวทางที่ จะพัฒนาให้เป็นผู้ที่มีความตรง ต่อเวลา และผู้วิจัยสรุป เพิ่มเติม พร้อมนัดหมายวัน และเวลา และสถานที่ในการให้ คำปรึกษาครั้งต่อไป
8	ปัจฉิมนิเทศ	1.เพื่อให้นักเรียน สรุปผลการให้คำปรึกษา ที่มีการพัฒนาความ รับผิดชอบทางการเรียน 2.ยุติการให้คำปรึกษา	1.ผู้วิจัยสนทนากับนักเรียน เกี่ยวกับขั้นตอนในการให้ คำปรึกษาแบบกลุ่มตามทฤษฎี พฤติกรรมนิยม ที่มีต่อการ พัฒนาความรับผิดชอบด้าน การเรียนของตนเอง 2.ผู้วิจัยให้นักเรียนแสดง

ครั้งที่	หัวข้อเรื่อง	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ
			ความคิดเห็นเกี่ยวกับการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มที่ใช้เทคนิคการให้คำปรึกษาต่าง ๆ เช่น การให้ข้อมูล การสะท้อนความรู้สึก การใช้กรณีตัวอย่าง เกี่ยวกับความรับผิดชอบด้านการเรียน 3.ผู้วิจัยให้นักเรียนทุกคนสรุปผลการแก้ไขพฤติกรรมที่เป็นปัญหาเกี่ยวกับความรับผิดชอบด้านการเรียน และหลังการได้รับคำปรึกษาแบบกลุ่มตามทฤษฎีพฤติกรรมนิยม 4.ผู้วิจัยให้นักเรียนสรุปสาระที่ได้จากการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มตามทฤษฎีพฤติกรรมนิยมและแนวทางแก้ไขพฤติกรรมความรับผิดชอบด้านการเรียน 5.ผู้วิจัยกล่าวขบใจนักเรียนที่ให้ความร่วมมือในการเข้าร่วมการให้คำปรึกษาและยุติการให้คำปรึกษา

หนังสือสัญญา

เขียนที่.....

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

ข้าพเจ้า.....ขอให้สัญญาว่าข้าพเจ้าจะปฏิบัติตนเพื่อ
พัฒนาความรับผิดชอบด้านการเรียนของตนเองตามลำดับดังนี้

- 1.....
- 2.....
- 3.....
- 4.....
- 5.....
- 6.....
- 7.....
- 8.....
- 9.....
- 10.....

ลงชื่อ.....ผู้ให้สัญญา
(ผู้รับคำปรึกษา)

ลงชื่อ.....พยาน
(ผู้ให้คำปรึกษา)

ภาคผนวก ข
คะแนนความรับผิดชอบ

- คะแนนความรับผิดชอบด้านการเรียนของนักเรียนกลุ่มควบคุม
- คะแนนความรับผิดชอบด้านการเรียนของนักเรียนกลุ่มทดลอง

กลุ่มควบคุม

ตาราง 7 คะแนนความรับผิดชอบด้านการเรียนของนักเรียนที่ได้จากแบบประเมิน

พฤติกรรมความรับผิดชอบด้านการเรียนของนักเรียน (จำนวน 16 ข้อ) ก่อนการทดลอง
(n = 8)

คนที่	คะแนนความรับผิดชอบ			
	ความเอาใจใส่ต่อการเรียนและงานที่ทำ (7 ข้อ คะแนนเต็ม 112 คะแนน)	การตรงต่อเวลา (3 ข้อ คะแนนเต็ม 48 คะแนน)	ความละเอียดรอบคอบในการทำงาน (6 ข้อ คะแนนเต็ม 96 คะแนน)	ภาพรวม (16 ข้อ คะแนนเต็ม 256 คะแนน)
1	41	18	42	101
2	38	19	40	97
3	39	18	41	98
4	50	20	31	111
5	40	20	42	102
6	42	17	33	92
7	41	20	34	95
8	29	18	35	82
$\sum x$	320	150	298	778
\bar{x}	40.00	18.75	37.25	97.25

กลุ่มควบคุม

ตาราง 8 คะแนนความรับผิดชอบด้านการเรียนของนักเรียนที่ได้จากแบบประเมินพฤติกรรม
ความรับผิดชอบด้านการเรียนของนักเรียน (จำนวน 16 ข้อ) หลังการทดลอง (n = 8)

คนที่	คะแนนความรับผิดชอบ			
	ความเอาใจใส่ต่อ การเรียนและ งานที่ทำ (7 ข้อ คะแนน เต็ม112คะแนน)	การตรงต่อเวลา (3 ข้อ คะแนน เต็ม48 คะแนน)	ความละเอียด รอบคอบในการ ทำงาน (6 ข้อ คะแนนเต็ม 96 คะแนน)	ภาพรวม (16 ข้อ คะแนน เต็ม 256 คะแนน)
1	42	19	34	95
2	40	20	34	94
3	44	18	32	94
4	43	20	42	105
5	50	21	29	100
6	41	18	32	91
7	35	20	26	81
8	38	20	26	84
Σx	333	156	255	744
\bar{x}	41.62	19.50	31.87	93.00

กลุ่มควบคุม

ตาราง 9 เปรียบเทียบคะแนนความรับผิดชอบด้านการเอาใจใส่ต่อการเรียนและงานที่ทำ
(ด้านที่ 1) ก่อนการทดลองและหลังการทดลอง (n = 8)

คนที่	ก่อนการทดลอง	หลังการทดลอง	D	D ²	t
1	41	42	1	1	
2	38	40	2	4	
3	39	44	5	25	
4	50	43	7	49	
5	40	50	10	100	
6	42	41	1	1	
7	41	35	6	36	
8	29	38	9	81	
Σx	320	333	ΣD	ΣD^2	
\bar{x}	40.00	41.62	41	297	.7320

กลุ่มควบคุม

ตาราง 10 เปรียบเทียบคะแนนความรับผิดชอบด้านการตรงต่อเวลา (ด้านที่ 2) ก่อนการทดลองและหลังการทดลอง (n = 8)

คนที่	ก่อนการทดลอง	หลังการทดลอง	D	D	t
1	18	19	1	1	
2	19	20	1	1	
3	18	18	0	0	
4	20	20	0	0	
5	20	21	1	1	
6	17	18	1	1	
7	20	20	0	0	
8	18	20	2	4	
Σx	150	156	ΣD	ΣD^2	
\bar{x}	18.75	19.50	4	8	3.000*

กลุ่มควบคุม

ตาราง 11 เปรียบเทียบคะแนนความรับผิดชอบด้านความละเอียดรอบคอบในการทำงาน
(ด้านที่ 3) ก่อนการทดลองและหลังการทดลอง (n = 8)

คนที่	ก่อนการทดลอง	หลังการทดลอง	D	D	t
1	42	34	8	64	
2	40	34	6	36	
3	41	32	9	81	
4	31	42	11	121	
5	42	29	13	169	
6	33	32	1	1	
7	34	26	8	64	
8	35	26	9	81	
$\sum x$	298	255	$\sum D$	$\sum D^2$	
\bar{x}	18.75	19.50	65	617	2.084

กลุ่มควบคุม

ตาราง 12 เปรียบเทียบคะแนนความรับผิดชอบในภาพรวม ก่อนการทดลองและหลังการทดลอง (n = 8)

คนที่	ก่อนการทดลอง	หลังการทดลอง	D	D	t
1	101	95	6	36	
2	97	94	3	9	
3	98	94	4	16	
4	111	105	6	36	
5	102	100	2	4	
6	92	91	1	1	
7	95	81	14	196	
8	82	84	2	4	
$\sum x$	778	744	$\sum D$	$\sum D^2$	
\bar{x}	97.25	93.00	33	302	2.534

กลุ่มทดลอง

ตาราง 13 คะแนนความรับผิดชอบด้านการเรียนของนักเรียนที่ได้จากแบบประเมินพฤติกรรม
ความรับผิดชอบด้านการเรียนของนักเรียน (จำนวน 16 ข้อ) ก่อนการทดลอง ($n = 8$)

คนที่	คะแนนความรับผิดชอบ			
	ความเอาใจใส่ต่อ การเรียนและ งานที่ทำ (7 ข้อ คะแนน เต็ม112คะแนน)	การตรงต่อเวลา (3 ข้อ คะแนน เต็ม48 คะแนน)	ความละเอียด รอบคอบในการ ทำงาน (6 ข้อ คะแนนเต็ม 96 คะแนน)	ภาพรวม (16 ข้อ คะแนน เต็ม 256 คะแนน)
1	41	18	32	91
2	51	19	30	100
3	38	16	20	74
4	43	19	34	96
5	32	18	30	80
6	41	20	31	92
7	43	22	41	106
8	42	21	35	98
$\sum x$	331	153	253	737
\bar{x}	41.37	19.12	31.62	92.12

กลุ่มทดลอง

ตาราง 14 คะแนนความรับผิดชอบด้านการเรียนของนักเรียนที่ได้จากแบบประเมินพฤติกรรม
ความรับผิดชอบด้านการเรียนของนักเรียน (จำนวน 16 ข้อ) หลังการทดลอง (n = 8)

คนที่	คะแนนความรับผิดชอบ			
	ความเอาใจใส่ต่อ การเรียนและ งานที่ทำ (7 ข้อ คะแนน เต็ม112คะแนน)	การตรงต่อเวลา (3 ข้อ คะแนน เต็ม48 คะแนน)	ความละเอียด รอบคอบในการ ทำงาน (6 ข้อ คะแนนเต็ม 96 คะแนน)	ภาพรวม (16 ข้อ คะแนน เต็ม 256 คะแนน)
1	53	2	54	127
2	56	36	38	130
3	44	29	32	105
4	52	30	43	125
5	51	29	33	113
6	50	31	39	120
7	48	32	48	128
8	41	19	33	93
Σx	395	226	320	941
\bar{x}	49.37	28.25	40.00	117.62

กลุ่มทดลอง

ตาราง 15 เปรียบเทียบคะแนนความรับผิดชอบด้านการเอาใจใส่ต่อการเรียนและงานที่ทำ
(ด้านที่ 1) ก่อนการทดลองและหลังการทดลอง (n = 8)

คนที่	ก่อนการทดลอง	หลังการทดลอง	D	D ²	t
1	41	53	12	144	
2	51	56	5	25	
3	38	44	6	36	
4	43	52	9	81	
5	32	51	19	361	
6	41	50	9	81	
7	43	48	5	25	
8	42	41	1	1	
$\sum x$	331	395	$\sum D$	$\sum D^2$	
\bar{x}	41.37	49.37	66	754	3.848**

กลุ่มทดลอง

ตาราง 16 เปรียบเทียบคะแนนความรับผิดชอบด้านการตรงต่อเวลา (ด้านที่ 2)
ก่อนการทดลองและหลังการทดลอง (n = 8)

คนที่	ก่อนการทดลอง	หลังการทดลอง	D	D ²	t
1	18	20	2	4	
2	19	36	17	289	
3	16	29	13	169	
4	19	30	11	121	
5	18	29	11	121	
6	20	31	11	121	
7	22	32	10	100	
8	21	19	2	4	
$\sum x$	153	226	$\sum D$	$\sum D^2$	
\bar{x}	19.12	28.25	77	929	4.212**

กลุ่มทดลอง

ตาราง 17 เปรียบเทียบคะแนนความรับผิดชอบด้านความละเอียดรอบคอบในการทำงาน
(ด้านที่ 3) ก่อนการทดลองและหลังการทดลอง (n = 8)

คนที่	ก่อนการทดลอง	หลังการทดลอง	D	D ²	t
1	32	54	22	484	
2	30	38	8	64	
3	20	32	12	144	
4	34	43	9	81	
5	30	33	3	9	
6	31	39	8	64	
7	41	48	7	49	
8	35	33	2	4	
$\sum x$	253	320	$\sum D$	$\sum D^2$	
\bar{x}	31.62	40.00	71	899	3.410**

กลุ่มทดลอง

ตาราง 18 เปรียบเทียบคะแนนความรับผิดชอบในภาพรวม ก่อนการทดลองและหลังการทดลอง (n = 8)

คนที่	ก่อนการทดลอง	หลังการทดลอง	D	D ²	t
1	91	127	36	1,290	
2	100	130	30	900	
3	74	105	31	961	
4	96	125	29	841	
5	80	113	33	1,089	
6	92	120	32	1,024	
7	106	128	22	484	
8	98	93	5	25	
$\sum x$	737	941	$\sum D$	$\sum D^2$	
\bar{x}	92.12	117.62	218	6,620	5.560***

ภาคผนวก ค

ค่าดัชนีความสอดคล้องของการสังเกต

ดัชนีความสอดคล้องของการสังเกต

ข้อที่	พฤติกรรมความรับผิดชอบด้านการเรียน	จำนวนช่วงเวลา ที่บันทึก			ดัชนี ความสอดคล้อง
		ตรงกัน	ต่างกัน	รวม	
1	ตั้งใจฟังขณะครูสอน	236	44	280	.84
2	ซักถามครูเมื่อไม่เข้าใจ	227	53	280	.81
3	ตั้งใจทำงานที่ได้รับมอบหมายขณะเรียน	228	52	280	.81
4	มีการจดบันทึกขณะเรียน	239	41	280	.85
5	นำงานอื่นมาทำขณะเรียน	230	50	280	.82
6	คุยและเล่นในขณะเรียน	227	53	280	.81
7	ให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรม	234	46	280	.84
8	มาเข้าเรียนตรงเวลา	242	38	280	.86
9	ส่งงานทันตามกำหนดเวลา	242	38	280	.86
10	ทำงานที่ได้รับมอบหมายครบถ้วน	232	48	280	.83
11	นำอุปกรณ์การเรียนมาเรียน	239	41	280	.85
12	มีความรอบคอบในการทำงาน	238	42	280	.85
13	มีการตรวจทานงานก่อนส่งครู	242	38	280	.86
14	มีการแก้ไขปรับปรุงผลงาน	228	52	280	.81
15	ระมัดระวังรักษาอุปกรณ์การเรียนของตนเอง	234	46	280	.84
16	ระมัดระวังอุปกรณ์การเรียนส่วนรวม	229	51	280	.82
	รวม	3747	733	4480	.84

ดัชนีความสอดคล้องของการสังเกตคือ .84

ภาคผนวก ง

เอกสารขอความอนุเคราะห์

- เอกสารขอความอนุเคราะห์เพื่อพัฒนาเครื่องมือวิจัย
- เอกสารขอความอนุเคราะห์เพื่อการวิจัย

๑3 มกราคม 2547

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เพื่อพัฒนาเครื่องมือการวิจัย

เรียน ผู้จัดการและครูใหญ่โรงเรียนปรีดิรัฐสรสรรค์

สิ่งที่ส่งมาด้วย โปรแกรม และแบบประเมิน

เนื่องด้วย นางสาววงศ์วิ โพธิ์สวัสดิ์ นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาจิตวิทยาการแนะแนว มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ดำเนินการทำสารนิพนธ์ เรื่อง “การพัฒนาความรับผิดชอบด้านการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนปรีดิรัฐสรสรรค์ อำเภอเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี” โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์นันทนา วงษ์อินทร์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ในกรณีนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลเพื่อพัฒนาเครื่องมือการวิจัย โดยขอใช้ห้องเรียนจัดกิจกรรมกลุ่มตามโปรแกรมการให้คำปรึกษา เพื่อพัฒนาความรับผิดชอบด้านการเรียนตามทฤษฎีพฤติกรรมนิยมกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 16 คน โดยมีผู้วิจัยเป็นผู้ประเมินความรับผิดชอบ ในระหว่างเดือนกุมภาพันธ์ - มีนาคม 2547

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาให้ นางสาววงศ์วิ โพธิ์สวัสดิ์ ได้เก็บข้อมูลในการทำสารนิพนธ์ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์นภภรณ์ หะวานนท์)

รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ

รักษาราชการแทนคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 02-664-1000 ต่อ 5618, 5731

หมายเหตุ : ต้องการสอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 032-425189 มือถือ 01-1087815

ที่ ศธ 0519.12/52/5

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

17 เมษายน 2547

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เพื่อการวิจัย

เรียน ผู้จัดการและครูใหญ่โรงเรียนปรีดิรังสรรค์

สิ่งที่ส่งมาด้วย โปรแกรมฯ

เนื่องด้วย นางสาววงศ์วิ โพธิ์สวัสดิ์ นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาจิตวิทยาการแนะแนว มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำสารนิพนธ์ เรื่อง “การพัฒนาความรับผิดชอบด้านการเรียน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนปรีดิรังสรรค์ อำเภอเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี” โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์นันทนา วงษ์อินทร์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ในกรณีนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย โดยขอใช้ห้องเรียนในการจัดกิจกรรมการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มตามทฤษฎีพฤติกรรมนิยม กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 16 คน ในระหว่างเดือนพฤษภาคม - สิงหาคม 2547

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาให้ นางสาววงศ์วิ โพธิ์สวัสดิ์ ได้เก็บข้อมูลในการทำสารนิพนธ์ และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์นันทนา หะวานนท์)

รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ

รักษาราชการแทนคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 02-664-1000 ต่อ 5618, 5731

หมายเหตุ : ต้องการสอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 032-425189 มือถือ 01-1087815

ประวัติผู้ทำสารนิพนธ์

ประวัติผู้ทำสารนิพนธ์

ชื่อ - ชื่อสกุล	นางสาววงศ์รวี โพธิ์สวัสดิ์
วันเดือนปีเกิด	8 เมษายน พ.ศ. 2522
สถานที่เกิด	อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	8 ซอยทรัพย์สิน 2 ถนนราชวิถี ตำบลคลองกระแชง อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี
ตำแหน่งหน้าที่การงานปัจจุบัน	อาจารย์ 1 ระดับ 4
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	โรงเรียนบางขุนเทียนศึกษา แขวงแสมดำ เขตบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร 10150
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2539	มัธยมศึกษาตอนปลาย จากโรงเรียนเบญจมเทพอุทิศ จังหวัดเพชรบุรี
พ.ศ. 2543	การศึกษาระดับบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาและการแนะแนว จาก มหาวิทยาลัยศิลปากร
พ.ศ. 2548	การศึกษาระดับบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการแนะแนว จาก มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ